

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוהו מהו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ויחי תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

מאימתי קורין וכו'. פי רשי' האי קרינן מבעד זין און אנו ממתינן לנאת הובכום כדמפרש בגמ' על כן פירש רש"י שקריאת שמע שעל המטה עיקר הווא לאתר צאת הובכום. הובי איתא בירושלמי אמ קרי קודם לכן קו' זיא ואם כן למה אנו מתפללין קריאת שמע בבית הכנסת כדי

מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. כתובם שנתמנו ותבולו הערביי שמשן הגיעו עתם לאכול בתרומה: **עד סוף האשמורה הראשונה.** שליש הלילה כדמפרש בגמרא (דף ט.) ומשם אילך עובר מן זמן שכלה

בעיכר ומקמי הכי נמי לאו זמן שכלה לפיכך הקרא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה והכי נתיא בברי"י בברכות ירושלמי. ולפיכך חובה עלינו לקרואה משתחשך.¹ ובקריאת פרשה ראשונה שאדם קורא על מנתו יצא: **עד שיעלה עמוד השחר.** שכל הלילה קרוי זמן שכיבה הקמך **חלבים ואברים.** על קרבתו שנוקד דמן

ביום: **מצותן.** להעלות כל הלילה ואינו נפסליטו בלילה עד שיעלה עמוד השחר וכן למטה מן המזבח דכתי' לא יליך לבקר (שמות לד:) **חלבים.** של כל קרבתו: **אברים.** של עולה. וכל הנאכלים ליום **אחר.** כגון חטאת ואשם וכבש עצרת ומנחת ותרודה: **מצותן.** זמן אכילתן: **עד שיעלה עמוד השחר.** הוא מביאן ליהות נותר דכתיב בתורה לא יניח ממנו עד בקר (ויקרא יד:) וכלם מותרים ליהנות: **אם כן למה אמרו הכהנים עד חצות.** בקריאת שמע ובאכילת קדשי: **כדי להרחיק**

קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. עד סוף האשמורה הראשונה, דכרי ר' אליעזר. והכמים אומרים: עד חצות. רבן גמליאל אומר: עד שיעלה עמוד השחר. מעשה וצאו בניו מבית המשתה, אמרו לו: לא קרינו את שמע. אמר להם: אם לא עלה עמוד השחר, יחייבין אתם לקרות. ו'אז ז' בלבד אמרו, אלא כל מה שאמרו חכמים "עד חצות", מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקמך חלבים ואברים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. וכל הנאכלים ליום אחר, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן, למה אמרו חכמים "עד חצות"? כדי להרחיק אדם מן העבירה. גמ' תנא היכא קאי דקתני **"מאימתי"**, והו' מאי שנא דתני בערבית בר'שא? **לתני שחרית בר'שא! תנא אקרא קאי, דכתיב "בשכרך ובקוקך", והכי קתני: זמן קריאת שמע דשכיבה אימתי? משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן. ואי בעית אימא, ליהי מפרייתו של עולם, דכתיב "ויהי ערב ויהי בקר יום אחר". אי הכי, סיפא דקתני "בשחר מברך שמים לפניך ואחת לאחריה, ובערב מברך שמים לפניך ולאחריה", לתני דערבית בר'שא! תנא פתח בערבית, והדר תני בשחרית, עד דקאי בשחרית, פריש מילי דשחרית, והדר פריש מילי דערבית. אמר מר: משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי התינים אימת קא אכלי תרומה? משעת צאת הובכבים. לתני**

אדם מן העבירה. ואסרום באכילת קודם ומנן כדי שלא יאכלו כליל: **אם כן** השחר ויתחייב ברת וכן בקריאת שמע לזרו את האדם שלא יאמר של יד עוד שהוה ויתכן כי יעלה עמוד השחר עבר לו הזמן. והקמך חלבים עמוד השחר הכא לא אפרו בו הכמים עד חצות שלל ולא נקט ליה חוב אלא להודיע על כבוד ההנהגה בלילה כשר כל הלילה. והכי גמ' בתנן: בפרק שני מגילה (דף כב:) כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואברים: **היכא קאי.** מזהיבא קא סליק דתנא ביה חובת קריאת שמע שהתחיל לשאול כאן זמן הקריאה: **אקרא קאי.** ושם למד חובת הקריאה: **ואיבע"א.** הוא דהנא ערבין ברישא וליף מבריתו של עולם: והדר **תנא בשחרית.** מנאמינן קורין את שמע בשחרית: משעת צאת הובכבים. שהוא גמר ביאת השמש בדילין לקמן (דף טזא)

27 **"משעת צאת הובכבים!" מלחא אנב אורחיה קמשמע לן: התינים אימת קא אכלי בתרומה? משעת צאת הובכבים.** והא קמשמע לן, דכפרה לא מעכבא, דרתניא: **"וכא השמש ותרודה,"** ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה, ואין פירושו מעכבתו מלאכול בתרומה. **ומאמר דתניא "וכא השמש" ביאת השמש, והיא "תורה" מורה זימא?**

תחלה הקמך קיש אינה אלא לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. ומכאן נראה מי שקרא קריאת שמע על מנתו שצריך לקרוא אלא פרשה ראשונה: **ליתני** דשחרית ברישא. כדאיבעהון בתמידי דכתיב של בוקר תתלה **"א"** הכי סיפא דקתני שחרית ברישא. אי אמרת בשלמא דמינן אקרא דבשכר א"כ אינו מקפיד קרא אלא אקיש. אלא אי א"א דמסין אקרא דבריתו של עולם א"כ קפיד אבל מילי א"כ סיפא דקתני וכו': **מברך** שמים לפניו וכו'. (ירושלמי) ושבע בברכות הוי כנגד שבע ביום הלילתי (תהלים טק) ולא קא חשיב יצאו עינינו והואו בריכה תקנו רבנן כדי להמתין לחבריהם בבית הכנסת. ודוקא בבית הכנסת שלהם שדו עומדים בשעה והם מוסכנים מן בתי הכנסת אכל בלילה. **למה** דכפיה לא מעכבא. ואי אתא מתיבא וכו' וכו'. ודאי ר"ת שדוה גילין לקרות קיש קודם תפלתם כמו שאנו גילין לומר אשרי

קמב

רבנות. פרק ראשון – מאמתי דף ב עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזון)" תוספות

דילמא ביאת אורו הוא. פי רשי" ע

דילמא ביאת אורו הוא. פי רשי" ע שדור אורו של יום השמיני ומאי וטהר טהר וגבא שיעור האיש בהבאת קרבנותיו. ותימא לפירושו לפרך אהויא הדערל (דף עז) והעריב משעו אובל בתרומה וכו' מגיל דביאת משעו הוא. ועוד הניב דמיז למימר דמייירי בורחה דאי בורחה הוא הוה מצי למכתב בקרא חרה חמיש טהר ממו בורחה

דילמא ביאת אורו. שיאור השמש ביום השמיני ויטהר האיש עצמו בהבאת קרבנותיו ואחרי יאכל: אם כן, דהאי קרא וטהר לטוק צווי הוא נימא קרא ויטהר מאי וטהר: אדכי, לטוק עבר נתפגם מן העולם השמימי: מברייתא. דקניא לקמן בשמעתין משעו שהבאתים נבכסין שאלו בתרומתן וראה לדבר זאת החכמים ש"מ אין כפרתן בשמעתין:

משהו. שאין לו נר להדליק בסתרתה: סיפא ודאי פליגא אמתי. דקניא חמיה עד שעה שיעמד ליפטן מתוך הסתרה והיינו לא כר' אליעזר ולא כרבנן וכן כרבן גמליאל. דרדש ובשכבך תחלת ומן שיביה ובמתני' תן עד סוף האשמורה דהאשטה: עני' וכן, עני' על לילתו וכן טמא לאבול בתרומה: חד שעורא הוא. זאת החכמים: בעיבי' שבתות. מההיך לטורה שהכל מוכן: קרא ראה לדבר. שיהיו כלה בצאת החכמים וכן לדבר איבא: דמחשבי. ועשוין מלאכה בלילה משיקעת החמה עד צאת החכמים: ולקרי. ומשכימין קודם היום דאימא יום חד הוי עד הבג החמה ודם מקדימין מעלות השחר דהוי כמו מהלך ה' מילין (פסחים דף צג:): ת"ש וזה לנו הלילה משמר. מהקאמר היום מלאכה אלמא האי דעבר מעלות השחר עד צאת החכמים ימנא הוא. וזכר לדבר איבא וכל עת מלאכה קורא התובן יום קס"ד. רוב בני אדם היינו עניים כלומר בני אדם בעריב שבתות ועבים ביום החול חזו שעורא הוא משעה שקדש היום בעריב שבתות. היינו בין השמשות שעת יום כפפי לילה וכוין דספק הוא קוש הייס מספק: משעה שהבאתים מובלים. היינו קודם בין השמשות הרעב שמש חזבי קודם בבמה דמיליקין (דף גלג). וזמן הטבילה קודם בין השמשות מעט: והלא בהנים מבעוד יום הם מובלים. וכו' יהודה לטעמיה דאמר בבמה דמיליקין בין השמשות כיון מהלך חצי מיל קוש זאת החכמים קרוי בין השמשות והוי ספק הלכך טבילה דמקמי חזבי מבעוד יום הוא ולא זמן שכיבה הוא ולקמן מפרש מאי אהדר ליה רבי מאיר: נכנסין להבס. את דאמרי בימות החול ואית דאמרי בשבתות מכל מקום מאחר הוא (לכולם): והי מיניהו מאחר. (לכולם) דעניא את דבוק: ה"ג י"א ס"ד דעני קודם ר' חנינא הינו ר' אליעזר. בין השמשות דרבי יהודה מהלך חצי מיל לפני צאת החכמים דרבי יוסי כרבי עין לפני צאת החכמים ורבי מאיר כרבי עין ס"ל וכו' טביל מקמי בני סמוך לחשבה הוא חזמן שכיבה קריני' בה.

1 דילמא ביאת אורו הוא, ומאי "וטהר" טהר גבא! 2 אמר רבה בר רב שילא: אם כן, לימא קרא "וטהר". 3 מאי "וטהר"? טהר יומא! כדאמרי אינשי, "אייערב 4 שמשא, ואדכי יומא". כמערכא, הא דרבה בר רב 5 שילא לא שמיע להו, ובעו לה מביעיא: האי "ויבא 6 השמש" ביאת שמשו הוא, ומאי "וטהר" טהר יומא, 7 או דילמא ביאת אורו הוא, ומאי "וטהר" טהר 8 גבא? והדר פשטנו לה מברייתא: מיקתני בביריתא 9 "סימן לדבר צאת החכמים", שמע מינה ביאת שמשו 10 הוא, ומאי "וטהר" טהר יומא: אמר מר: משעה 11 שהבאתים נכנסים לאבול פתרומין, ורמינהו: מאימתי 12 קורין את שמעו בערבין? משעני נכנס לאבול פתו 13 במלת, עד שעה שעומד לפטר מתוך סעודתו. סיפא 14 ודאי פליגא אמתניתין, רישא מי לימא פליגי 15 אמתניתין? לא. עני וכהן חד שעורא הוא. ורמינהו: 16 מאימתי מתחילין לקרות קריאת שמעו בערבית? 17 משעה שבגו אדם נכנסין לאבול פתן בערבי שבתות, 18 דרבי ר' מאיר. והכמים אומרים: משעה שהבאתים 19 נכסין לאבול בתרומתן. סימן לדבר - צאת החכמים. 20 ואף על פי שאין ראה לדבר, זכר לדבר, שנאמר: 21 "ואתנו עושים מלאכה, והצני' מחזיקים ברמחים, 22 מעלות השחר עד צאת החכמים", ואומר: "וזהו לנו 23 הילול' משמר והיום מלאכה". מאי "ואומר"? וכי 24 הימא מבי ערבא שמשא ליליא הוא, ואינהו דמחשבי 25 ומקדמי, הא שמעו: "וזהו לנו הילול' משמר והיום 26 מלאכה". קא סלקא דעתך, דעני' ויבגו אדם' חד 27 שעורא הוא. ואי אפרת' עני' וכהן' חד שעורא הוא, 28 כהמים היינו ר' מאיר! אלא שמע מינה, עני' שעורא 29 לחוד, וכהן' שעורא לחוד. לא! עני' וכהן' חד 30 שעורא הוא, ועני' ויבגו אדם' לאו חד שעורא הוא. 31 ועני' וכהן' חד שעורא הוא? ורמינהו: מאימתי 32 מתחילין לקרות שמעו בערבין? משעה שקדש היום 33 בערבי שבתות, דבר ר' אליעזר. ר' יהושע אומר: 34 משעה שהבאתים מבוחרים לאבול פתרומין, ר' מאיר 35 אומר: משעה שהבאתים מובלין לאבול בתרומתן. 36 אמר לו ר' יהודה: והלא בהנים מבעוד יום הם 37 מובלים? ר' חנינא אומר: משעה שעני נכנס לאבול 38 פתו במלת. ר' אחאי ואמרי לה ר' אחא אומר: משעה שרוב בני אדם נכנסים להבס. ואי אפרת' עני' וכהן' חד שעורא הוא, ר' חנינא היינו ר' יהושע! אלא לאו שמע מינה, שעורא דעני' לחוד ושעורא דכהן' לחוד? שמע מינה? הי מיניהו מאחר? מסתברא דעני' מאחר. ואי אפרת' דעני' מוקדם, ר' חנינא הינו ר' אליעזר! אלא לאו שמע מינה שעורא דעני' מאחר? שמע מינה! אמר מר, אמר ליה ר' יהודה, והלא בהנים מבעוד יום הם מובלים? שפיר קאמר ליה ר' יהודה לר' מאיר! ור' מאיר הוי קאמר ליה: מי סברת דאנא אפינן השמשות דידך קא אמינא? אלא אפינן השמשות דר' יוסי קא אמינא! דאמר ר' יוסי: בין השמשות פהרף עין, זה נכנס וזה יוצא, ואי אפשר לעמוד עליו.

קשיא
39 אפרת' עני' וכהן' חד שעורא הוא, ר' חנינא היינו ר' יהושע! אלא לאו שמע מינה, שעורא דעני' לחוד ושעורא דכהן' לחוד? שמע מינה? הי מיניהו מאחר? מסתברא דעני' מאחר. ואי אפרת' דעני' מוקדם, ר' חנינא הינו ר' אליעזר! אלא לאו שמע מינה שעורא דעני' מאחר? שמע מינה! אמר מר, אמר ליה ר' יהודה, והלא בהנים מבעוד יום הם מובלים? שפיר קאמר ליה ר' יהודה לר' מאיר! ור' מאיר הוי קאמר ליה: מי סברת דאנא אפינן השמשות דידך קא אמינא? אלא אפינן השמשות דר' יוסי קא אמינא! דאמר ר' יוסי: בין השמשות פהרף עין, זה נכנס וזה יוצא, ואי אפשר לעמוד עליו. קשיא

קשיא דר' מאיר אדר' מאיר. דלא מצו למימר בשעה שני אדם נבנסין וזמן שרוב בני אדם נבנסין להסב דהיינו בע"ש. וזוהו כן לא מתברר למימר דבני אדם ממחרת כל כך בערבי שבתות כמו בזמן שהקדישם טובליהו מבטוהו יום קודם הערב שמש:

קשיא רבבי מאיר אדרבי מאיר. לעיל אמר משנה שני אדם נבנסין לאכול פתן בערבי שבתות והוא שער מאחר משל כזו. והבא אמר משנת טבילה שאה קודם בין שמשותף **קשיא** דר' אליעזר. ורביהיא אדר' אליעזר ומתני: **ואב"א רישא**. ומתני: **לא ר' אליעזר היא.** והא דקתני דברי ר' אליעזר אסוק הזמן קאי דקמיהו א סוף האשמורה

קשיא דר' מאיר אדר' מאיר! **תרי תנאי אליבא דר' מאיר.** **קשיא** דר' אליעזר אדר' אליעזר! **תרי תנאי אליבא דר' אליעזר.** **ואיבעית אמיא, רישא לאו ר' אליעזר היא:** עד סוף האשמורה: **מאי קסבר ר' אליעזר? אי קסבר שלש משמרות היו הלילה, לימא 'עד ארבע שעות'!** **ואי קסבר ארבע משמרות היו הלילה, לימא 'עד שלש שעות'!** **לעולם קסבר שלש משמרות היו הלילה, והא קמשמע לן: דאיכא משמרות ברקיע, ואיכא משמרות בארעא, דתניא: ר' אליעזר אומר: שלש משמרות היו הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג בארי, שגאומר: 'הו' מפורס ישאג, וימנעון קדשו ותן קולו, שואג ישאג על נהדו.' ויסתין לדבר: משמרה ראשונה - המור נוער, שגנה - קלבים צועקים; שלישית - תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת עם בעלה. **מאי קא חשיב ר' אליעזר? אי תחלת משמרות קא חשיב, תחלת משמרה ראשונה סימנא למה לוי? אורחא הוא! אי סוף משמרות קא חשיב, סוף משמרה אחרונה למה לוי סימנא? ימא הוא! אלא חשיב סוף משמרה ראשונה, ותחלת משמרה אחרונה, ואמנעית דאמנעיתא. ואיבעית אמיא: פולחהו סוף משמרות קא חשיב, וכי תימא אחרונה לא צריך, למאי נפקא מינה? למיקרי קריאת שמע למאן דגני בבית אפל אל ידע זמן קריאת שמע אמת; כיון דאשה מספרת עם בעלה ותנוק יונק משדי אמו, ליקום ולקרי. אמר רב יצחק בר שמואל משמיה דרב: שלש משמרות היו הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג בארי, ואומר: 'אוי לבנים שבענותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם.' תניא, אמר ר' יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונבנסתי לחורבה אחת מחורכות ירושלים****

הראשונה ופליגי רבנן עליה ואמרי עד 1
 חזות. דרבי אליעזר דריש בשבך זמן 2
 התחלת שביעה שבני אדם הולכים לשבך 3
 זה קודם שהיה מאחר. ורבנן דריש כל זמן 4
 שביעה דהיינו כל הלילה אלא שעשו סייג 5
 לדבר ואמרו עד חזות. ד"ר ליה ליה הואט 6
 סייג: **מאי קסבר כו'?** היה ליה לומר זמן 7
 הניבא: **אי קסבר.** ופליגי תנאי לקמן בזה 8
 מלמא איכא מאן דאמר ג' משמרות היו 9
 הלילה במשמרות עבודת המלאכים ושיר 10
 שלהם נחלק לשלש חלקים ראשונה לכת 11
 אות שניה לכת חזרת מלשית לכת 12
 שלישית. ואיכא מאן דאמר ארבע 13
 משמרות היו הלילה: **הא ק"ל.** כשתון 14
 לך סימן זמן הקריאה בסוף האשמורה ולא 15
 פי' לך סימן מפורש למדך שיש הידי לכל 16
 אדם בדבר כי היכי דאיכא ברקיע: **ישאג שאוג ישאג.** הרי ג': **ואשה מספרת עם בעלה.** כבר הניע קרוב ליום ובני אדם 17
 ממתעוררים ומשמרות שחיד מספרים 18
 זה עם זה: **מאי קא חשיב.** סימנא הללו 19
 שנתן למשמרות הארץ היכן נתנו. וכתב 20
 האשמורה או כסוף: **אורחא הוא.** תחלת 21
 הכובעים: **ושמר.** המתין כמו לא יאמר 22
 אדם לחברו שמור לי בעד ע"פ פלתי 23
 (סנהדרין דף סג) ובבבא בפי החובל (דף צ"ג): 24
 שמרה עומדת על פת חזרה. וכן רבוי 25
 שמר את הדבר (בראשית לו). שמר 26
 אמונים (שעיריו כו) תפלה קצרה. 27
 והבינו ולקמן מפרש לה בפי תפלת השחר 28
 (דף טז). **אשרי המלך שמתקלסן ביתו** 29
בביתו כך. אשרי כל זמן שהיה קלוס זה 30
 בתוך בתימק: **מפני חשד.** שלא יאמרו 31
 וזה מוכתל זו שם: **ותפני המפולת.** 32
 שחזמת החורבה רעועה ומסתובב פן 33
 תפול החומה עליה: **תיפוק ליה.** כלומר 34
 למה לנו ג' טעמים לדבר א"ה די באחת 35
 מוק אלא בא ללמדך שיש שעות שאין 36
 (הטעם הזה יצריך להניח בשביל זה): 37
בחדתי

תפלה קצרה דחבא צ"ל הבינו: **ועונין** ידא שמיה הגדול מפרך. נבנסין ידא שטורח מה שיש במחוור ויטרי ידא שמיה רבא עין תפלה שאנו מתפללין שימלא שמו כדכתיב (שמות ו) כי יד על כס יה שלא יחא שמו שלם וכסאו שלם עד שימחה ורעו על עמלק ופירושן כך יחא שמיה שם יה רבא כלומר שאנו מתפללין שיהא שמו גדול ושלם ומבורך לעולם היו תפלה אורח כלומ' ומבורך לעולם הבא. והה לא נראה מדקמיהו רבא ידא שמיה הגדול מבורך משמע תפלה אחת היא ואינו רוצה לומר שיהא שמו גדול ושלם אלא ידא שמיה לכך אמריים קריש בלשן ארמיש לפי שתפלה נאה ועשב גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום שלא יבנו המלאכים ידו ומתקנאן בנו הוא דניא נראה שחיי כיהו תפלות יפות שהם בלשון עברי אלא נראה כדאמרין ספוק סתות (דף מט) אן העלם מתקיים אלא אסדרא וקדושתא ואודא שמיה רבא דבטר גאורתא שחיי גרילין לומר קריש אדר חורשה ושם היו עמי הארצות ולא היו מבינים כולם לשון הקודש לכך תקנהו בלשון תרגום שחיי הכל מבינים שזה היה לשונם במקומן

32 **להתפלל.** בא אליהו וכור לטוב ושמר לי על הפתח (והמתין לי) עד ששימימי תפילתי. לאחר 33
 33 **ששימימי תפילתי אמר לי:** שלום עליך, רבי! ואמרתי לו: שלום עליך, רבי גמור. ואמר לי: 34
 34 **בני מפני מה נבנסת לחורבה זו? אמרתי לו:** להתפלל. ואמר לי: היה לך להתפלל בדרך. 35
 35 **ואמרתי לו:** מתירא הייתי שפא יפסקו בי ועוברי דרכים. ואמר לי: היה לך להתפלל תפלה 36
 36 **קצרה.** באותה שעה למדתי מפניו שלשה דברים: למדתי שאין נבנסין לחורבה, ולמדתי 37
 37 **שמתפללין בדרך, ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפלה קצרה.** ואמר לי: בני, מה קול 38
 38 **שמעתי בחורבה זו? ואמרתי לו:** שמעתי בת קול שמהממת בינה ואומרת: אוי לבנים 39
 39 **שבענותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האמות.** ואמר לי: חידך 40
 40 **וחי ראשך!** לא שנה זו בלבד ואומרת כך, אלא בכל יום יום שלש פעמים ואומרת כך. 41
 41 **ולא זו בלבד, אלא בשעה שישאל נבנסין לבתי כמניית ולבתי מדרשות ועונין 'יהא שמיה** 42
 42 **הגדול מבורך', הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו** 43
 43 **כך! מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגילו מעל שילוחן אביהם.** תנו רבנן: 44
 44 **מפני שלשה דברים אין נבנסין לחורבה: מפני חשד, מפני המפולת, ומפני המיזין.** מפני חשד!

במקומן חיישינו. פי שרדו שגריגין שם מחוקק. והדיא לדעיל דבתרי ופרצי
 ליכא משום מוקין איירי בסתם שאן גריגין! און אומרין בפני המת
 אלא דבריו של מת. ופסק רב אלפס משום רב האי דוקא דברי תורה אבל דברים
 דעלמא לית בהן. דוקא בארבע אמות שלה: רוח צפנית משמרת. פי לבדה
 דהא אמת חכמה לא חפזו (ב"ב דף כח).

בחדת. שנפלה מחדש שחזומה שלה נפלה ועודנה בחוקתה. חשד נמי ליכא.
 דתנן (במסכת קידושין דף פ) אבל אשה מיוחדת עם שני אנשים: בתרי ופריצי.
 דאמרינן דהם לא שנו אלא בכשרים: במקומן חיישינו. במוקם שהם מצויין
 תדיר חיישינו אפילו בתרי: כדברא. בחדה קרמו עיני אשמורת. אלמא חזות
 לילה שהיה דוד עומד שני משמרת.

בחדת. ותיפוק ליה משום מוקין! בתרי. אי בתרי,
 חשד נמו ליכא! בתרי ופריצי. מפני המפולת,
 ותיפוק ליה משום חשד ומוקין! בתרי וכשרי. מפני
 המוקין, ותיפוק ליה מפני חשד ומפולת! בחורכה
 חדתי ובתרי וכשרי. אי בתרי, מוקין נמי ליכא!
 במקומן חיישינו. ואיפיעת אימא, לעולם בכה,
 ובחורכה חדתי דקאי בדברא, דהתם משום חשד
 ליכא, דהא אשה בדברא לא שכיחא. ומשום מוקין
 איכא. תנו רבנן: ארבע משמרות היו הלילה, דברי
 רבי, ר' נתן אומר: שלש. מאי מעמיה דר' נתן?
 דכתיב: ויבא ג' ג' עוון ויבא איש אשר אתו בקצה
 המהנה ראש האשמרת התיכונה. הניא, אין
 ה"תוכנה" אלא שיש לפניה ולאחריה. ורבי, מאי
 מי פתיב "תיכונה שפתוכנות"? "תיכונה" פתיב!
 מאי מעמיה דרבי? אמר ר' ירמיה, אמר ר' אמי,

שהיא מנשבת עם כל אחד ואחד: ואתא
 אדו ואמר בחצות. ואם תאמר מכל מקום
 לימא בחצות כמו שאמרו לו מן השמים
 דהא אמת חכמה לא חפזו. וירל שלא רצה לומר
 להם דבר שלא היה יכול להראות ולהוכיח
 אם שאילו לו: און הבר מתמלא
 מחולית. פירש רשי אם יחפור וחזיר בו
 עפור לא היה מלא. ותנא דרין הניון
 דומה לראיה שהרי לא היה אומר להם
 אלא לטול מן העשירים ליתון לעניים. אם
 היה מזה הלשון מן העניים ולחזור ורבוץ
 להם או היה דומה למשל. ומפרש ליתון
 הם מחולתו מנביעתו כלומר אק הבר
 מתמלא מן הדים הנובע בו. ובתוספתא
 שן אק הבר מתמלא מחולתו אלא אם
 מושכך לו מים מצד אחר. ור"י פירש שאם
 תחפור מצדו או תחנה מצד אחר לא תמלא.
 שמה שנתן כאן חסר כאן. כמו כן מה
 שנטול מן העשירים ותחסר מן העשירים:
 בנדה

אמר ר' יהושע בן לוי: כתוב אחד אומר: "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי
 צדקך", וכתוב אחד אומר: "קדמו עיני אשמורת". הא ביצד? ארבע משמרות היו
 הלילה. ור' נתן סבר לה פור. יהושע, דתנו, ר' יהושע אומר: עד שלש שעות, שכן רדף
 מלכים לעמוד בשלש שעות. שתי דלילאי ותרתי דקמא הוו להו שתי משמרות. אי
 איש אמר, משמרה בשלש שעות. ומוקין נמי "משמרות" קרו להו: ואמר ר' ירמיה, אמר ר' אמי, אבר
 ר' יהושע בן לוי: אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת. אמר ר' אבא בר בהא:
 לא אמרו אלא דבריו תורה, אבל מילי דעלמא לית לן בה. ואיכא דאמרי, אבר ר' אבא
 בר בהא, לא אמרו אלא דבריו תורה, וכל שכן מילי דעלמא. ודוד, בפלגא דלילאי היה
 קאי? מאורתא יהו קאי! דכתיב, "קדמתי בנשף ואנשעה". ומפאי דהיא "נשף" אורחא
 הוא? דכתיב: "בנשף בערב יום, באישון לילה ואפילה". אבר ר' אושעיא, אבר ר' אהא:
 הכי קאמר (דוד): מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשנייה. ר' ירמיה אומר: עד חצות
 לילה היה מתנמנם כסום, מפאן ואילך היה מתגבר פארי. רב איש אומר: עד חצות לילה
 היה עוסק בדבריו תורה, מפאן ואילך בשרות ותשבחות. ו"נשף" אורחא הוא?! הא
 "נשף" צפרא הוא! דכתיב, "ויבם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם", מאי לאו מצפרא
 ועד לילאי? לא, מאורתא ועד אורחא. אי הכי, לכתוב "מהנשף ועד הנשף", או
 "מהערב ועד הערב"! אלא אבר רבא: תרי נשפי הוו, נשף לילאי ואתי ימא, נשף
 ימא ואתי לילאי. ודוד, מי הוה דע פלגא דלילאי אימת? השתא משה רבינו לא הוה
 דע, דכתיב "בחצות הלילה אני וצא בתוך מצרים", מאי "בחצות"? אילימא דאמר ליה
 קודשא בריך הוא "בחצות", מי איכא ספקא קמו שמיא?! אלא דאמר ליה (למחר)
 "בחצות" (פי השתא), ואתא איהו, ואמר "בחצות". אלמא, מספקא ליה! ודוד היה
 דע? דוד, סימא הוה ליה, דאמר רב אחא בר בינא, אבר ר' שמעון חסדיא: כגור
 היה תלוי למעלה מפתחו של דוד, וכוון שהגיע חצות לילה, בא רוח צפונית ונשבת
 בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו,
 אמרו לו: ארזינו המלך, עמד ישראל צריכין פרנסה. אבר להם: לנו ותתפרנסו זה מזה. אמרו לו: אין הקומין משיביע את
 הארץ, ואין הבור מתמלא מחולתו. אבר להם: לנו ופשמנו יריכם בגדוד. מיד יוצעים באחיתופל וגמלכין בסנהדרין ושואלין
 באורים ותומים. אבר רב יוסף: מאי קרא? (דכתיב) "ואחרי אחיתופל בניהו בן היוניע ואביתר, ושר צבא למלך יואב".
 אחיתופל – זה יועץ, וכן הוא אומר: "ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם, כאשר ישאל (איש) דברך האלילים".

אחיתופל לא היה עומד שני משמרת. חשד נמי ליכא.
 דתנן (במסכת קידושין דף פ) אבל אשה מיוחדת עם שני אנשים: בתרי ופריצי.
 דאמרינן דהם לא שנו אלא בכשרים: במקומן חיישינו. במוקם שהם מצויין
 תדיר חיישינו אפילו בתרי: כדברא. בחדה קרמו עיני אשמורת. אלמא חזות
 לילה שהיה דוד עומד שני משמרת.

בניהו בן יהוידע וכן מנהדרין. שהיה אב בית דין. וכן הוא אומר ובניהו בן יהוידע על הברית ועל הפלתי. ראשון וקודם להם שבתחילה נטלים רשות ואח"כ שואלים אם יעלה. ואביתר אלו אורים ותומים. שכל ימי דוד היה שאל אביתר עד מלחמת אשכולם ששאל אביתר ולא עלתה לו

ושאל צדוק עלתה לו כדאמרין בסדר עולם ונטקל אז מן הכהונה: שבתותם 1 את דבריהם. שאומרים דברים קצובים וגומרים שלא יפחזו ולא יסיפפו. אשר 2 צבא למלך יואב. להוליך אנשי 3 המלחמה: מאי קרא. וכדנר דה תלוי 4 אל המלכה ממטתו ומעוררו: עויה כבודי. 5 אל תחבדי שניה כשאר מלכים: אערה 6 שחר. שאר מלכים השחר מעורר. ואני 7 מעורר את השחר: שמה יטעו אצמנני 8 פיעה. אם אני יודע לבחן השעה הם 9 אינם יודעים לבחן השעה וקודם שיגיע 10 הצות יודע לבחן השעה ועדיין לא באה 11 המכה ויאמרו משה בדאי הוא הלך טוב 12 לאתו לשון אני יודע: דאמר מר. 13 במסכת דרך ארץ. והאמה. תהא נאחו 14 ונשל בדרבך: תליבר נהתי ארכבר. 15 לל שעבר שלשה עשר ולמחרת יגיע 16 ארבעה עשר ידי מלוככות ברם. 17 שהשם מראות לו דם נדה אם טמא אם 18 טהור דברך: תליבר דם טהור באשה: 19 ובשפיה. הוא עור הולד שהעצמות 20 הירגים והעבר נערים בתוכו. ויש שפיר 21 שהאשה יושבת עליו ימי טומאה וימי 22 טהרה ואי זה זה המרוקם ובבסי ברה (דף 23 כר ב) מפרש לו יש שפיר מלא מים הם 24 שאינו חשוב ולד לישב עליו טומאת 25 יולדת וימי טהרה: ובשליא. דתן (שם 26 כו.) אין שליא בלד ולא הוא נמוך לכוש 27 שהולד שוכב בתוכה וקרין ושיטירוד 28 בלע"ז ותניא (שם) אין שליא פחותה 29 מטעם ותחלתה כחוש על ערב לופתה 30 בתרומה ויהו מביאין אותה לפני לרואה 31 אם יש בה כשעור ואם עושהו דת שליא 32 שחונקתה שהיה ולד בתוכה ונמוח ותשב 33 עליו ימי טומאה וטהרה את לאל: אביתר 34 וחייבת. שייך בדיני ממונות דיני נפשי: 35 ממתאי ומטהרת. הלבית טומאה 36 וטהרה: מפייבושת. ומפי בישות דברדי 37 הלבית המדינאן מופי היה בישות דברדי 38 שפעמים שהיה טועה הוא אומר לו 39 טעיה: לפיכך. כבודת שהיה דוד מקטין 40 עצמו וזה יוצא ומנו כלאב: אלא דינאל 41 שמו. ובקום אומר (שמואל א' 1) 42 ומשנהו כלאב לאביגיל אשת נבל וגו' 43 ובקום אחר אומר והשני דינאל לאביגיל 44 דברדי הימים (א): שזיה מכלים פני 45 מפייבושת. כל אב מכלים את הרב שהיה 46 אב בהוראות: לולא האמנתי לראות

בניהו בן יהוידע - זה מנהדרין, ואביתר - אלו אורים ותומים, וכן הוא אומר: "ובניהו בן יהוידע על הברית ועל הפלתי". ולמה נקרא שמם "ברית" ו"פלותי"? "ברית" שבורותים דבריהם, "פלותי" שמופלאים בדבריהם. ואחר כך "שר צבא למלך יואב". אמר רב יצחק בר אבא, ואמר לה אמר רב יצחק בריה דרב אידי: מאי קרא? "עויה כבודי", עויה הנבל וכבוד, אעויה שחר. ר' יודא אמר: משה לעולם היה ידע, ודוד נמי היה ידע. וכין דידוד היה ידע, בגוד למה ליה? לאתעויה משנתיה. וכין דמשה היה ידע, למה ליה למימר "פחצות"? משה קסבר: שמה יטעו אצמנני פיעה, ויאמרו: "משה בדאי הוא", דאמר מר: למוד לשונך לומר "אני יודע", שמה תתבדה ותאחו. רב אשי אמר: פלגא אורחא דתליסר נהתי ארכסר היה קאי, והכי קאמר משה לישאל: אמר הקדוש ברוך הוא: למחר פחצות תלילה כי האידנא אני יוצא בתוך מערים. "לדוד, שמרה נפש כי חסיד אני" - לוי ור' יצחק, חד אמר: קד אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! לא חסיד אני? שכל מלכי מורח ומערכב ישנים עד שלש שעות, ואני, "חצות לילה אקום להודות לך". ואידך, קד אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! לא חסיד אני? שכל מלכי מורח ומערכב יושבים אנדות אנדות בכבודם, ואני די מלוככות ברם וישפיר ובשליא, כרי למטר אשה לבעלה, ולא עוד, אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפישת רבי ואומר לו: "מפישת רבי, יפה דנתני? יפה חיבתני? יפה וציתני? יפה טהרתני? יפה טמאתני?", ולא בושתי. אמר רב יהושע בריה דרב אידי: מאי קרא? "ואדרבה כעדוהיך נגד מלכים ולא אבוש". תנא, לא "מפישת" שמו, אלא "איש בשת" שמו, ולמה נקרא שמו "מפישת"? שהיה מבייש פני דוד בהלכה. לפיכך וכה דוד ויצא ממנו פלאב, ואמר ר' יוחנן: לא "פלאב" שמו, אלא "דינאל" שמו, ולמה נקרא שמו "פלאב"? שהיה מכלים פני מפישת בהלכה, ועליו אמר שלמה בהקמתו: "כני, אם חכם לבך, ישמח לבי גם אני"; ואומר: "חכם בני ושמו לבי, ואשיבה חרפי דבר". ודוד מי קרי לנפשיה "חסיד"? והכתוב, "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בתוך חיים", ותנא משמיה דר' וסין: למה נקדו על "לולא"? אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם! וכאמרו אני קד שאתה משלם עבר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אכל אני יודע אם יש לי חלק בניהם אם לא, ושמו יגרום החטא. בדר' יעקב בר אבדי, דר' יעקב בר אבדי רמי, פתיב והנה אנכי עקף, ושמתוך כלל אשר תלך, והכתיב: "ויירא יעקב מאד", אמר: שמה יגרום החטא, פרתניא: "עד יעבר עקף ה', עד יעבר עם זו קנית", "עד יעבר עמך ה'", זו ביאה ראשונה; "עד יעבר עם זו קנית", זו ביאה שנייה; מכאן אמרו חכמים: ראויים היו ישראל לעשות להם גם בימי עזרא פדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרום החטא: החכמים אומרים עד חצות: חכמים כמאן סבירא להו? אי כר אליעזר סבירא להו, לימרו כר אליעזר!

בבבב ה', כבר טרודני מיראתך כמו שנאמר כי גרשתי היום מוחסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד וגו' (שמואל א' ב) נקוד על לולא. לדרוש את התקודה שהיא הממטע. את משמעת החכונ לומר שלא דבר ברוי היה לו לראות בטוב ה'. לולא לשון לא אם כמו לולי אלתי אבי וגו' היה לו (בראשית לא) שבא יגרום החטא. תירוצא הוא לעולם מחוק בירו שהוא חסיד והו סכפכ בירו אם יראה טוב ה' לפי שהיה ריא שמוא תצא ויגרום החטא מלראות בטוב: ויירא יעקב. שמה אחר הכנהו חטאתי וכדנתיא שחטא גורם שאן ההבטחה מתקימה: ביאה ראשונה. שבאו בימי יהושע: ביאה שנייה. כשעלו מגלות בבל בימי עזרא: ראויים היו לעשות להם גם. כלאב ביד רמה. אלא שגרום החטא. ולא הלכו אלא ברוח חרש וכל ימי מלכי פרס נשתעבדו להם לכורש ולאחשורוש ולדרוש הארץ: חכמים כמאן סבירא להו. במשמעת שבכך האמרו בתורה: אי כר אליעזר סבירא להו. דאת ליש שבכך כל זמן שבא עני עוסקין ללך ולשכח זה מקדים הוא מנחה: לימרו כר אליעזר. דאמר סוק האשמורה האשמהו דודאי לא שדעו ליש כבר שבכו וישן:

ואי

ואי

וקורא קריאת שמע ותתפלל. מכאן משמע שמעו שהגיע זמן קריאת שמע של לילה שאין לו לאכול סעודה עד שקרא ק"ש ותתפלל ערבית: דאמר רבי יוחנן איהו בן העירובי וכו'. ואנו שאומרים יראו עינינו ופוסקים אחרים אחר השכיבונו. נראה הואיל ותקינו לזר רבנן היל כנאולה אירכתא

ואי כרבן גמליאל כבירא להו, לימרו: ברבן גמליאל! לעולם ברבן גמליאל כבירא להו, והא דקא אמרו "עד תצונו", כרי להרחיק את האדם מן העבירה, כדתנא: חכמים עשו סיג לדבריהם, כדי שלא יהא אדם בא מן השדה פוער פוער ואומר: "אלך לביתי, ואוכל קימעה, ואשתה קימעה ואישן קימעה, ואחר כך אקרא קריאת שמע ותתפלל!" וחזפתו שניה, ונמצא ישן כל הלילה. אבל אדם בא מן השדה פוער, ונכנס לבית הנכנסת, אם רגיל לקרות קורא, ואם רגיל לשנות שונה, וקורא קריאת שמע ותתפלל, ואוכל פתו ומקרב, וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה. מאי שנא ככל דוכתא דלא קתני "חייב מיתה", ומאי שנא הכא דקתני "חייב מיתה"? איבעית אימא, משום דאיכא אונס שניה. ואיבעית אימא, לאפוקי ממאן דאמר "תפלת ערבית

- 1 גם הוא ולא ילך מבתינו עד שיגמור כל אחד תפלתו. וגם יש באונס פוסקים י"ח
- 2 ואזכרת כנגד י"ח ברכות דשמנה עשרה
- 3 ואגב שחקו לומר אונס פוסקים י"ח
- 4 לומר חתימה של יראו עינינו. והלכה כר' יוחנן דברייתא מטייל ליה וכו' פסק ה"ג. ואם כן יש ליהרר שלא לטפר בן גאולה דערבית לשמנה עשרה. ומיזו בסדר רב עמרם פי' מה שאנו אומרים קודש בין גאולה לתפלת ערבית לאשמענו דלא בעינן סומך גאולה דערבית לתפלה משום דתפלת ערבית רשות. ולא נהירא דקיימא לן תפלת ערבית ליה תפלת ערבית חובה דפולגתא היא דרב ר' יוחנן והלכה כר' יוחנן. ונכון להחזיר ולהודור מלספר ביתים ואי תימא קשיא הלכתא אולכתא דקיימא לן תפלת ערבית רשות והכא פסקנן כרבי יוחנן צריך לומר דאפילו אי סובר רבי יוחנן כרב דאמר רשות הוא מכל מקום מחייב לסמוך. אם כן גם עלו על לסמוך.
- 5 דא
- 6 דא
- 7 דא
- 8 דא
- 9 דא
- 10 דא
- 11 דא
- 12 דא
- 13 דא
- 14 דא
- 15 דא
- 16 דא

קריאת שמע ותתפלל. מביע ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן: איהו בן העולם הבא? זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. ר' יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום. במאי קא מפליגי? אי בעית אימא קרא, אי בעית אימא סברא, ר' יוחנן סבר גאולה מאודתא נמי הוי, אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא. ור' יהושע בן לוי סבר, ביין דלא הויא אלא מצפרא, לא הויא גאולה מעלייתא. ואיבעית אימא קרא, ושניהם מקרא אחד דרשו: "בשכבך ובקומך". ר' יוחנן סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע ואחר כך תפלה, אף שכביה נמי קריאת שמע ואחר כך תפלה; ר' יהושע בן לוי סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו. מתיב מר פריה דרבנאי: פוער פוער שמים לפניו ושמם לא ירחיקו. ואי אמרת פוער פוער לא קא סמך גאולה לתפלה, דהא בעי למימר "השכיבונו"! אמרי: ביין דתקינן רבנן "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. דאי לא תימא הכי, שחרית הויב מצי סמיך? והא אמר ר' יוחנן: בתחלה אמר "ה' שפתי תפתח", ולבסוף הוא אמר "יהיו לרצון אמרי פי"! אלא התיב, ביין דתקינן רבנן למימר "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. אמר ר' אלעזר, אמר ר' אבינא: כל האומר "תתלה לדרו" בכל יום שלש פעמים, מוכיח לו שהוא בן עולם הבא. מאי טעמא? אילימא משום דאתאי בפאלף בית, נימא "אשרי תמימי דרך" דאתאי בתמימי אפני! אלא משום דאית ביה "פוחת את ירך", נימא "חלל הגדול", דכתיב ביה "זוהן לחם לכל בשר"! אלא משום דאית ביה תרתין. אמר ר' יוחנן: מפני מה לא נאמר גוין ב"אשרי"? מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: "נפלה לא תוסף קום תגולת ישראל". במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסף לנפל עוד, קום תגולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי, חור דוד וסמך ברוח הקדש, שנאמר: "סומך ה' לכל הנפלים". אמר ר' אלעזר בר אבינא: גדול מה שנאמר במיכאל יותר ממה שנאמר בגבריאל. דאילו במיכאל פתיב: "וינעף אלי אהר מן השמים", ואילו גבי גבריאל כתיב: "והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מנעף בינעף". מאי משמע דתאי אהר מיכאל הוא? אמר ר' יוחנן: אתאי אהר "אהר": פתיב הכא "וינעף אלי אהר מן השמים", וכתיב התיב "והנה מיכאל אהר (מן) השמים הראשונים בא לעוני". תנא מיכאל פאתה, גבריאל בשמים, אליהו פארבע, ומלאך המות בשמנה, ובשעת הנפנה פאתה. אמר ר' יהושע בן לוי: אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הנכנסת, מצוה לקרותו על משוחו. אמר ר' יוסי: מאי קרא? רגזו ואל תחטאו, אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. אמר רב נתנן:

קריאת שמע ותתפלל. מביע ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן: איהו בן העולם הבא? זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. ר' יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום. במאי קא מפליגי? אי בעית אימא קרא, אי בעית אימא סברא, ר' יוחנן סבר גאולה מאודתא נמי הוי, אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא. ור' יהושע בן לוי סבר, ביין דלא הויא אלא מצפרא, לא הויא גאולה מעלייתא. ואיבעית אימא קרא, ושניהם מקרא אחד דרשו: "בשכבך ובקומך". ר' יוחנן סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע ואחר כך תפלה, אף שכביה נמי קריאת שמע ואחר כך תפלה; ר' יהושע בן לוי סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו. מתיב מר פריה דרבנאי: פוער פוער שמים לפניו ושמם לא ירחיקו. ואי אמרת פוער פוער לא קא סמך גאולה לתפלה, דהא בעי למימר "השכיבונו"! אמרי: ביין דתקינן רבנן "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. דאי לא תימא הכי, שחרית הויב מצי סמיך? והא אמר ר' יוחנן: בתחלה אמר "ה' שפתי תפתח", ולבסוף הוא אמר "יהיו לרצון אמרי פי"! אלא התיב, ביין דתקינן רבנן למימר "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. אמר ר' אלעזר, אמר ר' אבינא: כל האומר "תתלה לדרו" בכל יום שלש פעמים, מוכיח לו שהוא בן עולם הבא. מאי טעמא? אילימא משום דאתאי בפאלף בית, נימא "אשרי תמימי דרך" דאתאי בתמימי אפני! אלא משום דאית ביה "פוחת את ירך", נימא "חלל הגדול", דכתיב ביה "זוהן לחם לכל בשר"! אלא משום דאית ביה תרתין. אמר ר' יוחנן: מפני מה לא נאמר גוין ב"אשרי"? מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: "נפלה לא תוסף קום תגולת ישראל". במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסף לנפל עוד, קום תגולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי, חור דוד וסמך ברוח הקדש, שנאמר: "סומך ה' לכל הנפלים". אמר ר' אלעזר בר אבינא: גדול מה שנאמר במיכאל יותר ממה שנאמר בגבריאל. דאילו במיכאל פתיב: "וינעף אלי אהר מן השמים", ואילו גבי גבריאל כתיב: "והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מנעף בינעף". מאי משמע דתאי אהר מיכאל הוא? אמר ר' יוחנן: אתאי אהר "אהר": פתיב הכא "וינעף אלי אהר מן השמים", וכתיב התיב "והנה מיכאל אהר (מן) השמים הראשונים בא לעוני". תנא מיכאל פאתה, גבריאל בשמים, אליהו פארבע, ומלאך המות בשמנה, ובשעת הנפנה פאתה. אמר ר' יהושע בן לוי: אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הנכנסת, מצוה לקרותו על משוחו. אמר ר' יוסי: מאי קרא? רגזו ואל תחטאו, אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. אמר רב נתנן:

קריאת שמע ותתפלל. מביע ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן: איהו בן העולם הבא? זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית. ר' יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום. במאי קא מפליגי? אי בעית אימא קרא, אי בעית אימא סברא, ר' יוחנן סבר גאולה מאודתא נמי הוי, אלא גאולה מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא. ור' יהושע בן לוי סבר, ביין דלא הויא אלא מצפרא, לא הויא גאולה מעלייתא. ואיבעית אימא קרא, ושניהם מקרא אחד דרשו: "בשכבך ובקומך". ר' יוחנן סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע ואחר כך תפלה, אף שכביה נמי קריאת שמע ואחר כך תפלה; ר' יהושע בן לוי סבר, מקיש שכביה לקומה, מה קומה קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו, אף שכביה נמי קריאת שמע סמוך למשוחו. מתיב מר פריה דרבנאי: פוער פוער שמים לפניו ושמם לא ירחיקו. ואי אמרת פוער פוער לא קא סמך גאולה לתפלה, דהא בעי למימר "השכיבונו"! אמרי: ביין דתקינן רבנן "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. דאי לא תימא הכי, שחרית הויב מצי סמיך? והא אמר ר' יוחנן: בתחלה אמר "ה' שפתי תפתח", ולבסוף הוא אמר "יהיו לרצון אמרי פי"! אלא התיב, ביין דתקינן רבנן למימר "השכיבונו", כנאולה אירכתא דמיא. אמר ר' אלעזר, אמר ר' אבינא: כל האומר "תתלה לדרו" בכל יום שלש פעמים, מוכיח לו שהוא בן עולם הבא. מאי טעמא? אילימא משום דאתאי בפאלף בית, נימא "אשרי תמימי דרך" דאתאי בתמימי אפני! אלא משום דאית ביה "פוחת את ירך", נימא "חלל הגדול", דכתיב ביה "זוהן לחם לכל בשר"! אלא משום דאית ביה תרתין. אמר ר' יוחנן: מפני מה לא נאמר גוין ב"אשרי"? מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: "נפלה לא תוסף קום תגולת ישראל". במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסף לנפל עוד, קום תגולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי, חור דוד וסמך ברוח הקדש, שנאמר: "סומך ה' לכל הנפלים". אמר ר' אלעזר בר אבינא: גדול מה שנאמר במיכאל יותר ממה שנאמר בגבריאל. דאילו במיכאל פתיב: "וינעף אלי אהר מן השמים", ואילו גבי גבריאל כתיב: "והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מנעף בינעף". מאי משמע דתאי אהר מיכאל הוא? אמר ר' יוחנן: אתאי אהר "אהר": פתיב הכא "וינעף אלי אהר מן השמים", וכתיב התיב "והנה מיכאל אהר (מן) השמים הראשונים בא לעוני". תנא מיכאל פאתה, גבריאל בשמים, אליהו פארבע, ומלאך המות בשמנה, ובשעת הנפנה פאתה. אמר ר' יהושע בן לוי: אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הנכנסת, מצוה לקרותו על משוחו. אמר ר' יוסי: מאי קרא? רגזו ואל תחטאו, אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. אמר רב נתנן:

למדו: החשישי מטיב. מן התורה: וכאבי נעבר. מבה עונתו המוכר עצב. פירשו חזקוני דבר חשוב כזה ומתוך דחוקי מכת: ושמת. שהרי הקב"ה מזהיר מלעזב ארצה ומשכחה לפניהם בלחץ כוח אחר שנחנה להם פשפש ולא מאב. לא מצא עבירה כידו שבשביולה ראוי יסרוק הללו לבא: אשרי הנבר אשר

ואם תלמיד חכם הוא. שרעל במשנתו לחזור על גרסתו חזר מיד בכך. ור"ז יצא טוב. שבעשה מלחמה עם יצר הרע: ודומן סלת. יום הדימה הוא יום המת שראו דומיה עולמית: זה מקרא. ומוש שמונה לקרות בתורה: זו משנה. שיתקעו במשנה: זה נמרא. סברת טעמי המשניות שממנו יצאה תורה. אבל

תוספתו ית ומתורקת כקרא מבל
יסרוק עריך אדם לבא לידי תלמוד תורה:
יבואין של אהבה. הקבה מיסרוק בעתו
לבא שום עון כדי להרבות שכרו בעולם
הבא יותר מדי ומכוח: זה חפץ גדול
החלי. מי שהקבה חפץ בו מחללה ביסרוק:
אשם. קרבן נפשו. מועתה: דבר זה.
שאשרי אדם אשר תיסרוק יה: מתורקת:
תלמודו. כלומר מתורקת אל תלמוד אמת:
נאמר ברית ביסרוין דכתיב אלה דברי
הברית. אחר הקלות נאמר במשנה תורה:
אף יסרוין ממרקן כל עונותיו של אדם
גסי: ודרך חיים. חיי העולמות הויין לו
תוכחות מוסר לאדם:
ובנים

העולם במס' סוטה (דף כב.). כאלו אוהו
חרב של שתי פיות בירו. להרוג את
המוקין: מאי משמע. בדקריאת שמע:
התעף עיניך בן. אם תכפל וסגרת עיניך
בתורה היא משתכחת מן: ובני רשף
יביהו עוף. העף מסלק מן: קטב
מירי. זה שם שד הנזירים במשכת פסחים
(דף קא:.) ולחומי רשף. כתיב בין רעב
למוקין נדרש לפניו ולאחריו יסרוין ומוקין:
אפילו תינקות של בית בן ויעים.
שהוריה מגיבה שלמדו מספר חומש אם
שמות התורה מן המחלה אשר שמוה וכו'.
ואפילו הקטנים שלא הגיעו לספר איוב כבר

12 לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר פתכתי להורתם? "לחוח". אלו עשרת הדברות; "תורה", זה מקרא; "והמצוה",
13 זו משנה; "אשר פתכתי", אלו נביאים וכתובים; "להורתם", זה נמרא; תלמוד שפולס נתנו למשה מסיני. אמר ר' יצחק: כל
14 הקורא קריאת שמע על כפותו, כאלו אוהו חרב של שתי פיות בירו, שנאמר: "רוממות אל בגרונם, וחרב פיפיות בידם".
15 מאי משמע? אמר ר' יוחנן, ואיתמא רב אישי: מרישא דענינא, דכתיב: "עליו חסידים כבדו, ורגו על משכבותם",
16 וכתוב בתריה: "רוממות אל בגרונם, וחרב פיפיות בידם". אמר ר' יצחק: כל הקורא קריאת שמע על כפותו מוקין ברילין
17 הימנו. שנאמר: "ובני רשף יביהו עוף" ואין "עוף" אלא תורה, שנאמר: "התעף עיניך בו ואינינו", ואין "רשף" אלא מיקון,
18 שנאמר: "מו רעב ולחמי רשף וקטב מירי". אמר ר' שמעון בן לקיש: כל העוסק בתורה יסרוין ברילין הימנו, שנאמר:
19 "ובני רשף יביהו עוף" ואין "עוף" אלא תורה, שנאמר: "התעף עיניך בו ואינינו" ואין "רשף" אלא יסרוין, שנאמר: "מו
20 רעב ולחמי רשף". אמר ליה ר' יוחנן: הא אפילו תינקות של בית רבן יודעין אותו, שנאמר: "יאמר אם שמוע תשמע
21 לקול ה' אלהיך, והלשר בעיניו תעשה, והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו, כל המחלה אשר שמוה במצרים לא אשים עליך,
22 כי אני ה' רופאיך" אלא כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, הקדוש ברוך הוא מביא עליו יסרוין מוכערין ועוקרין
23 אותו, שנאמר: "נאלמתי דומיה החשיתי מפוט וכאבי נעבר", ואין "טוב" אלא תורה, שנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם,
24 תורתי אל תעזבו". אמר ר' יואב, ואיתמא ר' חנינא בר פפא: בא וראה, שלא כבודת הקדוש ברוך הוא מרת בשר ודם.
25 מרת בשר ודם, אדם מוכר חפץ לחבירו, מוכר עצבו, ולקחת שמת, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, נתן להם תורה לישראל
26 לשמת, שנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזבו". אמר רבא, ואיתמא רב תמא: אם ראה אדם שסרוין בראין
27 עליו, ופשפש במעשיו, שנאמר: "נחפשה דרכינו ונתקרה, ונשוכה עד ה'". פשפש ולא מצא, תלה בבטול תורה, שנאמר:
28 "אשרי הנבר אשר תסרונו יה, ומתורקת תלמודו". ואם תלה ולא מצא, ברוע שפסרוין של אהבה הם, שנאמר: "כי את
29 אשר יאהב ה' יוכיח". אמר רבא, אמר ר' סחורה, אמר רב הונא: כל שהקדוש ברוך הוא חפץ בו, כדכאוי ביסרוין,
30 שנאמר: "וה' חפץ - דכאוי החלי". יכול אפילו לא קבלם מאהבה? תלמוד לומר: "אם תשים אשם נפש", מה אשם לדעת,
31 אף יסרוין לדעת. ואם קבלם, מה שברו? "יראה ורע, יארד ימים". ולא עוד, אלא שתלמודו מתקיים בירו, שנאמר: "וחפץ
32 ה' בירו יצלח". פלגי בה רבי יעקב בר אביו ורבי אחא בר חנינא, חד אמר: אלו הם יסרוין של אהבה? כל שאין בהן
33 בטול תורה, שנאמר: "אשרי הנבר אשר תסרונו יה, ומתורקת תלמודו", וחד אמר: אלו הם יסרוין של אהבה? כל שאין
34 בהן בטול תפלה, שנאמר: "ברוך אלהים אשר לא חסיר תפלתו וחסדו מאתי". אמר ליה ר' אבא בריה דר' תימי בר אבא:
35 הכי אמר ר' תימי בר אבא, אמר רבי יוחנן: אלו ואלו יסרוין של אהבה הן, שנאמר: "כי את אשר יאהב ה' יוכיח"; אלא
36 מה תלמוד לומר "ומתורקת תלמודו"? אל תקרי "תלמודו", אלא "תלמודנו"; דבר זה - מתורקת תלמודנו; קל וחומר משן
37 ועין: מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם, עבר ויצא בהן לחרות, יסרוין שממקרון כל גופו של אדם, על אחת כמה
38 וכמה! והיינו דר' שמעון בן לקיש, דאמר ר' שמעון בן לקיש: נאמר "ברית" במלת, ונאמר "ברית" ביסרוין; נאמר "ברית"
39 במלת, דכתיב "ולא תשבית מלח ברית", ונאמר "ברית" ביסרוין, דכתיב "אלה דברי הברית"; מה "ברית" האמור במלת
40 מלח ממתקת את הבשר, אף "ברית" האמור ביסרוין יסרוין ממקרון כל עונותיו של אדם. תנא, ר' שמעון בן יוחאי אומר:
41 שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסרוין, אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם
42 הבא. תורה מנין? שנאמר: "אשרי הנבר אשר תסרונו יה, ומתורקת תלמודו". ארץ ישראל, דכתיב: "כי כאשר יסר איש
43 את בנו, ה' אלהיו מוסר", וכתוב בתריה: "כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה". העולם הבא, דכתיב: "כי יר מצוה
44 ותורה אור, ודרך חיים ותוכחות מוסר". תני תנא קמיה דר' יוחנן: כל העוסק בתורה ונבטלות חסדים

הא לן וזהו להו. פי' רש"י לבני ארץ ישראל שצריכין שילוח חוץ לשלושה מנחות לא היו סורקין של אבהו. וזמנא ושילוח מנחות לא היה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג ובתי עיר חומה. ובזמן האמוראין אל היה היובל נוהג בדארמינן במסכת גיטין (פי' דף לו) והיא היה מדבר ר' יוחנן מדבר שלא היה נוהג בזמיו.

רימא ואל לו ליה לעני טומאה שנהניך
אב"י ולא בבבל: ו**האמר** רבי יוחנן וכן
 רבמא דעשראה ביר. פי' רש"י דלאום
 שבו כור' ונתן מסתגול לא חיו אלא סורקין
 של אבהו. וזמנא דהא מסק דחייבא דלא
 הוה ליה בבבל כלל לא הוה סורקן של אבהו
 ודרי כמה צדיקים שלא היו להם בנינם. ואי
 משום משה ר' יוחנן נמי ליה הוה בבל בפי
 בתרא דקיסרי' (דף ע"א) ונראה לפרש שדכא
 פרך דהאמר ר' יוחנן דין גרמא ובר אלאמא
 מדהה יגיל לנפשי אדריס בכו' שימ' דהוה
 סורקין של אבהו. אבל אינו תלוי בכך
 שהצדיקים עצמם פנימית מנועים בסורקין
 דה' **לא** כל אדם וזכה לשתי שולחנות. אבל
 אין לגרוס אף אדם וזכה דהא כמה צדיקים
 וכן לשתי שולחנות כגון רבי דבארמינן
 בפרק בתרא דהחובות (דף י"ג) **דינא** בלא
 דינא. הרבה צדיקים יש שלוקין בגופם
 ובמטמאם אלא הם היו יודעים שלא היה
 נותן בשבטא אדריס. והוה רוצים לרמו' לו
 שלא לעשות עשה: **שלא** דהוה בדר החובין בני
 לבין הקדו. אבל מלאה דקביענא כגון ארון
 ודביה אין זה הנפקס. אבל משה ראה שאין
 זה קבוע: **אלא** אימא סמוך למטתו. שלא
 היה עושה עשה. והוא שחפלה. רש"י
 פרש אפילו ללמוד שאסור ללמוד קודם
 הפלה. ולא דעיתי מנא ליה. אבל ראה
 דשרי ללמוד קודם דלמקם בפרק שני (דף יד
 ב) אמרין דרב מקדיש ומשי דיה ומבך
 ומתני פרקה וקרי קיש ב' מטא ומ' קוש ב';
כל הנותן מטתו בין צופן לדורים וכו'. ולא
 בין מורה למערב דווקא כשיש על אשורט
 מפני שהשכבה מצויה בין מורה למערב
 ודהה דהרב ונאי לשבב אצל אשתו מפני
 התשמוש וכן משמע ומדברי קרא:
 המתפלל

ובנים. קא סלקא דעתייהו הקובר את בניה: **ארבע** מריאות. שאת ותולדה
בדורת ותולדתה. בדרת ענה כשלול שניה לה כסוד החיובל. שאת כעמוד לבן
שניה לה כקרום ביצה: **הא** לן וזהו אלוה. באי' שערי חומה מקודשת בה
ומצוה טען שילוח חוצה לן אפן סורקן של אבהו. בבל שאין טענין שילוח

וזן מוכח כפרה הוה סורקן של אבהו:
בן ונתן בניו: וכן הוה ידן **גרמא**
דעשראה ביר. זה עצם של בן עשירי
 שמת לו: **ביר**. כמו בר זכר עצם פחות
 משעורה ממנו כסדרו לעגמת נפש.
 וגברא רבא כרי' לא באו לו סורקין שאין
 של אבהו דהוה ליה **בנים** ומתנו. הוה
 עלו סורקין של אבהו שהאבלות מכפרת
 להו עשותיה: ונתן **בניו**. רבי יוחנן דעתייה:
ונפל נהורא. שהיה בשרו מבדוק שפה
 היה נמא כדארמינן בב"מ בהשוכח את
 הפעלים (דף פד.): **אי** משה תורה.
 שהיה למות הרבה כרעוקי: **אחד המרבה**
ואחד הממעיט. לענין קרובות שניה
 בשלוח מנחות (דף ק) נאמר בעלת
 בתמה ריה נוחת ובמתנה ריה נוחת
 ללמוד. אחד המרבה וכו': **אי** משה
מוזני. שאיך עשיר: **על דא דוא** קא
כבידת. על זה ראינו של כך לכבדת דני.
 בביתו תקיפו: החמישי: **ליענין**
בביתו. יפשוט במעשי: **אי** אביא
 דשמיני עלי מילתא לימא. אם יש בכס
 ששמע עלי דבר שאינו צריך לחזור בי
 וידעני: **שבישאי**. חלקו במזמורת הפזן
 שחזרונתן מן שבעת המעלות נתן (בב"מ ד'
 קג) כשם שחולקין בין כך חולקין במזמורת
 ובקבוצים שריגים מתרגמין בששין
 וכאשת) כו': **מי ששכח** יום שבת מניה.
 וכי אינו חסוד בעיניו מעשה אגב גבול
 הרבה יותר מחלקה: בתר **נבא נגוב כו'**.
 הנוגב מן הגבא אין הוא טועם טעם גבא
למפתי. כל מי נחזרתי שנהגה
 לעשות מלאכה משלום על פניו בתורה
 כשמדברתי ממנתי עה שאקרא קיש
 ואתפלל: **צפון** לדורים. ראשה ומרגלותיה
 וזה צפון ליה לדורים. ונראה בעיני
 שהשיכנה במורה או במערב לפיכך נבון
 לחסב דרך תשמול לדורות אחרות:
וצפונך. לשון צפון וסופיה דקרא ישיבע
 בנים **למלא** כנפם. מולאי נמי הדיונים
 טורף נפשו **באפו**. לן אומר אשר נגמת
 לן לטרופן את נפשו' בפניך ומה היא הנפש
 זו תפלה כמו שאמר אשתוכח את נפשי
 לפני' זו (ש"א א:) **הלמטיק** **אני**. וכן
 וכי סבור הייתי שבשבוך שינאת הסתלק
 השיכנה ועובת את חברך המופלל לפני:
 לא

וקובר את בניו, מוחללו לו על כל עונותיו. אמר ליה ר'
 יוחנן: **שלמא** תורה וגמילות חסדים, דתיב "בחסד ואמת
 יכופר עון", וזו גמילות חסדים, **שנאמר**: "וירף
 דעתך וקודם" **ימצא** חיים צדקה וכבוד, "אמת" זו תורה,
שנאמר: "אמת קנה ואל תמכר"; **אלא** "קובר את בניו"
 מבניו? **תנא** ליה תהוא סבא משום ר' שמעון בן יוחאי:
אתאי "עון" "עון" כתיב הלא **"בחסד ואמת יכפר עון"**,
 וכתיב התם **"ומשולם עון אבות אל חיק מניחים"**. אמר ר'
 יוחנן: **נגעים** ובנים אינון? **סורקין** של אבהו, **ונגעים** לא?
 והתנא, **כל מי שיש בו אחד מארבעה מראות נגעים הקלו**
אינון **אלא מוכח כפרה!** **מוכח כפרה** הוה, **סורקים** של אבהו
 לא הוה: **ואי פיעית** אימא, **הא** **לו**, **והא** **להו**: **ואי פיעית** אימא,
הא **כפניא**, **הא** **כפרתיא**. ובנים לא!? **היכי דמי?** **אימא**
דהוה **לדו** **ומתו**, **והא** **אמר** ר' יוחנן: **דין** **גרמא** **דעשראה**
בדור **אלא** **הא** **דלא** **הוה** **ליה** **בלל**. **והא** **דהוה** **ליה** **ומתו**. ר'
 חייא בר אבא חלש, על לגביה ר' יוחנן אמר ליה: **תכיבין**
עלדי **סורקי?** אמר ליה: **הא** **לו** **ולא** **שקרן**. אמר ליה: **הב**
לי ידך. **תב** **לי** **דיה**, **ואקמייהו**. ר' יוחנן חלש, על לגביה
 ר' חנינא, אמר ליה: **תכיבין** **עלדי** **סורקי?** אמר ליה: **לא**
הוה **ולא** **שקרן**. אמר ליה: **הב** **לי** **ידך**. **תב** **ליה** **דיה**,
ואקמייהו. **אמאי?** **לוקי** ר' יוחנן לנפשיה! **אמר**: **אין** **חבשי**
מתיר **עצמו** **מבית** **האסורים**. ר' אליעזר חלש, על לגביה
 ר' יוחנן, **הוא** **דתיק** **הא** **גני** **בבית** **אפלי**, **לגביה** **לדריעהו** **ונפל**
נהורא, **תויהו** **דתיק** **קא** **כבי** ר' אליעזר, אמר ליה: **אמאי**
קא **כבית?** **אי** **משום** **תורה** **דלא** **אפשהו**, **שנינו**: **אחד**
המרבה **ואחד** **הממעיט**, **ובלכך** **שכיבין** **לבו** **לשמים**. **ואי**
משום **מוזני**, **לא** **כל** **אדם** **וזכה** **לשתי** **שולחנותו**. **ואי** **משום**

בני, **דין** **גרמא** **דעשראה ביר**. אמר ליה: **תנא** **ליה**: **על** **דא**
ידאי **קא** **כבית**, **ובכו** **תתייהו**. **אדרבה** **תב** **אמר** **ליה**: **הא** **לו** **ולא**
שקרן. אמר ליה: **תב** **לי** **ידך**, **תב** **ליה** **דיה**, **ואקמייהו**. **רב** **הנאי** **תקיפו** **ליה** **ארבי** **מאה** **דין** **דחמך**,
על **לגביה** **רב** **ותיהו** **אחות** **דרב** **סלא** **מקרא** **ברגין**, **ואמר** **ליה** **רב** **אדא** **בר** **אדריה** **ובגון**, **אמר** **ו**
ליה: **לענין** **קמ** **במיליה!** **אמר** **לדו**: **ומי** **שתינא** **מרגיניו!** **אמר** **ליה**: **מי** **חשיר** **קודש** **פרך** **הוא**
שמע **לו**, **דלא** **תיב** **קמ** **שבישאי** **לארסיהו**. אמר ליה: **מי** **קא** **שכיב** **לי** **מידי** **מניה?** **הא** **קא** **נגיב**
ליה **בפוליה** **אמר** **ליה**: **הינינ** **דאמר** **אינשי**, **"בתר** **נגבא** **נגוב**, **וטעמא** **טעום"**. אמר ליה: **כילקיא**
עלי **דתיבתיא** **ליה**: **איבא** **דאמר**: **תדר** **חלא** **ותיהו** **חמרא**, **ואיבא** **דאמר**: **איפר** **חלא**, **ואידברן** **בדמי** **דחמרא**. **תנאי** **אבא** **בנימין** **אומר**: **על**
שני **דברים** **היינו** **ממערער** **כל** **ימי**: **על** **תפלתו** **שתהא** **לפני** **מפתי**, **ועל** **מפתי** **שתהא** **נתנה** **בין** **צפון** **לדרום**. **על** **תפלתו** **שתהא** **לפני** **מפתי**
 - מאי "לפני מפתי"? **אילימא** **לפני מפתי ממשי**, **והאמר** **רב** **יהודה** **אמר** **רב**, **ואומימא** **ר' יהושע** **בן** **לוי**: **מנין** **למתפלל** **שלא** **יהא** **דכר**
 חוצין **בינו** **לבין** **הקדו**? **שנאמר**: "ונסב חוקיהו פניו אל הקדו ותתפלל!" **לא** **תימא** **"לפני מפתי"**, **אלא** **אימא** **"סמוך למפתי"**. "ועל מפתי
 שתהא נתנה בין צפון לדרום", דאמר ר' חמא בר' חנינא, אמר ר' יצחק: **כל** **הנותן** **מפתי** **בין** **צפון** **לדרום**, **תניין** **ליה** **בנים** **וקרים**, **שנאמר**:
 "וצפונך המלא כנפם, ישבעו בנים". **רב** **נחמן** **בר** **יצחק** **אמר**: **אף** **אין** **אשתו** **מפתלת** **נפלים**. **כתיב** **הלא**: **"וצפונך המלא כנפם"**, **וכתיב**
התם **"ומלא ומיה ללדת"**, **וזהו** **חומם** **במנתה**: **תנאי**, **אבא** **בנימין** **אומר**: **שנים** **שנכנסו** **להתפלל** **וקדם** **אחד** **מהם** **להתפלל** **ולא** **המתין**
את **חברו** **ויצא** **טורפין** **לו** **תפלתו** **כפניו**, **שנאמר**: **"טורף נפשו באפו, המעונך תעוב ארץ"!** **ולא** **עוד**, **אלא** **שגורם** **לשכינה** **שתסתלק**
מישראל, **שנאמר**: **"ויעתק צור ממקמו"**, **ואין** **"צור"** **אלא** **הקדוש** **ברוך** **הוא**, **שנאמר**: **"צור ילךדך תשי"**. **ואם** **המתין** **לו** **מה** **שקר?**

המתפלל ולא המתקן את חבריו שיהיו שיהיו ולכן בלילה יש להמתין. והרי היה נאמר תפלה ומאריך עד שיצאו כולם ואם בתוך כך היה שום אדם בא בבית הכנסת היה מעיק בספר עד שגמרו תפלתם. וזה לחמירין אין לנו: כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' לא מתבטל מן התפלה

לאו הקשבת. לשון המתנה היא. למצות. שביטל מצותו אשר צויה לנגול חסד: לראיות. כל הישרים העומדים לפניו: כי כסלא לאוניא. כשורת הפירה המקפת האוניא ששטקן תחת הפנים כמו ששנינו (מ"ק דף ה) אין עשין אויות לגפני לאסוף שם מים להשקות הגוף. כסלא הוא תלם של מענה במקפת סביב סביב את כל האוניא והגוף נטוע בתל

ובריש נדרים (דף ב) הדין אוניא להיו פאה: האי דווקא דהוי בכלה. פעמים שבוני אדם יושבים רווחים ביום השבת שאבא לשמוע דרשה ורומה להם וכישהב דווקא: הני ברבי דשלחו. ברכים עיפוס: מאני דרבנן דבלי. בניו התלמידים שביים מדרו חסד אינם בני מלאכה שילבו לאוניא: מחושיא דירוהו. באין המזיקים ויושבין אצלם ומתחככים בהם. חושיא לשון חופה ומפסק (שבת דף ג) פרייזר בלעז: שילייתא דשונרתא. (ג) חפזת הודל של חתול קייבה: בוכרתא. הבכורה לאמה. בת בוכרתא. ואף אמה היתה בכורה ולמילי עיניה מניה. שים ממנה מעט בעיניה. כל לשון תנינה בעין קורדיה בלשון גמרא לשון מלו לפי שברבר מועט הוא מלא. נובחא דפרולא. קנה חילול של ברזל. ולחמטיה. לקנה: בנושפנקא דפרולא. בחותם של ברזל בדמיני דציר תוחים לית להו שרול דאמרין בכל הכשר בשחיתס חילין (דף ק) באי במקום רנה. בבוכיני בעינת אומיס הגבור שקיהול ותשבות בשעת קול ערב: בעדת אל. בבית מועד שלו: ומני לעשרה וכו'. עדה קריה בעשרה שגא עד מתי לעדה היעה חזאת (מבדבר ד'י) יצאו כלב והישוע: נצב אלהים ישפוט. ואין בית דין קרוים אלהים אלא בג' פ"ק בסדרדורין (דף ג ב) ויקשב ה'. ממתין להם שם: אשר אוכיר את שמי. אשר זכר שמו על מצותו ודברת אכא אל. לשון יחיד הוא: מכתבן מלייהו. כדרכיה ויכתב ספר זכרון לפניו (סיפא דקרא) קרמה שכניה ואתיא. קודם שיהיו כל העשרה: נצב בעדת אל. מעיקרא משמע: עד דרבה: כדכתיב שפט שפט עותה משפט: עון לעמו. ומנין שהתפלל עותה הם ישראל דכתיב וראו וגו' יצאו מן: מה כתיב בתו. בשלמא בתפילין דידן כתיב שמע (דברים ו) יהיה אם שמוע (שם יא) קול רשע כל בבור (שמות ג) ויהי כי יביאך (שם) פרישות שצטוו בהם לישוע זכרון מצותיו של הקב"ה את חכרון להם לישראל אלא ברדייה מאי כתיב בתו: האמרת. לשון שכיבה ושבח כמו יאמרנו כל פתלי את (תהלים י) ותשבחו: בשאר כתיב מאי שדרי ארבעה בתים הם: וכולהו

אמר ר' יוסי בר' תנינא: זוכה לברכות הללו שגאמר: "לאו הקשבת למצותי, ויהי כנרה שלומך, וצדקתך נגלי תים. ויהי כחול ויערך וצאצאי מעיד" וגו'. תניא, אבא בנימין אומר: אלמלי נתנה רשות לעין לראות, אין כל בריה יוכלה לעמוד מפני הפוזקין. אמר אבי: אינהו נפשי מיזן וקיימי עין כל כסלא לאוניא. אמר רב הונא: כל חד וחד מיזן אלפא משמאליה ורבכתא מימיניה. אמר רבא: האי דווקא דהוי בקלה - מצויהו הוי, הני פרבי דשלחו - מצויהו; הני מאני דרבנן דבלי - מחופיא דירוהו; הני פרעי דמקפן - מצויהו. האי מאן דבעי למידע להו, ליתיה קטמא נהילא, ונהדר אפורה, וצפרא חוי כי פרעי דתרנגולא. האי מאן דבעי למחוינהו, ליתיה שילייתא דשנרתא אופמתא בת אופמתא, ובקרתא בת בוכרתא, ולקליה גמרא, ולשחקיה, ולמילי עיניה מניה, ויהו להו, ולשדריה גמבוחא דפרולא, ולחמטיה בגושפנקא דפרולא, ודלקא גנבי מניה, ולחתום פומיה כי היכי לא ליתק: רב ביבי בר אבי עבר הכי, הוא ואתקן; ענו רבנן רחמי עליה, ואתסי. תניא, אבא בנימין אומר: אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שגאמר: "לשמע אל הנהן ואל התפלה", במקום רנה, שם תהא תפלה. אמר רבין בר רב אדא, אמר ר' יצחק: מנין שהקדוש ברוך הוא מצוי בבית הכנסת? שגאמר: "אלהים נצב בעדת אל". ומנין לעשרה שמתפללין ששכינה עמקה? שגאמר: "אלהים נצב בעדת אל". ומנין לשלשה שיושבין בדין ששכינה עמקה? שגאמר: "ביתך אלהים ישפוט". ומנין לשנים שיושבין ועוסקין בתורה ששכינה עמקה? שגאמר: "או נדרין ראו' ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וגו'. מאי "ולחושבי שמו"? אמר רב אשי: חשב אדם לעשות מצוה ואינם ולא עשהה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשהה. ומנין שאפילו אחר שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו? שגאמר: "בכל המקום אשר אוכיר את שמי אבוא אליך וברכתוך". וכי מאחר דאפילו חד, תרי מבעיניו? תרי מתבטלן מלייהו כספר התכונות, חד לא מתבטלן מליה כספר התכונות. וכי מאחר דאפילו תרי, תלתא מבעיניו? מהו דתימא: דינא, שלמא בעלמא הוא, ולא אתיא שכינה - קמשמע לן דינא נמי הוינו תורה. וכי מאחר דאפילו תלתא, עשרה מבעיניו? עשרה קדמה שכינה ואתיא, תלתא עד דרבי. אמר ר' אבין בר רב אדא, אמר ר' יצחק: מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין? שגאמר: "נשבע ה' בימינו ובוועד עזו", "בימינו", זו תורה, שגאמר: "בימינו איש דת למו". "בוועד עזו", אלו תפילין שגאמר: "ה' עז לעמו מן". ומנין שהתפללין עוה הם לישראל? דכתיב: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו מקדך, ותניא, ר' אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש. אמר ליה רב נתנמן בר יצחק לרב תיאי בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא, מה כתיב בהו? אמר ליה: "ומי כעמך ישראל, גוי אחד בארץ". ומי

39 ממשכת קודשא ברוך הוא בשכחיהו דישאל? אין, דכתיב: "את ה' האמרת היום", (וכתיב: "וה' האמרת היום"). אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם עשיתוני המיכה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם המיכה אחת בעולם. אתם עשיתוני המיכה אחת בעולם, שגאמר: "שמע ישראל, ה' אליהו ה' אחד", ואני אעשה אתכם המיכה אחת בעולם, שגאמר: "ומי כעמך ישראל, גוי אחד בארץ". אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: תינה גתד ביתא, בשאר גתד מאי? אמר ליה: "כי מי גוי גדול", "ומי גוי גדול", "אישךך ישראל", "או הנסה אלהים", "ולתתך עליון". אי הכי, נפשי להו מוכי בתמי! אלא, "כי מי גוי גדול", "ומי גוי גדול", דדמיין להדרי, גתד ביתא; "אשרךך ישראל", "ומי כעמך ישראל", גתד ביתא; "או הנסה אלהים", גתד ביתא, "ולתתך עליון" גתד ביתא. וכולהו

וכלוהו כתיבי מארדעיה. כל התובים הללו כתובים ברובע בית אחד שאותן על די איני אלא בית אחד בארומין במנחת דף (לד) וכל הפרשיות כתובות בו: **משאלי בו**. מה טיבו של פלוגי למה לא בא: **רא אלא ה'**. שדיה רגיל לבא אליה: **אשר הלך חשבבים ואין** נגזר לו. אשר עתה הלך למקום חשך אשר ימנע עצמו מלהשכים לפתח:

- 1 ו**אין עונה**, שיעור שיוכלו לבעות דבר
 - 2 קדושה: **אלהי אברהם**. שקבע מקום
 - 3 לתפלת: **בעוהו**, כדרך שדיה עור
 - 4 לאברהם: **אל יפסיע פסיעה נסה**. לפי
 - 5 עליו במשה: **נדרפה**, לשון מרובה משמע
 - 6 שדורחין י: **לפריקא**. לשמעת הדרשה:
 - 7 **מהליין רבנן שבתא**. דאמר מר (שבת
 - 8 ד' קר) אסור לפסוע פסיעה גסה בשבת
 - 9 שנאמר אם תשיב משבת רגלך: **אנרא**
 - 10 **דפריקא**. עיקר קבול כשר הרביות הדינים
 - 11 לשמעת דרשה מפי חכם אינו שכו
 - 12 המרצה שחיר רובם אינם מתיים להעמיד
 - 13 נרסא ולומר שנומה פפי רבן לאחר זמן
 - 14 שקבלו שכו למה: **אנרא גדלה**. שבת
 - 15 שלפני הרגל שהכל נאספין לשמעת הלכות
 - 16 הרגל: **אנרא דשמעתא ככרא**. שהוא
 - 17 יגע וטרח ומחשב להבין טעמו של דבר:
 - 18 **אנרא דתענית'** צדקתא. שנתנן צדקה
 - 19 לערב לפיכתי הענינים שהענינו ודיקא
 - 20 דלויי. להדיס קול בלשון נהי ועגמת נפש
- 17 **יפסיע פסיעה נסה**. **אמר אבוי**: לא אמרן אלא למיפק

שיכו השומעים: מילי. לשמח חתון הבתים: **אחורי בית הכנסת**. פתח בית הכנסת היו במזרח רחבי תנאי בתוספתא דמגילה (פרק א) מעיק מקוש ומשכן פניהם למערב ואחוריהם למזרח והמתפלל אחורי בית הכנסת ואינו מחזיר פניו לבית הכנסת נראה בכופר בני שהצבור מתפללין לפניו והא דרב הווא מוקי לה לאביי דלא מהדר אפיה

לבי כנישתא: **חלף בלתי מייעא**. סתור ערב: **כרו בר**. כרו שתי בר רשות כי האי דארמינן בסוכה (ר' מנח) הא רעילי כבר: **כרום ולות**. סיפיה דקרא דלעיל: **דברים שעומדים כרומו של עולם**. כגון תפלה שעולה למעלה: **כיון שנצמד אדם לבריות**. הוא ול בעיניהם: **לראשנו** לדידת נרטה בנו דמתרגמינן כנושה (שמות כב) כרישא: **עובר בחמשה קולות**. מלול בחמשה קולות שביקר בון הקב"ה כתיב: **איתן קולות דקודם מתן תורה הוון**. הך קולות בתראי היינו הך דאידי ברזי לעיל וקאמר דבריאי הך ואע"פ שהקול אינו נראה זה נראה: **מבאים תורה בית ה'**. כי אשבי את שבת ונ'. סיפיה דקרא חמשה קולות דלעיל הוא: **בשביל זה** שבירא זה: **לצוות**. שילוחין בלע"ז גזלת העני. הלא אף גזלת העשיר גזלה היא אלא גזלת העני שאין לו כלום למול ממנו אלא שלא להשיב על שלומה.

ונענע

- 18 **אכל למעיל** - מצוה למרדמי, **שנאמר**: "נדרפה לדעת את ה'". **אמר ר' יודא**: מריש כי הוה חויןא להו לרבנן דקא רבמי דפרקא
- 19 **בבשבתא**, **אמינא**: "קא מהליין רבנן שבתא"! **כיון דשמענא להא דר' תנחום אמר ר' יהושע בן לוי**: לעולם ירוין אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, **שנאמר**: "אחרי ה' לכו, כאתיה ישאנ" וגו', **אנא נמי רהיטנא**. **אמר ר' יודא**: אנרא דפרקא רבמיא. **אמר אבוי**: אנרא
- 20 **דכלה דחוקא**. **אמר רבא**: אנרא דשמעתא ככרא. **אמר רב פפא**: אנרא רבי ממאי שתיוקתא. **אמר מר ווסריא**: אנרא דתעניתא צדקתא.
- 21 **אמר רב ששת**: אנרא דהקפדא דלויי. **אמר רב אשי**: אנרא רבי הלולי מילי. **אמר רב הונא**: כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא
- 22 "רשע", **שנאמר**: "כביב רשעים יתהלכון". **אמר אבוי**: לא אמרן אלא דלא מהדר אפיה לבי כנישתא, אבל מהדר אפיה לבי כנישתא
- 23 לית לן בה. **הווא נגרא דקא מצלי אחורי** כי כנישתא, ולא מהדר אפיה לבי כנישתא. **חלף אליהו חזיה**, אידמי ליה כנישתא, **אמר**
- 24 **ליה**: כדו בר קניטת קמי מדף? **שלף ספקסא וקטליה**. **אמר ליה** ההוא מרדנן לרב ביבי בר אבוי, **ואמרי לה** רב ביבי לרב נחמן בר
- 25 **ר' יצחק**: מאי "כרום ולות לבני אדם"? **אמר ליה**: אלו דברים שעומדים כרומו של עולם, ובני אדם מוקליין בהן. **ר' יוחנן ור' אלעזר**
- 26 **דאמרי תרווייהו**: כיון שנצמד אדם לבריות, פניו משתנות ככרום, **שנאמר**: "כרום ולות לבני אדם". מאי "כרום"? כי אתא רב דימי
- 27 **אמר**: עוף אחד יש בכרבי תים, ו"כרום" שמו, וכיון שהמה וזרחת, מתהפך לכמה גוונים. **ר' אמי ור' אפי** דאמרי תרווייהו: כאלו נדון
- 28 **משני דינים**, **אש ומים**, **שנאמר**: "הרכבת אגוש לראשנו, כאנו באש ובמים". **אמר ר' חלבו**, **אמר רב הונא**: לעולם יהא אדם ודור
- 29 **בתפלת המנחה**, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, **שנאמר**: "ויהי בעלות המנחה, ויש אליהו הנביא ויאמר וגו' עניי ה'
- 30 **עניי**, "עניי" שחרד איש מן השמים, ו"עניי" שלא יאמרו מעשי כשפים הם. **ר' יוחנן אמר**: אף בתפלת ערבית, **שנאמר**: "תחון תפלתך
- 31 **קצרת לפניך**, משאת פני מנחת ערב". **כל נחמן בר יצחק אמר**: אף תפלת שחרית, **שנאמר**: "ה' בקר תשמע קולי, בקר אנרך לך
- 32 **ואצפיה**". **אמר ר' חלבו**, **אמר רב הונא**: כל בהנהא מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות, **שנאמר**: "קול ששון וקול
- 33 **שמחה**, קול חתן וקול בלוי". **קול אומרים** הווי את ה' **צבאות**". **ואם משמחו**, מה שכוין? **אמר ר' יהושע בן לוי**: וזכה לתורה שנתנה
- 34 **בחמשה קולות**, **שנאמר**: "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, ויהי קולות וברקים וענן קבד על ההר, וקול שופר" וגו', "ויהי קול השופר
- 35 **וגו' ותהאליים עננו בקול**". **איני?** והא כתיב: "וכל העם רואים את הקולות"! **איתן קולות דקודם מתן תורה הווי**. **ר' אבהו אמר**:
- 36 **כאילו הקריב תודה**, **שנאמר**: "מבאים תודה בית ה'". **רב נחמן בר יצחק אמר**: כאילו פנה אתה מהרבות וישלים, **שנאמר**: "כי
- 37 **אשבי את שבות הארץ ככראשונה אמר ה'**". **ואמר ר' חלבו**, **אמר רב הונא**: כל אדם שיש בו רצת שמים, דכרוו נשמעים, **שנאמר**:
- 38 **"סוף דבר הכל נשמע**, את האלהים ויא". מאי "כי יפה כל האדם"? **א"ר אלעזר**: **אמר הקדוש ברוך הוא**: כל העולם כולו לא נברא
- 39 **אלא בשביל זה**. **ר' אבא בר בהניא אמר**: שקול זה כנגד כל העולם כולו. **ר' שמעון בן עזאי אומר**, **ואמרי לה** ר' שמעון בן זומא
- 40 **אומר**: כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות ליה. **ואמר ר' חלבו**, **אמר רב הונא**: כל שיעוד בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום, יקדים
- 41 **לו שלום**, **שנאמר**: "בקש שלום ורדפהו". **ואם נתן לו ולא החזיר**, נקרא "גולן", **שנאמר**: "ואתם בערתם הַכָּרִם, גזלת העני בבתים".

ונקנע על בראשו. נמודה בברכות וענתא אמן: דעת בחמתו לא הוה ידע. במסכת ע"ז מפרש על בפי' מאי קרא. דאף הוה כרעו דמתכין כו' רגע באפו חיים ברעונו: בתלת שעי קמייטא. באחד מרגעי תלת שעות ראשונה: שורייק. טיי"ש בלעז' לא צדיק לא טוב. לעשות את הבריות: מדרות אחת. לשון דריו הובענה שאדם שם על לבו מנאלי: ורדפה את מאתי' וכו'. וכשתראה שאין עורר תשים על לבה לאמר אשובה אל אישי הראשון: תחת נערה כמבין. תחת נערה באדם מנכן טובה מדכות כסיל מאה. תחת התעם למעלה תחת התלוי ואל כמז אל תירא ואל תחת (דברים) שטעמו בחי"ח אלא למעלה תחת התלוי ראשון לומר שהוא שם דבר שאין אפשר לפתור לשון תעם לומר

תכניע את האדם אלא תכנע היא בעצמה. 1 ולכן שיהא את מקומו לומר שהוא שם דבר ג' דברים בקש משה ונתן לו. 2 שהיה אלוהים מרבה את הדיבר הזה. 3 אשר דברת אעשה להודיעו דרבינו. מנהג 4 מדת משפטיו כגון מפני מה צדיק טוב לו רשע ורע לו צדיק ורע לו רשע טוב לו את: 5 אשר אהונו. את אשר יבטור קבל עולו 6 לשעה ואעפ"י שאינו כדאי: כשרצית. 7 בסנה: דא רצית. שניא ויסתר משה פניו: ופליגין. 8 ומשאל בן קרח שמענישנו: כמך כד ארביי הוואשק אסמך קבל שכיב על זה: לקלסתר פנים. כי קרן פניו: ותמונת 9 ה' יכ"ח. זה מראה אותרים כן עשו' בספרי (פ' בהעלתך): קשר של תפילין. מאחריו 10 הוא ואמר: לעיל דהקב"ה מנחם מפיל: ארזי 11

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי: מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? 12 שגאמר: "וביאתוכם אל הר קדשי, ושמתוכם בבית תפילתי", 13 "תפללכם" לא נאמר, אלא "תפילתי". מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל. מאי מציל? אמר רב ויבא בר טוביה, אמר רב: "הו רצון מלפני, שיבקשו רחמי את פעמי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים, ויגבש להם לפנים משורת הדין". תניא: אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטור קטורת לפני ולפנים, וראיתי אפתריאל ה' ה' צבאות שהוא יושב על פסא רם ונשא, ואמר לי: ישמעאל בן, ברננו! אמרתי לו: הו רצון מלפניך, שיבקשו רחמך את פעקך, ויגולו רחמך על מדותיך, ואתנהג עם בך במדת הרחמים, ותגבש להם לפנים משורת הדין! ונענע לי בראשו. וקמשיעם לו, שלא תראה ברבת הדיוס קלה בעניןך. אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי: מנין שאין מצילן לו לאדם בשעת עמוס? דכתיב: "פני ילכו והנחתו לך", אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: הקטן לו עד שיעברו פנים של ועם, ואניתי לך. ומי איפא דתתא קמיה דקדוש ברוך הוא? און, דתתא: "ואל וועם בקל יום", וכמה ועמו? רגע. וכמה רגע? אחד מתמישת רבוא ומצונות אלפים ומשנתן מאות ומשנתן בישנה, וזו היא רגע. ואין כל פרה יכולת לבין אותה שעה, חזין מבלעם הרשע, דכתיב ביה: "ויודע דעת עליו". השתא דעת בפתחו לא הוה ידע, דעת עליו הוה ידע! אלא מלמד, שיהא ידע לבין אותה שעה שהקדוש ברוך הוא פועם ביה. ותנינו דאמר ליה נביא לישראל: "עמי, ובר נא מה ענין בלעם מלך מואב וגו'. מאי למען ערת צדקות ה'?" אמר ר' אלעזר: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: דעו פה צדקות עשיתו עמכם, שלא נקסמתי בימי בלעם הרשע, שאמלתי בעסמתי לא נשתמיו משונאתיהם של ישראל שררד ופליט. ותנינו דאמר ליה בלעם לבלעם: "מה אקב לא קבה אל, ומה אונם לא ועם ה'", מלמד שכל אותם רחמים לא ועם. וכמה ועמו? רגע. וכמה רגע? אמר ר' אבין, ואיתמר ר' אביןא: רגע במימריה. ומנא לן דרגע רתח? שגאמר: "כי רגע באפו, חיים ברגונו". ואי בעית אימא, מהכא: "חבי כמעט רגע עד יעבר ועם". ואימת רתח? אמר אבין: בהקד תלת שעי קמייטא, כי הוויא דתרגולא וקאי אחד פרעא. כל שעתא ושעתא נמי קאי! כל שעתא אית ביה שורייקי סומקין, בהתייא שעתא לית ביה שורייקי סומקין. והוא מניא דההו שבבבותיה דר' יהושע בן לוי, הוה קא מצער ליה טובא בקרא; וזמן חד שקל תרגולא וקמייא בין פרעיה דערקא, ועין ביה; סבר: כי מניא הוה שעתא, אפליה. כי מניא הוה שעתא, גי"ח. אמר: שמע מונה, לאו אורח ארעא למעבר דבי, ודקמי על כל מעשיו' כתיב, דכתיב: "גם עונש לצדיק לא טוב". תנא משמיה דר' מאיר: בעשה שהתחזה וזרחת, וכל מלכי מורח ומעבר מניחים בתריהם בראשיהם ומשמתחים להמה, מיד פועם הקב"ה: "ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי: טובה מדרות אחת בלבו של אדם יותר ממכה מלקיות, שגאמר: "ורדפה את מאתיך וגו' ואמרה אלה ואשובה אל אישי הראשון, כי טוב לי אז מעתה". וירש לקיש אמר: יותר ממכה מלקיות, שגאמר: "תחת נערה כמבין מדכות כסיל מאה", אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי: שלשה תשרה שכיבתי על אמותי העולם, ונתן לו, בקש הששירה 28 שכיבתי על ישראל, ונתן לו, שגאמר: "הלא בלכתך עמנו". בקש שלא תשרה שכיבתי על אמותי העולם, ונתן לו, שגאמר: "וגפילי אני ועמך". 29 בקש להודיעו דרכיו של הקדוש ברוך הוא, ונתן לו, שגאמר: "הודיעני נא את דרכיך", אמר לפניו: רבונו של עולם מפני מה יש צדיק טוב לו, 30 ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו, יש רשע ורע לו? אמר לו: משה, צדיק וטוב לו - צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו - צדיק בן רשע; רשע וטוב לו, 31 ויש רשע בן צדיק; רשע ורע לו - רשע בן רשע, אמר מר: צדיק וטוב לו - צדיק בן צדיק; צדיק ורע לו - צדיק בן רשע. איני! והא כתיב, 32 "פקד עון אבות על בנים", דכתיב: "ובנים לא ימותו על אבות", ורמינן קראי אהדי, ומשינו: לא קשיא! הא בשיאחזין מעשה אבותיהם בדיהם, 33 והא בשיאחזין מעשה אבותיהם בדיהם! אלא הכי קאמר ליה: צדיק וטוב לו - צדיק נגזר; צדיק ורע לו - צדיק שאינו נגזר; רשע וטוב לו 34 - רשע שאינו נגזר; רשע ורע לו - רשע נגזר. ופליגין דר' מאיר, דאמר ר' מאיר: שתיים נגזרו לו, ואחת לא נגזרו לו, שגאמר: "ותפתי את אשר אחזין", אף על פי שאינו תנון, "ותחיתו את אשר ארחם", אף על פי שאינו תנון. "ויאמר: לא תוכל לדאות את בני". תנא משמיה דר' יהושע בן 35 קרחה: קד אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: כשרצית, לא רצית; וכשוי שאתה רוצה, איני רוצה. ופליגין דר' שמואל בר רחמינן אמר ר' יוחנן, 36 דאמר ר' שמואל בר רחמינן, אמר ר' יוחנן: בשכר שלש ובה לשלש: בשכר "ויסתר משה פניו" ובה לקלסתר פנים; בשכר "כי ירא" ובה "וייראו מנשפת אליו"; בשכר "מתבים" ובה "ותמתנת ה' יבש"; "הסירתי את כפי וראיתי את אחרי", אמר רב תנא בר בינאי, אמר ר' שמעון הסדאי: 37 מלמד שהראה הקדוש ברוך הוא למשה קשר של תפילין. ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי: כל דבור ודבור שיצא מפיו הקדוש ברוך הוא למובה, 38 אפילו על תנאי, לא חזו בו. מנא לן? ממשח רבינו, שגאמר: "הרף מפני ואשמירם, ויאשה אותך לנו ענבים", אף על גב דבדעא משה רחמי עליה 39 דמלקתא ובמלקת, אפילו הכי אוקמה בנעויה, שגאמר: "פני משה גרשום ואליעזר, ויהיו בני אליעזר רתביה הראש וגו' ובני רתביה רבו למלקתא", 40 ותני רב יוסף: למעלה מששים רבוא. אתאי "רביה", "רביה", "רביה" וכו'. ויבין ישראל פרו וישירו ורביה: 41

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43

לא היה אדם שקראו אותו. וא"ת והא כתוב ברוך ה' אלוהי שם (בראשית ט) ו"ל דהוה אבני באלף דלית שיהו לשון ארנות. וא"ת אמאי לא מייתי קרא ארני (אלהים) מה תתן לו (שם טו) שהוא כתוב קודם. וי"ל שהפרשיות לא נאמרו בסדר ואין מוקדם ומאוחר בתורה וזה הפסוק דבין הבתרים היה קודם.

ארני אלהים. כתוב באלף דלית הפעם אודה את ה'. לפי שראתה ברוח הקדש שיעקב מעמדו שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים כיון שילדה בו רביעי הדיית על חלקה שעלה יותר מן החשבון המנוע לה. ראו מה בין בני לבן חמי'. על שם העתיד קראה שם כדאמרין לקמן שמא גרים: רות. ומזאביה משום דאריי בפרושה ברושה נקט לה:

למה רגשו גרים. מה תועלת להם אלמא דבר דל הוא בעיניו: מי שלבו נוקפו. ויהי עבודתו שבידה: אומר בן. מפרש אל התורה במועדים אל התקטש הוא אבני כן אלא אל תחרו ברמעים להתגרות מעשהיהם לומר אנשה כן גם אנכי ואומר אל יקנה לבך בחמסים כי אם ביראת ה' כל היום. אפשר לומר לא תתקטש עם רשעים כי אם ביראת ה' דיאי ה' אלא על ברוך אל יקנה לבך לעשות מתוק: יחילו. יצילו. וחברו על לא חלו טובו (איוב ב) מרום משפך מגדו. מסולקו דיך ברוח הימנו: יפ"ח בהם. נכפיתו הוא ודחה אותם בקש: ושמתו מקום. סיפה דקרא ולא יוסיפו בני עולה לענות: כתיב לענותו. בספר שמואל: ותביח לכלותו. בדברי הימים א (ח) כתיב. כשנבנה הבית נבנה על מנת שלא לענות עד ארבעים לשאלה: ולבסוף. כשחטאו נגור לשרא: ותפלחם מנינה עליהם מן הכליון: לא יבילנא. תש כ"ה:

עת

19 פנמים", ואילו בני, אף על גב דעל פרושה שקליה יוסף לכבדותה מניה, דקתיב: "ויבחללו יצוני אביו נתנה כבודתו לבני יוסף",
20 אפילו הכי לא אקנא ביה, דקתיב: "וישמע ראובן ויצלוהו מידם". רות - מאי "רות"? אמר ר' יוחנן: שנתנה ויצא ממנה דוד, שרונהו
21 להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות. מאן לן דשמא גרים? אמר ר' אליעזר, דאמר קרא: "לכו הוו מפלעות ה' אשר שם שמות
22 בארץ", אל תקרי "שמות", אלא "שמות". ואמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר
23 ממלחמת גזו ומגזו, שנאמר: "מזמור לדוד ברחו מפני אבשלום בנו", וכתבי בתריה: "ה', מה רבו צרי, רבים קמים עלי", ואילו גבי
24 מלחמת גזו ומגזו כתיב: "למה רגשו גוים ואלמים יהו ריק", ואילו "מה רבו צרי" לא כתיב. "מזמור לדוד ברחו מפני אבשלום בנו"
25 - "מזמור לדוד"? "קנה לדוד" מביעי ליה! אמר ר' שמעון בן אבישלום: משל למה הדבר דומה? לאדם שנשא עליו שטר חוב; קודם
26 שפרעו היה עצב, לאחר שפרעו שמת. אף בן דוד, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא "הנני מקים עליך רעה מביחך", היה עצב, אמר:
27 שפא עבד או ממור הוא, דלא תימי עלי; כיון דהוא דאבשלום הוא, שמה, משום הכי אמר "ממור". ואמר ר' יוחנן משום ר' שמעון
28 בן יוחי: מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר: "עוזבי תורה יהללו רשע, ושומרי תורה יתגרו בהם". תניא גמי הכי: ר' דוסקמאי
29 בר' מתון אומר: מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר: "עוזבי תורה יהללו רשע" וגו'. ואם לחשך אדם לומר: והא כתיב,
30 "אל תתגר בפרעים, אל תקנא בעושי עולה" אמור לו: מי שלבו נוקפו אומר בן אלא תתגר בפרעים" להיות פלגריעם, אל
31 תקנא בעושי עולה" להיות בעושי עולה. ואומר: "אל יקנה לבך בחמסים, כי אם ביראת ה' כל היום". איני? והאמר ר' יצחק: אם
32 ראתי רשע שהשעה משחקת לו, אל תתגר בו, שנאמר: "יחילו דרכיו בכל עת", ולא עוד אלא שזוכה ברוי, שנאמר: "מרום משפך
33 מגדו", ולא עוד אלא שרואה בצרוי, שנאמר: "כל צוריו יפ"ח בהם"! לא קשיא; הא במילי דדידה, והא במילי דשמאי. ואי בעית
34 אימא: הא והא במילי דשמאי, ולא קשיא; הא ברשע שהשעה משחקת לו, והא ברשע שאין השעה משחקת לו. ואי בעית אימא:
35 הא והא ברשע שהשעה משחקת לו, ולא קשיא; הא בצדיק גמור, והא בצדיק שאינו גמור, דאמר רב הונא: מאי דקתיב, "למה תביט
36 בוגדים, תחריש בכלע רשע צדיק מפניו"? וכי רשע בולע צדיק? והא כתיב: "ה' לא יעקובו בידו", וקתיב: "לא יאונה לצדיק כל און"!
37 אלא צדיק מפני - בולע; צדיק גמור - אינו בולע. ואיבעית אימא, שעה משחקת לו שאני. ואמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בר יוחי:
38 כל הקובע מקום לתפלות, אויבו נופלים תחתיו, שנאמר: "ישמתי מקום לעמי לישראל, ונעמתו ושכן תחתיו, ולא ירנו עוד, ולא
39 יוסיפו בני עולה לענותו כאשר בראשונה", רב הונא רמי: כתיב "לענותו", וקתיב: "לכלותו" בתחילה לענותו, ולבסוף לכלותו. ואמר
40 ר' יוחנן משום ר' שמעון בר יוחי: גדולה שמושה של תורה יותר מלפודה, שנאמר: "פה אלישע בן שפט אשר יצא מים על ידי
41 אלהיו", "למד" לא נאמר אלא "יצא", מלמד שגדולה שמושה יותר מלפודה. אמר ליה רב יצחק לרב נתנן: מאי טעמא לא אתי מר
42 לבי כנישתא לצלילי? אמר ליה: לא יכלנא. אמר ליה: לכנפי למר עשרה וילצילי? אמר ליה: מריחא לי מתחא. ולמא ליה מר לשלוחא
43 דצבורא, בעיקנא דמצלי צבורא לית וזודעיה למרו אמר ליה: מאי כפלי האי? אמר ליה: ואמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי:

ר"ב ששת מהדר אפיה וגריס. וא"ת הוא אמרין כפרה כהוה (פ"ד ל"ט). מאי דכתיב
 ובפתחו עמוד כל העם (נחמיה ח) כיון שפנתו ספר תורה אסור לספח אפי'
 דברב הלכה. ויש לומר דהם איירי בקול רב כדי שלא יבטלו קול קריאת התורה
 והכא איירי בנחת. והאי דקא מהדר אפיה ברותא משמע אפי' דמהדר האיה
 אפיה כמניח ספר תורה שפיר מהי אפיה
 דאדורו אפיה כדי שימיון נחתה. ורב אלפס
 (גוגלה פ"ד) כתב דה"ג מפרשי דוקא שיש
 שם שעררה אחריני או יכיל ללמוד. אבל אין
 שם שעררה כי אם עמו לא. והכא מהירי שהיו
 שם שעררה בלא הוא ועד תריץ האלפס
 שאני רב ששת שתרורה אימנתו הוא. ואנן
 מסתבר לן כי האי תירוצא: **שנים** מקרא
 ואתה תרגום. שם מפרשי מהו הדין
 ללעזתו בלעזי שלקן הוי כמו
 תרגום

ק"ת רצון. אלמא יש שענה שהיא של רצון. כביר לא **מאם**. הפלת הרבים
 לא ימאס: מקרב ל. מילתהו הבאות עליה כי **ברבים** הוי עמדי. שהתפללו
 עמי: **פרה בשלום**. זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה דכתיב וכל נתיבותיה
 שלום (משלי א) וכן גמילות חסדים מיני שלום הוא שמתוך שגומל חסד בגופו

לחבריו הוא מכיר שהיא אהבה ובא ליד
 אחריו ושלום: והוא **נוחשם מעל**
ארמתה. סיפה דקרא הוא: מקרבי.
 שרתיה: **מחשבי**. שרביט כלומר מארביס
 בבית הכנסת: **שיעור של שני פתחים**.
 רוחב כינס לפנים שלא ישב סמוך לפתח
 דראיה עליו במשוי עובד בית הכנסת ויהא
 מוזמן סמוך לפתח לצאת: **תפלל לעת**
מצא. תפללו שיהיו שיעור לו כשיתעורר:
 לעת **מצא** זו מיתה. שימות במיתה יפה
 ונהא: **אסכרא**. אשירט' אנגולומנט בלע"ז
 שבתוך הגוף: **כחורא מנכבא דעמרא**
דלאחורי גשרא. כענפי הסידים הנסכסין
 בגות הצמר כשאדם נוחק בחוקה ומשליך
 לאחור שאי אפשר שלא יתק הצמר עמה:
כפישורי בני ושט. ים אוקיינוס ים בו
 מקומות שיטת סמוך ברזל ומתברין וזהו
 הספינה ע"י חבלים ועקלים שנתחבי'
 נבקבו ותקועין אותו ברוחק לפי שהם נסין
 כמדת הנקב: **פיטורי**. חבלים דמתרגומין
 ופטורי ציצים (מלכים א' א): **בני**
ושט. הוא הנקב שהוא עגול כפי וטט:
כמשחל בנירא מחלכא. כמשוך נינת
 שער מתוך החלב: **זבולא בתרייתא**
שלמא. שהיא לו שלום כל ימי חייו ואח
 ביום קבורתו עד השלמת עפר האחרונה
 שכשיתקבורתו: **זבולא**. פלא"ד בלע"ז:
לעת מצא זה בית הכנסת. שהיא רד
 במקום שיש בית הכנסת סמוך לו לפי
 שהיתה קרקע שלו בכל מצולת מים ואין
 יבולין לחפור שם חפירות ודיו צורבין
 לצאת כבודתו ולהתרחק מנה:
המצויינים. ציון ואסיפת צבור: **בני**
עמורי. שבת המורשת נבון עליונים
 מלמעלה: **שכל זמן ששמעין בני תרא**
קיים כ"ו. דהסדוק למחת שמעיה מבי'
 ויתחון שלמה את פרעה (מלכים א' ג): **הא**
דכי"ף ליה. אם כסף הוא לרבו לקבל
 ותוכתו דורו אצלו. ואם לאו טוב
 להתרחק ממנו ויהי שגוב ואל יהי מבי'
 מהדר **אפיה** גריס. משנתו כשקרוין
 כספר תורה: **ישלים פרישותו**. כי של
 שבת ושבת:
 ואפ'

מאי דכתיב "ואני תפלתו לך ה' עת רצון?" ואימתי עת
רצון? בשעה שהצבור מתפללין. ר' יוסי בר' הניא אמר
מהכא: "בה אמר ה', בעת רצון עניתיו." ר' אחא בר'
הניא אמר מהכא: "הן אל כביר ולא ימאס", וכתיב:
"פרה בשלום נפשי מקרב לי, כי ברבים היו עמדי."
תניא נמי הכי: ר' נתן אומר: מנין שאין הקדוש ברוך
הוא מואס בתפלתן של רבים? שצאמר: "הן אל כביר
ולא ימאס", וכתיב: "פרה בשלום נפשי מקרב לי וגו'".
אמר הקדוש ברוך הוא: כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני
עליו כפילו פדאני לו ולבני מנין אומות העולם. אמר ריש לקיש: כל מי שיש לו בית הכנסת
בעירו, ואינו נכנס שם להתפלל, נקרא "שכן רע", שצאמר: "בה אמר ה' על כל שבני העמים
הנוגעים בנחלה אשר הנחלתו את עמי את ישראל". ולא עוד, אלא שצורם גלות לו ולבניו,
שצאמר: "הנינו נוחשם מעל אדמתם, ואת בית יהודה אחוש מתוכם". אמרו ליה לר' יוחנן:
איכא סבי בבבל תמה ואמר: "למען ירבו ימכם וימי בניכם על האדמה" תיב, אבל החוצה
לאיץ לא! כיון דאמרי ליה: מקדמי ומחשבי לבי בנישטא, אמר: היינו דאמיני להו, פדאמר ר'
יהושע בן לוי לבניהו: קדימו וחשבו ועיילו לבי בנישטא, כי היכי דתורכו חיי. אמר ר' אחא
בר' הניא: מאי קרא? "אשרי אדם שומע לי, לישקד על דלתותיו יום יום, לישמור מוזהר פתחיו",
וכתיב בתריה: "כי מוציא מצא חיים", אמר רב חסדא: לעולם יבנם אדם שני פתחים בבית
הכנסת. שני פתחים סלקא דעתך? אלא אימא: שיעור שני פתחים, ואחר כך תפלל. על
זאת ותפלל כל חסיד אלקי לעת מצא", אמר ר' הניא: "לעת מצא" זו אשה, שצאמר: "מצא
אשה מצא טוב". כמערכתא, כי נסכי איניש אתתא, אמרי ליה הכי: "מצא" או "מוצא"? "מצא",
דכתיב: "מצא אשה מצא טוב, וקפך רצון מה", "מוצא", דכתיב: "ומוצא אני מן ממות את
האשה". ר' נתן אומר: "לעת מצא" זו תורה, שצאמר: "כי מוציא מצא חיים" וגו'. רב חמון
בר יצחק אמר: "לעת מצא" זו מיתה, שצאמר: "למות תוצאות", תניא נמי הכי: תשע מאות
ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם, שצאמר: "למות תוצאות"; "תוצאות" בגימטריא, הכי הוי;
קשה שבכללן - אסכרא, ויהא שבכללן - נשקה. אסכרא דמאי בחורא מנכבא דעמרא, דלאחורי
נישא; ואיכא דאמרי: כפישורי בני ושט. נשקה דמאי כמשחל בניתא מהלכא. ר' יוחנן אמר:
"לעת מצא" זו כבודא. אמר ר' הניא: מאי קרא? "השמהים אלי גיל, ישישו פי ומצאו קבר".
אמר רבה בר בר שילא: היינו דאמרי איניש, ליבעי איניש רחמי, אפילו עד זבולא בתרייתא
שלימה. מר זוטרא אמר: "לעת מצא" זה בית הכנסת. אמרי כמערכתא: הא דמר זוטרא עדיפא
מכללה. אמר ליה רבא לרפרם בר פפא: לימא לן מר מהני מילי מעלייתא בנייתא משמיה
דרב חסדא במילי דכי בנישטא. אמר ליה: הכי אמר רב חסדא: מאי דכתיב, "אוהב ה' שערי
ציון מכל משכנות יעקב"? אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה, יותר ממתי נכסיות ומבתי

34 מדרשות. ותינו דאמר ר' תיאי בר אמי משמיה דעולא: מיום שתרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע
 35 אמות של הלכה בלבד. ואמר אבוי: מריש היה גריסא בגו ביתא, ומצלינא כבי בנישטא: כיון דשמענא להא דאמר ר' תיאי בר
 36 אמי משמיה דעולא, לא הוה מצלינא אלא תיבא דגריסא. ר' אמי ור' אפי, אף על גב דהוה להו תליסר בי בנישטא כמכריא, לא
 37 מצלו אלא ביני עמודי, תיבא דהוה גריס. ואמר ר' תיאי בר אמי משמיה דעולא: גדול הנהנה מיניעו יותר מרוא שמים, דאילו גבי
 38 ירא שמים תיב: "אשרי איש ירא את ה'", ואילו גבי הנהנה מיניעו תיב: "תיע פפדי כי תאכל, אשרי וטוב לך", "אשריך" בעולם
 39 הזה, "וטוב לך" לעולם הבא, ולגבי ירא שמים "וטוב לך" לא תיב ביה. ואמר ר' תיאי בר אמי משמיה דעולא: לעולם דוד אדם
 40 במקום רבו, שכל זמן ששמעין בן גרא קיים, לא נשא שלמה את בת פרעה. והתניא, אל דורו! לא קשיא: הא דכריף ליה, הא דלא
 41 כריף ליה. אמר רב הונא בר יהודה, אמר ר' מנחם, אמר ר' אמי: מאי דכתיב, "ועובדי ה' יכלו"? זה המניח ספר תורה ויוצא. ר'
 42 אבהו נפיק בין גרא לנבא. קע בר פפא: בין פסקא לפסקא מהו? תיקו. רב ששת מהדר אפיה גריס, אמר: אגן בדין, ואינהו
 43 דבדינה: אמר רב הונא בר יהודה, אמר ר' אמי: לעולם ישלים אדם פרישותו עם הצבור, שנים מקרא ואחד תרגום,
 אפי'

הרגום שמשפר לפעמים, כי כמו שההרגום מפרש לע"ה כך הם מכניסים מתוך הלע"ו. ולא נהיית שדיר וההרגום מפרש בזה שאין ללמוד מן העברי בראשיתו בבמה דוכתי דאמר רב יוסף (מגילה ד' א.) אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ערב אז לומר בשום לשון פעם שלישית של אם בלשון תרגום: **ואפילו** עשרות ודיבון וכו'. פי רשי אפי

עשרות ודיבון שאין בו תרגום שצ"ך 1
לקרותו שלשה פעמים בעברי. וקשה אמאי 2
נקט עשרות ודיבון שיש לו מי"מ תרגום 3
ודשלתו. הוה לו לומר ראובן ושמעון 4
פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל. ויש 5
לומר משום הכי נקט עשרות ודיבון ע"ג 6
שאיין בו תרגום ידוע אלא תרגום ורשומי 7
וצ"ך שריד ויש לומר דשניא מי"מ תרגום 8
טוב לקרות פעם שלישית בתרגום: **כאילו** 9
מונעתה תשיעי ועשירי. ד"ס אם נצטווה 10
להתענות פ"ט. והקשה רבינו שמואל ב"ר 11
אזרן מביביל דאי קטא ליה הוה חביב 12
בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב 13
תאכלו מצות (שמות י"ב) ואותו ערב ר"ל 14
ערב של ט"ו הוא נמי נצטא מ"מ ערב ערב 15
ואחד תרגום; והדרו פ"ר דין ב"ר יהודה; דתנן: ר' 16
יהודה אומר: עד שישחוט את הורדין; והדרו ב"ר 17
ששכב תלמודו מחמת אונס; דאמרין: לוחות 18
ושברי לוחות מנחות ב"ר. אמר להו רבא לבגיה: 19
כשאחתם חותכין בש"ר, אל תחנה על גב היד. איכא 20
דאמרי משום סנדה, ואיכא דאמרי משום קלקול 21
סעודה; ואל תשבנו על מפת ארמית, ואל תעברו 22
אחורי בית הנקנס בשעה שהצבור מתפללין. אל תשבנו על מפת ארמית, איכא דאמרי: 23
לא תגנו בלא קריאת שמע, ואיכא דאמרי: לא תנסכו גזירתא, ואיכא דאמרי: ארמית 24
משום. ומשום מעשה דרב פפא. דרב פפא אול לגבי ארמית, הוציאה לו מפה, אמרה 25
לו: שבו אמר לה: איני יושב, עד שתגבידי את המפה; ומצאו שם תינוק מת. מכאן 26
אמרו חכמים: אסור לישב על מפת ארמית. אל תעברו אחורי בית הנקנס בשעה 27
שהצבור מתפללין. מסייע ליה לר' יהושע בן לוי, דאמר ר' יהושע בן לוי: אסור לא 28
לדרם שיעבור אחורי בית הנקנס בשעה שהצבור מתפללין. אמר אביי: לא אמרן אלא 29
דליכא פתחא אחרינא, אבל איכא פתחא אחרינא, לית לן בה; ולא אמרן אלא דליכא 30
בי כנישתא אחרינא, אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה; ולא אמרן אלא דלא 31
דרי מונא, ולא רהיטו, ולא מנח תפילין, אבל איכא חדר מהקדן - לית לן בה. תניא, אמר 32
ר' עקיבא: בשלשה דברים אודב אני את המדרים: כשחותכין את הבשר אין הוחכין 33
אלא על השולחן, כשנשקין אין נשקין אלא על גב היד, וכשנענין אין יענין אלא 34
בשורה. אמר רב אדא בר אבהו: מאי קרא? "וישלח עקב, ויקרא לחל וללוא השדה 35
אל צאנו". תניא, אמר רבן גמליאל: בשלשה דברים אודב אני את הפרסיים: הן צנעון 36
באכילתן, וצנעון בבית הכפא, וצנעון בדבר אחר. "אני צויתי למקודש", תני רב יוסף: 37
אלו הפרסיים המקודשין ומוזמנין לגיהנם: רבן גמליאל אומר וכו'; אמר רב יהודה, 38
אמר שמואל: הלכה ברבן גמליאל. תניא: ר' שמעון בן יוחי אומר: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, 39
אחת קודם שיעלה עמוד השחר, ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר, ויצא בהן ידי חובתו, אחת של יום, ואחת של לילה. 40
הא גופא קשיא! אמרת: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אלמא לאחר שיעלה עמוד השחר לילה 41
הוא, והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ומא הוא! לא. לעולם ליליא הוא. והא דקרי 42
ליה "יום", דאיכא איניש דקיימי בהדיא שעתיא. אמר רב אחא בר תנאי, אמר ר' יהושע בן לוי: הלכה ב"ר שמעון בן 43
יוחי. איכא דמתני להא דרב אחא בר תנאי אהא, ר' שמעון בן יוחי אומר משום ר' עקיבא: פעמים שאדם קורא 44
קריאת שמע שתי פעמים ביום, אחת קודם הגין החמה, ואחת לאחר הגין החמה, ויצא בהן ידי חובתו, אחת של יום, 45
ואחת של לילה. הא גופא קשיא! אמרת: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אלמא קודם הגין 46
החמה ומא הוא, והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ליליא הוא!

עשרות ודיבון שאין בו תרגום שצ"ך 1
לקרותו שלשה פעמים בעברי. וקשה אמאי 2
נקט עשרות ודיבון שיש לו מי"מ תרגום 3
ודשלתו. הוה לו לומר ראובן ושמעון 4
פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל. ויש 5
לומר משום הכי נקט עשרות ודיבון ע"ג 6
שאיין בו תרגום ידוע אלא תרגום ורשומי 7
וצ"ך שריד ויש לומר דשניא מי"מ תרגום 8
טוב לקרות פעם שלישית בתרגום: **כאילו** 9
מונעתה תשיעי ועשירי. ד"ס אם נצטווה 10
להתענות פ"ט. והקשה רבינו שמואל ב"ר 11
אזרן מביביל דאי קטא ליה הוה חביב 12
בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב 13
תאכלו מצות (שמות י"ב) ואותו ערב ר"ל 14
ערב של ט"ו הוא נמי נצטא מ"מ ערב ערב 15
ואחד תרגום; והדרו פ"ר דין ב"ר יהודה; דתנן: ר' 16
יהודה אומר: עד שישחוט את הורדין; והדרו ב"ר 17
ששכב תלמודו מחמת אונס; דאמרין: לוחות 18
ושברי לוחות מנחות ב"ר. אמר להו רבא לבגיה: 19
כשאחתם חותכין בש"ר, אל תחנה על גב היד. איכא 20
דאמרי משום סנדה, ואיכא דאמרי משום קלקול 21
סעודה; ואל תשבנו על מפת ארמית, ואל תעברו 22
אחורי בית הנקנס בשעה שהצבור מתפללין. אל תשבנו על מפת ארמית, איכא דאמרי: 23
לא תגנו בלא קריאת שמע, ואיכא דאמרי: לא תנסכו גזירתא, ואיכא דאמרי: ארמית 24
משום. ומשום מעשה דרב פפא. דרב פפא אול לגבי ארמית, הוציאה לו מפה, אמרה 25
לו: שבו אמר לה: איני יושב, עד שתגבידי את המפה; ומצאו שם תינוק מת. מכאן 26
אמרו חכמים: אסור לישב על מפת ארמית. אל תעברו אחורי בית הנקנס בשעה 27
שהצבור מתפללין. מסייע ליה לר' יהושע בן לוי, דאמר ר' יהושע בן לוי: אסור לא 28
לדרם שיעבור אחורי בית הנקנס בשעה שהצבור מתפללין. אמר אביי: לא אמרן אלא 29
דליכא פתחא אחרינא, אבל איכא פתחא אחרינא, לית לן בה; ולא אמרן אלא דליכא 30
בי כנישתא אחרינא, אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה; ולא אמרן אלא דלא 31
דרי מונא, ולא רהיטו, ולא מנח תפילין, אבל איכא חדר מהקדן - לית לן בה. תניא, אמר 32
ר' עקיבא: בשלשה דברים אודב אני את המדרים: כשחותכין את הבשר אין הוחכין 33
אלא על השולחן, כשנשקין אין נשקין אלא על גב היד, וכשנענין אין יענין אלא 34
בשורה. אמר רב אדא בר אבהו: מאי קרא? "וישלח עקב, ויקרא לחל וללוא השדה 35
אל צאנו". תניא, אמר רבן גמליאל: בשלשה דברים אודב אני את הפרסיים: הן צנעון 36
באכילתן, וצנעון בבית הכפא, וצנעון בדבר אחר. "אני צויתי למקודש", תני רב יוסף: 37
אלו הפרסיים המקודשין ומוזמנין לגיהנם: רבן גמליאל אומר וכו'; אמר רב יהודה, 38
אמר שמואל: הלכה ברבן גמליאל. תניא: ר' שמעון בן יוחי אומר: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, 39
אחת קודם שיעלה עמוד השחר, ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר, ויצא בהן ידי חובתו, אחת של יום, ואחת של לילה. 40
הא גופא קשיא! אמרת: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אלמא לאחר שיעלה עמוד השחר לילה 41
הוא, והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ומא הוא! לא. לעולם ליליא הוא. והא דקרי 42
ליה "יום", דאיכא איניש דקיימי בהדיא שעתיא. אמר רב אחא בר תנאי, אמר ר' יהושע בן לוי: הלכה ב"ר שמעון בן 43
יוחי. איכא דמתני להא דרב אחא בר תנאי אהא, ר' שמעון בן יוחי אומר משום ר' עקיבא: פעמים שאדם קורא 44
קריאת שמע שתי פעמים ביום, אחת קודם הגין החמה, ואחת לאחר הגין החמה, ויצא בהן ידי חובתו, אחת של יום, 45
ואחת של לילה. הא גופא קשיא! אמרת: פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אלמא קודם הגין 46
החמה ומא הוא, והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ליליא הוא!

דלענין גיטין לא נקרא קמי שבת אלא 17
מריבתי ואיך (בפסחים דף ק"ג) וזמן 18
השלמה יש! במדרש ג' דברים צוה רבינו 19
הקדוש לבנו בשעת שפטר בלא תאכלו 20
לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה 21
מימנע וקודם אכילה צ"ך השלמה. 22
ומיזא אם השלמה לאחר אכילה שפיר 23
דמי. מ"מ מצוה מן המובחר קודם אכילה: 24
לא לעולם ליליא הוא. תימא אם כן לימא 25
ברכותא פעמיים של אדם קורא לאחר 26
שיעלה עמוד השחר שני פעמים ויציא את 27
משום שחיתו ומשום ערבות. ור"ל דהכי 28
קאמר לעולם ליליא הוא בשאר מצוה 29
דבעתן ביה וזן כמו תפילין וציתות. אבל 30
גבי ק"ש אל האויל איכא איניש דקיימי 31
בהדיא שעתיא לא זמן שיכבה הוא. והאי 32
דנקט לאחר שיעלה עמוד השחר לא 33
דוקא מיד הוא דהוא צ"ך לתרומין לכל 34
הפחות שיעורא דמתניתין (לקמן ט"ו ע"ב) 35
שיכיר בין תבלת לכתת: 36
לעולם 37

רבי אחא אמר איתפלגון רבי היתה רובה ובר קפרא, חד אמר תדא דאת מר בעיר גדולה, אבל בעיר קטנה לא תהא התוספת יתרה על העקר. והורגה אמר: בין גדולה בין קטנה הו ואלפים.

אמר רבי פנחס: מעשה בתלמיד ותיק למד עבורו בשלשה שנים ומחצה לפני רבו, וכא ועבר את הגליל, ולא הספיק לעבור את הדרום עד שנמרפה השעה.

רבי בא רב יהודה בשם רב:

[דף ל"ב ע"א]

עיר שהיא בנויה במין קשת, אם יש בין זו לזו ארבעת אלפים חסר אחת – מחלף את בלה וחוצה לה אלפים אמה ארבעת אלפים, אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה.

אמר רבי אחא סבר רבי שמואל: אין יתן סנדלוי, הכא הוא אתי ברא ונסי לון. ואין יתן סנדלוי הכא הוא אתי ברא ונסי לון. מן באן אתא ברא ומן באן אתא ברא מרוח אחת – אסור. משתי רוחות – מתיר.

רבי בא בשם רב יהודה: היתה עיר אחת גדולה ויש בה חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה את רואה אותו בלו מלא עפר וצורות, ואם לא רואה אותו כמפלש.

רבי בא אמי בר יהוקאל בשם רב: עיר שהיא בנויה על שפת הנחל, אם יש בינה לנחל ארבע מפקחים – מודד מן החומה. שלשה מודד משפת הנחל החיצונה ובלבד שלא יהא בנחל יותר משבועים ושירים.

מה נן קימין? אם במתלקטת עשרה מפקחים מתוד שלש – מודד משפת הנחלת החיצונה. אם מתוד ארבע – מודד מן החומה,

אלא אם בן אגן קימין משלש ועד ארבע. רב אמר:

[דף ל"ב ע"ב]

עיר שהיא בנויה אהלים כל אחד ואחד מודד מאהליו. היו שם שלשה צריפין ושלשה ברגנין, מודד מן החיצון.

התיב אפי, והכתוב: "ויד תהיה לך מהוין לפתחה", היאך היו נפנין להוין?

רבי יהיה בריה דרבי שייבתיי מקשי, היאך היו יוצאין לבית מדרשו של משה. משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה ברננין.

אמר רבי יוסה: מפנין שהיו חוננין ונוסעין על פי הדבור כמי שהיו חוננין לשעה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפנין שהבטיחון הקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לעולם. עליה אמר רבי אבין: משה עשה להן שלשה צריפין ושלשה ברננין. מרבעה רבוע עולם כדי שיהא מערבה למערבו של עולם ודרומה לדרומו של עולם. אמר רבי יוסה: אם אין יודע לבנות את הרוחות צא ולמד מן התקופה, ממקום שהחמה זורחת באחד בתקופת תמוז, עד מקום שהיא זורחת באחד בתקופת טבת, אלו פני מזרח, ממקום שהחמה שוקעת באחד בתקופת טבת עד מקום שהיא שוקעת באחד בתקופת תמוז, אלו פני מערב, והשאר צפון ודרום, הדיא הוא דכתיב (קהלת א, ו): "הולך אל דרום וסובב אל צפון". "הולך אל דרום" – ביום. "וסובב אל צפון" – בלילה. "סובב סבב הולך הרוח ועל כביבתיו שב הרוח" – אלו פני המזרח והמערב.

[דף ל"ג ע"א]

ניחא בשילה ובבית העולמים, דמר רבי אחא בשם שמואל בר רב יצחק: כמה יגעו נביאים הראשונים לעשות שער המזרחי שתהא החמה מצמצמת בו, באחד בתקופת טבת ובאחד בתקופת תמוז.

שבועה שמות נקראו לו: שער סור, שער היסוד, שער הריסות, שער איתון, שער התנוף, שער חדש, שער העליון.

שער סור – ששם היו טמאים פורשין, הדיא הוא דכתיב: "סורו טמא נקראו למו". שער היסוד – ששם היו מייסדין את החלכה. שער הריסות – שהוא מכונן בנגד זריחת החמה, הוה מה דאת אמר: "האמר להרם ולא יזרח". שער האיתון – שהוא משמש בניסה ויציאה. שער התנוף – שהוא מוסד בין שני שערים. שער חדש – ששם חדשו סופרים את החלכה. שער העליון – שהוא למעלה מעזרת ישראל, החול ועזרת הנשים, ומעלה יתרה היתה בבית העולמים.

ובמדבר מי היה מכונן להן את הרוחות? אמר רבי אחא: ארון היה מכונן להם את הרוחות, הדיא הוא דכתיב: "ונסעו הקהתים נשאי המקדש" – זה הארון. והקימו בני מררי את המשכן עד באם, בני קהת שעליהן היה הארון נתון.

ביצד היו ישראל מהלכין במדבר? רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה: חד אומר: בתיבה. וחרנה אומר: בקורה. מאן דמר בתיבה – "באשר יחנו בן יסעו", מאן דמר בקורה – "מאסף לכל המהנות לצבאותם". מאן דמר בקורה, ומה מקנים בתיבה "באשר יחנו בן יסעו" –

[דף ל"ג ע"ב]

מה בהנותן על פי הדבור אף בנסיעתן על פי הדבור.

ומאן דמר בתיבה מה מקנים בקורה "מאסף לכל המהנות לצבאותם",

לפי שהיה שבמו של דן מרבה באוכלוסין היה נוסע באחרונה. וכל מי שהיה מאבד דבר – היה מחזירו לו, תדא הוא דכתיב: "מאסף לכל המהנות לצבאותם".

תני בשם רבי יודה: אף זיזיה וכתליה היו נמדדין עמה.

בעי רב הושעיה: אור חצר, מהו שימוד עמה?

נישמענה מן הדא: בית שגפרין מרוח אחד – נמדד עמה, משתי רוחות – אין נמדד עמה. רבי אבין בשם רב יהודה: כשנפלה קורתו, אבל אם לא נפלה קורתו – נמדד עמהם. אם כשנפלה קורתו לא באור חצר הוא? תמן הקף לבית דירה ברם הכא לא הקף לדירה.

וכשהוא מודד לא יהא מודד מן האמצעי, מפני שהוא מפסיד אלא מן הקרנות.

הלכה ב' מתני' – נותנין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר. ורחמים אומרים, לא אמרו קרפף, אלא בין שתי עירות, אם יש לזו שבעים אמה ושירים, ולזו שבעים אמה ושירים, עושה קרפף לשתיהן להיותן באחת; וכן שלשה כפרים המושלשין, אם יש בין שנים תחיצונים

[דף ל"ד ע"א]

מאה וארבעים ואחד ושליש, עשה אמצעי את שלשתן להיותן באחד.

גמרא – רב חונה בשם רבי מאיר ורבנן מקרא אחד דורשין. רבי מאיר דרש: "מקור העיר" מה תלמוד לומר "והוצה"? מיפן שנותנין קרפף לעיר. רבנן דורשין: "והוצה", מה תלמוד לומר "מקור העיר"? אלא מיפן שנותנין קרפף לעיר.

הדא אמרה, שנותניו קרפף לעיר. רבי יעקב בר אחא רבי אבונה רבי נחום בשם שמואל בר אבא סלקת מתניתא:

וכן שלשה פפרים המשלשין כו'. שמואל אמר: בעשויים שורה. בר קפרא אמר: בעשויים צובה.

היידני אמצעי? ניהא מאן דמר בעשויים שורה, תהנו אמצעי, מאן דאמר בעשויים צובה היידני אמצעי. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: אין תמשד מן תהנו תהנו אמצעי. אין תמשח מן תהנו תהנו אמצעי.

רבי יעקב בר אחא רבי יוסא בשם רבי חנניה: ובלבד שלא יהא האמצעי מפלג יותר מאלפים אמה.

אמר רבי יוסא: קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא, תנינו, אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש – עשה האמצעי שלשתן להתיר שני החיצונים. היו שנים, האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן?

[דף ל"ד ע"ב]

מה צריכה לה, בשחיו שנים מהלכין, אבל אם היה אחד מהלך, גידון לכאן ולכאן.

הלכה ג' מתני' – אין מודדין אלא בהקל של המישים אמה, לא פחות ולא יותר. ולא ימודד אלא כנגד לבו.

היה מודד והגיע לגיא או לגדר, מבליעו וחוזר למדתו.

ובלבד שלא יצא חוץ לתחום.

אם אינו יכול להבליעו, בזה אמר רבי דוסתאי בר רבי ינאי משום רבי מאיר, שמעתי שמקדיין בקרים.

גמרא – פמה הוא מדת התחום? ארבעים הקלים. לא פחות שהוא נמתח ונשפר, ולא יתר שהוא נקמו ומפסיד.

אית תניי תני: מודד בהקל של פשתן. ואית תניי תני: בהקל של שלש לח. ואית תניי תני: בהקל של ארבע אמות.

אמר רבי יושוע: אין לך מדה של אמת אלא שלש. אבל מה אעשה? וכתיב בנביאים חבליים – "יפתיל פשתים כידו וקנה המדה".

היה ממנו לנחל שבעים וחמש אמה, תרין אמורין: חד אמר: מודד בחבל של חמשים אמה וחוזר לאחוריו עשרים וחמש אמה. וחורנה אמר: מודד בחבל של חמשים אמה, והשאר מודד בחבל של ארבע אמות.

היה הנחל צר מלמעלן ורחב מלמטה עד חמשים אמה, את רואה אותו

[דף ל"ה ע"א]

כלו מלא עפר וצוררות, ואם לאו, את רואה אותו כי מתרפס ועולה מתרפס ויורד.

היה הנחל מעקם, רבי הסדיי אמר: מצפות, ומשער בה בעיניו כמישור, וחוזר ועושה בן בהר.

רבי אהא, רבי היננא, רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: והוא שתהא מדה יוצאה בהר ארבעה מפקחים כדי מקום.

רבי יוסה רבי אבונא בשם רב יהודה רבי יודן מטי בה בשם רב: העליון כנגד ראשו, והתחתון כנגד רגליו. כל עמה מודדי שמקדימין העליון כנגד ראשו, והתחתון כנגד מתניו, כל עמא מודדי שמקדריין. מה פליגינן? כנגד לבו, רבי מאיר אומר: מקדריין. וחכמים אומרים: אין מקדריין.

רבי בא בשם רב יהודה רבי זעירא בשם מר עוקבז: אין מקדריין אלא בחבל של חמשים אמה.

רבי זעירא בשם רב הסדאי: אין מקדריין אלא בהרים, ולא במקום עגלה ערופה.

ניחא כמאן דאמר: אלה מגרש ואלפים תהום שבת, ברום כמאן דמר אלה אמה מגרש ואלפים שדות וכרמים, כלום למדו לתהום שבת ולא מתהום ערי הלזים? לעקר – אין מקדריין. לטפלה – מקדריין.

ומנין שלא היו קוצריין בתהום ערי הלזים? רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: "ומגרשיהם יהיו לכהמתם... ולכל חיתם" – לחיים נתנו לא נתנו לקברות.

הלכה ד' מתני' – אין מודדיין אלא מן הממחה. רבה למקום אחד ומעט למקום אחר, שומעין למרבה.

אפלו עבד, אפלו שפחה, נאמנין לומר, עד כאן תהום שבת, שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל.

[דף ל"ה ע"ב]

גמרא – התקדימט שרבה – אין שומעין לו. אמר רבי הושענייה: הגיעוד סוף תחומי שבת שאינן מתורין מדבר תורה. רבי מנא בעי: ניהא אלפים אמה אינו מהוור, ארבעת אלפים אמה מהוור הוא? רבי שמעון בר פרסנא בשם רבי אחא: אין לך מהוור מבבלם אלא תחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל.

הלכה ה' מתני' – עיר של יחיד ונעשת של רבים, מערבין את בלה.

ושל רבים ונעשת של יחיד, אין מערבין את בלה, אלא אם בן עשה חוצה לה בעיר חדשה שביהודה, שיש בה המשים דיורים, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, שלש חצרות של שני בתים.

גמרא – תני בשם רבי יודה: אין מערבין אותה חצין. מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתני רבי היה: ביצד מתירין רשות הרבים? רבי יודה אומר: לחי מיפן ולחי מיפן, קורה מיפן, וקורה מיפן. ותקמים אומרים: לחי וקורה מיפן, ועושה צורת פתח מיפן. והכא אמר הכן?

לא על הדא איתאמרת, אלא על הדא: אפילו עיר גדולה פאנטוכיא, ואין בה אלא דלת אחת בלבד – מערבין עליה. תני בשם רבי יודה: אין מערבין אותה חצין.

אמר רבי יוסה: הדא אמרה בני המבוי שנתנו קורתן על פתח המבוי – אלו מתירין ואלו אסורין. נתנו אלו ואלו – אלו ואלו אסורין. ביצד הוא עושה? נתן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי.

חמשה מבואות למבוי, נתנו קורתן באמצע המבוי – אלו מתירין ואלו אסורין. נתנו אלו ואלו – אלו ואלו אסורין. ביצד הוא עושה? נתן את הקורה על פתח המבוי, ומתיר את המבוי.

[דף ל"ו ע"א]

חד רבי פנחס מלק להכא, הוא בפתח דשקתא דגוזראי, אמר להן: חלקתם עירובכם. אמר ליה רבי יודה בר שלום: לחווק בתים נעשית:

אלא אם בן עשה חוצה לה בעיר חדשה שביהודה. כגון צנן, וחדשה, ומגדל גד, שיש בה חמשה דייורין,

אפילו אנשים נשים וטף. אסי אומר: ובלבד ישראל. רבי בא בר ממל, שמעון בר היה בשם רב: בפתיחין לתוכה. אמר רבי מנא: מכין שחן פתיחין לתוכה – נעשה פלן רשות אחת.

הלכה ו' מתני' – מי שהיה במוזרה ואמר לבנו, ערב לי במערב, במערב ואמר לבנו, ערב לי במוזרה, אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה, ולערובו יותר מכאן, מתר לביתו ואסור לערובו. לערובו. אלפים אמה ולביתו יותר מכאן, מותר לערובו ואסור לביתו.

הנותן את ערובו בעבורה של עיר, לא עשה כלום.

נתנו חוץ לתחום, מה שנשבר הוא מפסיד:

גמרא – מן קשויי מקשי לה בר קפרא: למוזרה בנו ולמערב בנו. ניהא אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה, ולערובו יותר מיפן – מתר לביתו ואסור לערובו. לערובו אלפים אמה ולביתו יותר מיפן – מתר לערובו ולביתו אסור.

הלכה ז' מתני' – אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. ביצה, מי

[דף ל"ז ע"ב]

שהיה בעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה, בעיר קטנה ונתן את ערובו בעיר גדולה, מהלך את כלת וחוצה לה אלפים אמה. ורבי עקיבא אומר, אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה.

גמרא – ביני מתניתא, אנשי עיר גדולה מהלכין את כל העיר קטנה, אנשי העיר קטנה אינן מהלכין את כל עיר גדולה? ביצה? לית כאן ביצה.

עיר, מהו שתעלה מופדת אלפים? אמר רבי הונאה, רבי סימון בשם רבי יוחנן: אין עיר עולה מופדת אלפים. אמר רבי אלעזר: עיר עולה מופדת אלפים.

בראשונה היו בני טיבריא מהלכין את כל חמתה ובני חמתה אינן מגיעין אלא עד הכפה, ועקשו בני חמתה ובני טיבריא עיר אחת היא. אמר רבי ירמיה: מעשה ברועה אחד זמן שבא ואמר לפני רבי: זכור אני שהיו בני מגדל עולין לחמתה, ומהלכין את כל חמתה, ומגיעין לחצר החיצונה הפמוכה לגשר, והתיר רבי שיהו בני מגדל עולין לחמתה ומהלכין את כל חמתה, ומגיעין לחצר החיצונה עד הגשר. ועוד התיר רבי, שיהו בני גדר יורדין לחמתה ועולין לגדר, ובני חמתה אינן עולין לגדר. אמר רבי מנא: מפני הרשויות. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא מן הפעם הזה, אלא בגין דתנינן: אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה.

רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה: מה פליגי בשנתנו ערובין בפלמיא, אכל אם נתנו ערובין בבתים, אף רבי עקיבה מודה.

רבי בא בריה דרבי פפי בעי: היתה עיר שערבה ונתנו ערובין בפלמיא,

[דף ל"ז ע"א]

לא כמו שנתנו ערובין בבתים?

עיר שערבה, רבי לעזר אומר: מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. שמואל אומר: אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה.

רבי בא בר כהנא, רב היה בר אשי בשם רב: הנותן ערובו בדיר או בסהר – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. ודיר וסהר לא כמו שערבו בתים ודיורין?

עיר חדשה מודד מן הבתים, וישנה מודד מן החומה. אי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה? רבי ועירא בשם רב חסדא: בנה בתים ואחר כך בנה חומה – זו היא חדשה, בנה חומה ואחר כך בנה בתים – זו היא ישנה. רבי ועירא אומר: בין זו ובין זו חדשה. ואי זו היא ישנה? כל שהיו בה דיורין וחרבו. רבי ועירא בדיעתייה, דאיתפלגו: בנה תשעה לשם קרפף ואחד לשם דיר. אומר רבי לעזר: ואפילו בנה את העשירי לשם דיר הרי הוא בדיר.

הלכה ח' מתני' – אומר להן רבי עקיבה, אי אתם מודים לי בנותן ערובו במערה, שאין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה. אמרו לו, אימתי, בזמן שאין בה דיורין, אכל יש בה דיורין מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. נמצא קל תוכה מעל גבה. ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים, שאפילו סוף מדתו בלה במערה.

גמרא – יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר: קל הוא הקונה שבייתה בקרפף מן הנותן ערובו בקרפף, הקונה שבייתה בקרפף – מהלך את בלא וחוצה לו אלפים אמה. הנותן ערובו בקרפף – אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה.

רבי ועירא בעי: אמר, תקנה לי שבייתה בקרפף? אומר רבי חנינה בריה דרבי הילל: מהלקת רבי מאיר ורבי יודא, רבי מאיר אומר:

[דף ל"ז ע"ב]

עקר ערוב בכפר, בנותן ערובו בקרפף אין לו מקום ערובו אלא אלפים אמה. רבי יודה אומר: עקר ערוב בגרוליו, באומר תקנה לי שביטה בקרפף – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה.

גג המגדל גדון בעיר, גג המערה גדון בשדות.

מה, דיורין ממש או אפלו ראיה לדיורין? מן מה דמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי תניינא: את רואה אותו בלו מלאה מים ומיט, הדיא אמרה אפלו ראיה לדיורין.

אמר רבי יצחק בי רבי אליעזר: הדיא אמרה, עיר שיש לה שני פתחים, אם יש בין זה לזה ארבעת אלפים אמה חסר אחת – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה. ארבעת אלפים אמה – אין לו ממקום ערובו אלא אלפים אמה.

אמר רבי בא: אסקרי רבי ועירא: אין יתן סנדלוי הקא – הוא אתי ברא ונפי לון, אין יתן סנדלוי הקא – הוא אתי ברא ונפי לון. מה בין אתי ברא ומה בין אתי ברא? מריח אחת – אסור, משתני רוחות – מתיר.

רבי אחא בשם רבי תינא: אם היתה גגה של מערה ארבעת אלפים אמה – מהלך את בלה וחוצה לה אלפים אמה, על גבי חומה, דאפילו כמה מתיר. אם היתה גגה של מערה ששת אלפים אמה – מהלך את בלה וחוצה לה על ידי גיבריות.

אחרי הגגין מהן? רבי יוסה בשם רבי יעקב בר אחא רבי אייניא בר פזי בשם רבי יהודה, רבי אחא קמי בה בשם שמואל: אחורי הגגים מטלמלין בהן עד בית סאתים.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: מלתיה דרב פלינא עלוי, דתנינן תמן: כל גגות העיר רשות אחת. שמואל אמר: עד בית סאתים. רב אמר: מטלמלין בהן אפלו כור ואפלו בורים.

היא אחורי הגגים היא אחורי הספינה.

הדרן עלך מיצד מעברין

פֶּרֶק שִׁשִּׁי

[דף ל"ח ע"א]

הִלְכָה א' מִתְנִי' – תִּדַּר עִם הַנְּכָרִי בְּחֶצֶר, אוֹ עִם מִי שְׂאִינוֹ מוֹדֵה בְּעֲרוּב, תִּרִי זֶה אוֹסֵר עָלָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, לְעוֹלָם אִינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיְהוּהוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה:

גְּמָרָא – חֶצֶר שֶׁל עֶבְדִים בְּדִיר וְסֹהַר שֶׁל בְּהֵמָה. מִתִּיבִין רַבְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אֵילּוֹ יִשְׂרָאֵל וּבְהֵמָה שֶׁהָיוּ דָרִים בְּחֶצֶר, שְׂמֹא אֵין הַבְּהֵמָה אוֹסֵרָתָהּ, בְּשֵׁם שֶׁהַבְּהֵמָה אוֹסֵרָתָהּ בְּדֵי הַעֲבֻדִים אוֹסֵר.

מִתִּיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לְרַבְנֵי: אֵילּוֹ יִשְׂרָאֵל וּבְהֵמָה שֶׁהָיוּ דָרִין בְּחֶצֶר, מַה הַבְּהֵמָה אוֹסֵרָתָהּ? בְּשֵׁם שְׂאִין הַבְּהֵמָה אוֹסֵרָתָהּ בְּדֵי הַעֲבֻדִים אִינוֹ אוֹסֵר.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא רַבִּי יִסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בְּעִי: מַה צְרוּכָהּ, כִּתְדָא דְתַנִּי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כָּרִם כְּרַבְנֵי חֲלוּקִין עַל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי.

הִלְכָה ב' מִתְנִי' – אָמַר רַבִּי גַּמְלִיאֵל, מַעֲשֵׂה בְּצִדוּקִי אֶחָד שֶׁהָיָה דָר עִמָּנוּ בְּמִבְּוֵי בִירוּשָׁלַיִם, וְאָמַר לָנוּ אֲבָא, מִהָרֹו וְהוֹצִיאָנוּ אֶת הַכְּלִים לְמִבְּוֵי עַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא וְיִאֲסֹר עֲלֵיכֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּלִשׁוֹן אַחֵר, מִהָרֹו וְעָשׂוּ צְרָכֵיכֶם בְּמִבְּוֵי עַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא וְיִאֲסֹר עֲלֵיכֶם.

גְּמָרָא – רַבִּי אֲחָא רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם כִּהְנָא: אֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, דִּלָּא בֶן, מַה אָנֹן אֲמָרִין? רַבִּי יוֹדָא וְחֻכְמִים תִּהְיֶה הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹדָא. אֵלֶּא בְּגִין דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לּוֹי: הִלְכָה כְּדַבְּרֵי מִי שֶׁהוּא מַקְל בְּהַלְכוֹת עֲרוּבִין,

וּמְדַרְבֵּי יִצְחָק בַּר נַחֲמָן בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לּוֹי: הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי.

[דף ל"ח ע"ב]

וְקָשִׁינִין עֲלֶיהָ, לֹא בֶן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לּוֹי: הִלְכָה כְּדַבְּרֵי מִי שֶׁמַּקְל בְּהַלְכוֹת עֲרוּבִין, וְלֹא בֶן אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחֲמָן בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לּוֹי, הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי, וְקָשִׁינִין עֲלֶיהָ, סְבָרִין מִימָר, בְּיַחֲדִי אֶצֶל יַחֲדִי אֶבֶל יַחֲדִי אֶצֶל חֻכְמִים – לֹא. אֲתָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לּוֹי, הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי, וְאִפְּלִיז חֻכְמִים חֲלוּקִין עָלָיו, וְכָא תִּהְיֶה הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹדָא אִפְּלִיז חֻכְמִים חֲלוּקִין עָלָיו.

רבי ירמיה בשם רב: חצר שיש לה שני פתחים, וישראל ועכו"ם דרין בתוכה, בישראל את מהלך אחר הרגיל, ובעכו"ם את מהלך אחר שאינו רגיל.

היה ישראל מיכן וישראל מיכן ועכו"ם באמצע, אחד ישראל ואחד עכו"ם הולכין אחר הרגיל.

בפול רשותו – הרגיל נעשה שאינו רגיל, רגיל השפיר רשותו – הרגיל נעשה שאינו רגיל. רגיל ערב שאינו רגיל – לא התר. הרגיל.

גר תושב, ועבד תושב, מומר בגלוי פנים – הרי הוא כעכו"ם לכל דבר. אית תניי תני: הקוסטר אוסר מיד ואכסניא לאחר שלשים. אית תני: הקוסטר אוסר לאחר שלשים ואכסניא אינה אוסרת לעולם. מאן דמר הקוסטר אוסר מיד – ברגיל. ואכסניא לאחר שלשים – בשאינו רגיל. ומאן דמר: הקוסטר אוסר לאחר שלשים – באילין ברשות. ואכסניא אינה אוסרת לעולם – באילין דעילין דלא ברשות.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר:

[דף ל"ט ע"א]

בפול רשות ביניהון. רבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות. ורבנן אמרין: אין לו בפול רשות.

רבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות ואת אמר 'מקרו'? אף על גב דרבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות – מודה הוא שזכו בפובי תחלה.

ותני כן, מפני שהוא מבטל רשותו בישראל; דברי רבי מאיר,

בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר, כיני מתניתא אינו אוסר.

רבי אחא בשם רבי חיננא: כל עמא מזדיי שיש לו בפול רשות. מה פליגי? לחור בו – רבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו. ורבנן אמרין: מבטל רשותו ואינו חוזר בו.

רבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו, ואת אמר 'מקרו'? אף על גב דרבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו – מודה הוא שזכו בפובי תחלה.

ותני כן, מפני שהוא מבטל רשותו בישראל;

דברי רבי מאיר בין שוגג בין מזיד – הרי זה אוסר, כיני מתניתא אינו אוסר.

מסכת בליים קמא פרק חמישי

א. שלשה מסמרים, שלש יתדות, שלשה פטפטין שנתן בארץ, וחברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה - טמאה. ורבי יהודה מטהר עד שיחברם זה לזה בטיט. ומודה רבי יהודה, שאם נתנו על גבי האבן, וחברן לה - שהיא טמאה, מפני שהאבן מחברתן.

ב. שלש אבנים שחברן זו לזו, ולא חברן בקרקע, חברן בקרקע ולא חברן זו לזו - טמאות. ורבי יהודה מטהר, עד שיחברם זו בזו בקרקע, וכמה היא חברן בטיט? כל שהוא.

ג. שתי אבנים גדולות, שתי חליות של צמוד, שהתקינן להיות שופת עליהן יורה גדולה, או מיחם גדול - אינו טמא אלא צרף, וכמה הוא צרף? מקום שפיתה טפח שתי חביות, שני הלפסין ושתי קדרות כירה, ונטמא ביניהן - מטמא במגע ובאוויר, ותוכן טהור, והעבי שביניהן חולקין המשמש את הטמא - טמא, והמשמש את הטהור - טהור. רבי יהודה אומר: עליו ועל היין, אם נטל הכתל והיין עומד בפני עצמו - טהור. ואם לאו - טמא.

ד. כירה שנותנה על גבי הטיף של אבן - אינו טמא אלא צרף. וכמה הוא צרף? רבי שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יהודה: צרף שלש אצבעות. רבי נתן אומר: אם נטלת כירה והטיף עולה עמה - חבור. ואם לאו - אינו חבור. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אם מטה את הטיף וכירה עומדת - הרי זה חבור, ואם לאו - אין חבור.

ה. הקלתות של בעלי בתים שנפחתה - הרי זו טהורה. וכמה היא שעורה? בפזור גחלין. חצר הבירה; רבי שמעון אומר: נטמאת הבירה - נטמאת החצר. נטמאת החצר - לא נטמאת הבירה. ואם היתה חלקה - טהורה. רבי יהודה אומר: נטלת כאחד - טמאה. אם לאו - טהורה.

ו. בית הבד ובית הטבילים, ובית הגר הבנוים בבירה - תוכן נדון כאחורי כירה. בית היוצא מן הבירה עד שלש אצבעות - טמא, פחות מכן - טהור. דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר. כסאו שעשאו דכין, אף על פי שמשתמש בו - טהור. היה טמא ועשאו דכין - טמא, עד שיקבענו במסמר. דכין של מתכת של בעלי בתים, אף על פי שהטיט שוקע בו - טהור. עשה לו פטפוטים - טמא. כורת של תבן של בעלי בתים העשויה ככפיפה, אף על פי שהטיט שוקע לתוכה - טהורה, עשה לה פטפטין טמאה, דכין של אולירין אף על פי שעשה לו פטפטין - טהור. שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע.

ז. ארבעה פטפוטי כירה, שנטלו שנים מהן. אלקסון שנים - השניים מטמאין במגע ובאוויר, מפני שהוא שופת עליהן את האלפס ואת הקדרה; דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר, שהיה רבי שמעון אומר: כל פטפוטי כירה - אין מטמאים במגע.

מסכת בליים קמא פרק שישי

א. אין כלי חרש מטמא אלא באב הטמאה ומשקין. כל שאב הטמאה בשעתו, ובא להקל עליו, אפלו בביאת מים - מטמא אחד לפסל אחד. אין מטמא אדם וכלי חרש. כל שאב הטמאה בשעתו לא הקל עליו אלא בביאת מים, לטמא אחד ולפסל אחד - הרי זה מטמא אדם וכלי חרש, כל המטמא אדם - מטמא כלי חרש, חוץ מן המשקין. כל שפלי חרש מטמא מתוכו - מטמא מאחוריו ואין טמאה לכלי חרש אלא מאוירו. ובהפס על גבי האבן מסמא - אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין וידיים.

ב. כורת פחותה פקוקה בקש ומשלשלת לאויר תנור. ושרץ בתוכה, התנור - טמא. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכה טמאין. ורבי אלעזר מטהר. אמר רבי אליעזר: מקל וחמר, אם מצלת היא מיד אהל המת החמור - אינו דין שתציל מיד כלי חרש הקל? אמר רבי יוחנן בן נורי: נמתי לו לרבי אליעזר,

שהיא מלאה אוכלין ומשקין, ומקפת צמיד פתיל ונתונה בתוך התנור, שרץ בתנור - אוכלין ומשקין שבקדרה הוי טמאין - התנור טמא, שאין צמיד פתיל לטמאה. כלי שטרף שהוא מקף צמיד פתיל ונתון לתוך התנור - הרי זה טמא. שכל שאינו מציל באהל המת, אינו מציל באהל השרץ.

ו. שלשה דברים מצילין באהל המת: הבלועין וצמיד פתיל ואהליו. יש בבלועין שאין צמיד פתיל ואהליו, יש בצמיד פתיל ואהלים שאין בבלועין. הבלועין מצילין על הטהורין מלמטה ואין מצילין על הטמאין מלמטה. הבלועין אין מטמאין במשא הזב, וצמיד פתיל ואהליו מטמאין במשא הזב. החמת והכפישה שנפחתו במוציא רמוגין, אף על פי שבטלו מתורת הכלים - מצילין באהל השרץ.

ז. השרץ שהיא נתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור, ועצם כשעורה כרוך בסביב או בגור, ונתון בתוכה - היא טהורה והתנור טהור, בא הטהור ואחז בו והעלהו - מטמא ונטמא החמת, חזרה החמת וטמאה את התנור.

ח. שני תנורים זה על גבי זה, ורחבת משקעת ביניהן, ופיה בעליון ושוליה בתחתון, שרץ בחבית - התנור טהור, שרץ בתחתון - אוכלין ומשקין שבחבית טהורין. שרץ בעליון - אוכלין ומשקין שבחבית כנגד אורו של עליון - טמאין. תנור ששפתיה שופעות לתוכו ונפלו שם משקין, משם רבי נחמיה אמרו: מביא אמה או מחק של מתכת ונותנה עליו, הימנו ולפנים - טמא. הימנו ולחוץ - טהור. שפתיו שופעות לאחוריו - גדון כאחורים. רבי אחא אומר משום רבי עקיבא: עין של תנור שעשאה בעפר או בצורות - אינה מביאה טמאה לתנור, אלא בפותח טפח. מן הסתומה ולפנים - מטמא במגע ובאור. מן הסתומה ולחוץ - מטמא במגע ואין מטמא באור.

אם הצילו אהליו מיד אהליו באהל המת, שכן חולקין אהליו, יצילו אהליו מיד אהליו באהל השרץ, שאין חולקין כלי חרש. אמר רבי יוסי: נמתי לו לרבי יוחנן בן נורי, תמה אני, אם קבל המך רבי אליעזר תשובה, אלא תשובה לדבריהם, אם הצילו אהליו מיד אהליו באהל המת, שכן הוא עושה טפח על טפח בבית טהור, יצילו אהליו שרץ, שכן הוא עושה טפח על טפח בכלי חרש טמא. אמר רבי: היא תשובת רבי יוסי היא תשובת רבי יוחנן בן נורי. הכל מצילין מיד כלי חרש אפילו כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה, חוץ מן האדם. כיצד? טהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו, והכניס ראשו לאויר תנור - טמא ומטמא, ואין חוששין שמה מחברים במעין. הסגוס והרדיד שהיו נתונים על פי התנור, משוקעין לתוכו. שרץ בתוכו - התנור טמא. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכן טמאים. אין לה שהוא מציל מיד כלי חרס אלא כלים, שיש להן תוף, כלגון, הסל, והקפה, והחמת.

ג. הסל והקפה והחמת שהיו נתונים בתנור, ופיהן למעלה מן התנור, השרץ בתוכן - התנור טהור. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכן טהורין. נקבו ועשאן כטיט, שרץ בתוכן - התנור טמא. שאין צמיד פתיל לטמאה, שרץ בתוכו - אוכלים שבתוכה טמאין.

ד. חבית שהיא משקעת בתנור ופיה למעלה מן התנור, השרץ בתוכה - תנור טהור. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכה טהורין. נקבה ועשאה טיט, שרץ בתוכה - תנור טמא, שאין צמיד פתיל לטמאה. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכה טהורין. ואם עשאה בזפת - התנור טהור, שהפת חבור לה, ושאר כל הכלים שעשאן בזפת - אין הזפת חבור להן.

ה. חבית שהיא נתונה על פי התנור, פיה לצד זה ושוליה לצד זה, השרץ בתוכה - התנור טהור. שרץ בתוכה - אוכלין שבתוכה טהורין. היתה דופנה מעבה לתוכה, שרץ בתוכה - תנור טמא. שרץ בתנור - אוכלין שבתוכה טמאין. קדרה

ט. כור של נפחין שהוא עומד בארץ, וחברו בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה - טמא ואינו טמא, אלא המשמש את הצרף. כירה שנתנה על גבי ארבה העליונה, אף על פי שהוא שופת עליה את הקדרה - טהורה. עשה לה פטופטין - טמאה. פורנא - הרי זו טהורה, שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע. רבי מאיר אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה לזבז - טמאה. רבי יהודה אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה ספונאות. רבי יוסי אומר משם רבן גמליאל: אם יש לה שפיות, וכלן שם אחד הן. גפת שנעשית בטרהה, ונפלה לאויר התנור, אפלו בשעת הסיקו - טהור, ושנעשית בטרהה, ונטמאת, נפלה לאויר התנור, בשעת הסיקו - טמא. שלא בשעת הסיקו - טהור. ורבי שמעון מטהר, רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין. במה דברים אמורים? בחדשה, אבל בישנה - הכל מודין שהיא טהורה. ואי זו היא ישנה? לאחר שנים עשר חדש. אבא יוסי בן דוסאי ורבי יוסי בן המשלם אמרים: נגבה - לאחר שלושים יום. לא נגבה - אפלו לאחר שנים עשר חדש.

י. פתילה שהיא מלאה משקין טמאין, ונגבו מבחוץ, ונפלו לאויר התנור, בשעת הסיקו - טמא. שלא בשעת הסיקו - טהור. אבל ספוג - בין כך ובין כך טמא, מפני שהוא עשוי להכניס. רבי מאיר מטמא בגמי, מפני שאיגראגמין בודקין את היין. רבי יוסי מטמא בגמי, מפני שהרופא נותנו על גבי המכה, שהוא מוצץ את הליחה.

מסכת פלים קמא פרק שביעי

א. מחט וטבעת שנמצאו במגופה של חבית, בצדה של חבית, אם היו טמאין - לא טמאו את החבית, ואם היו טהורים - אין החבית מצלת עליהן באהל המת, נמצאו למעלה משפתה של חבית כנגד תוכה של חבית, בין שהטיט צף תחתיהן ובין שאין הטיט צף תחתיהן, אם היו טמאין - לא טמאו את החבית, ואם היו טהורין - חבית מצלת

עליהן באהל המת. נמצאו למטה משפתיה כנגד תוכה של חבית, בזמן שהטיט צף תחתיהן, אם היו טמאין - טמאו את החבית, אם היו טהורין - אין החבית מצלת עליהן באהל המת.

ב. שרץ שנשטמא באפרו של תנור, למטה מנחישתו של תנור - טהור, מפני שיש לו במה יתלה, מחט או טבעת שנמצאו באפרו של תנור - טמא, מפני שאין לו במה יתלה. רבי שמעון אומר: כעין שני שעורין מן האמצע נכנס, ומן הצד אינו נכנס.

ג. כיצד בודקין כלי חרס לידע אם אינו ככונס משקה? היה ממלא ערבה מים ונותן את הקדרה לתוכה, ואם לא כנסה בידוע שאינו ככונס משקה. רבי יהודה אומר: בתחלה היה כופף את הקדרה לתוך ערבה ונותן לתוכה מים, ואם לא כנסה, בידוע שאינו ככונס משקה, היה נותנו על גבי האור, והאור מעמידו - בידוע שאינו ככונס משקה, אין האור מעמידו - בידוע שהוא ככונס משקה. רבי יוסי אומר אם נותנו על גבי הרמץ והרמץ מעמידו בידוע שאינו ככונס משקה, אין הרמץ מעמידו בידוע שהוא ככונס משקה.

ד. עצמות והעופות וגולמי כלי מתכות וכלי עץ מצילין צמיד פתיל. ורבי יוסי מוסיף אכסי קמטרא, ומקף, חקק שבבקעה ושבורה והמיעף שבחבית - אין מצילין צמיד פתיל, ואם בהן טפח על טפחים - מצילין.

ה. חבית שכפאה על הפתיל ומרח שפתותיה על הכתל - מצלת על מה שבתוכה ועל מה שכנגדה בכתל. כפאה ומרח שפתותיה עם הקרקע - מציל על מה שבתוכה, ועל מה שכנגדה בקרקע. רבי אלעזר אומר: כפוי על פיו אינו מציל, ומודה רבי אלעזר בשני פסין ושתי קדרות שכפאן זה על גבי זה, ומרחן בטיט מן הצדדין - אין מצילין בצמיד פתיל, ואם היה

כלי קטן ואין בו טפח על טפח וכפוי על פיו - אינו מציל.

בקרקע, ואפלו קבעו במסמר, מלאו סיד וגפסית; רבי שמעון בן גמליאל מטהר.

ו. אין מקיפין בקסטרון מפני שהוא פתיל ואינו צמיד, ואם עשאו לחזיק - הרי זה מציל. כפתית של מוריס שנפתית עם השפה ושפתותיהן נראין, אף על פי שהטיט שוקע לתוכן מלא ורת - אינן מצילין, שכל מי שאינו מציל באהל המת באהל השרץ. רבי יהודה אומר: אין צמיד פתיל מבפנים. וחכמים אומרים: יש צמיד פתיל מבפנים. כיצד? חבית שנקבה וסתמוה שמרים. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. נתקלפה והזפת שלה עומד. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת.

י. שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקות הכלים ודפנותיהן מאחריהן - אין ממלאין בהן, ואין מקדשים בהן, ואין מזין בהן, ואין מצילים בצמיד פתיל, ואין מצילין קרדסן. שפן ועשאן כלים - ממלאין בהן, ומקדשין, ומצילין בצמיד פתיל, ומצילין מיד כלי חרס, ומקבלין טמאה מכאן ולהבא; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל כלי חרס, שמאחר שעה אחת אין לו טמאה לעולם. שולי כלי עץ, כלי עצם וכלי זכוכית - אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן, ואין מזין בהן, ואין מצילין בצמיד פתיל, ואין מצילין מיד כלי חרס. קירדסן, שפן ועשאן כלים - ממלאין בהן ומקדשין בהן, ומזין מהן, ומצילין בצמיד פתיל, ומצילין מיד כלי חרס. שברי כלי חרס שמקבלין אפלו כל שהן - ממלאין בהן, ומקדשין בהן, ומזין מהן - אין מצילין בצמיד פתיל, אבל מצילין מיד כלי חרס. שברי כלי מתכות חזרו לטמאתן הישנה, גולמי כלי מתכות - הרי הן ככלים אלא שהן טהורין.

מסכת כלים מציעא פרק ראשון

א. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל טמאה אלא לטמאת נפש. רבי שמעון אומר: אפלו כלי מתכת שהיה טמא טבול יום וטמא מת, וחזר להיות טבול יום. העושה כלי מן העקל שהוא עשוי להכביד בו את הספינה, ומכלי גדול שעשאו לגבות בו את המכס; רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרין. רבי יוסי אומר: העושה מן הקציצות - טמאין. רבי יוחנן בן גורי אומר: העושה כלים מן הגרודות - טמאין. אמר רבי אלעזר: ברבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המסמרות, שידוע שנעשה מן הכלים שהן טמאים, ועל המסמרות שלא ידוע שנעשים מן הכלים שהן טהורין, על מה נחלקו? על הסתם, שבית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין.

ז. עין של תנור שעשה לה למודים מבפנים. רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. כפישה שנתן בה טיט עד חציה, והשקיע בה את הכלים, רבי יהודה אומר: אינה מצלת. וחכמים אומרים: מצלת. כפאה על פי החבית ומרח דפנותיה עם דפנות החבית - מצלת על מה שבחבית ועל מה שבינה לחבית. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: על שבחבית אינה מצלת עד שימרח עם השפה. החמת מעור הדג, והניר שהלביש בה את החבית, וצרף למטה - הרי זה מצלת. עור הדג והניר שהלביש בהן את החבית וצדדן למטה, אף על פי שמרח בטיט מן הצדדין - אינן מצילין.

ח. קדרה שכפאה על פי חבית, ומרח שפתותיה עם דפנות החבית - מצלת על מה שבחבית, ועל מה שבינה לחבית, נתנה כדרכה וטמאה - אין כלי טמא חוצץ.

ט. שני לפסין ושתי קדרות שכפאן זו על גב זו - העליון כנוס, אף על פי שמרח בטיט מן הצדדין - אינן מצילין, שכל שאינו מציל באהל המת - אינו מציל באהל השרץ. משפך - אינו מציל; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מציל בכסוי. ואין טהרה לכלי חרס אלא שכירתו, ואפילו חברו

ב. העושה פלים מן הגרוטאות, בין משל הארץ ובין משל חוץ לארץ - טמאין. רבי יהודה אומר: העושה פלים מן הגרוטאות של חוץ לארץ - טהורים. פלים הטהורין שאנכן באנף הטמא - טהורין. העושה פלים מן האנף הטמא - טמאין. קרדם שעשאו מן הטמא ועשפו מן הטהור - טהור. עשאו מן הטהור ועשפו מן הטמא - טמא, הכל הולך אחר עושה מלאכה. עשאו מן הטהור, אף על פי שחסומיתו מן הטמא - טהור. קיתון שעשאו מן הטמא ושוליו מן הטהור - טהור. עשאו מן הטהור ושוליו מן הטמא - טמא, הכל הולך אחר המקבל. בורת שעשאה מן החלמא ושוליה מן הגללין - טהורה. עשאה מן הגללין ושוליה מן החלמא - הכל הולך אחר השולים; דברי רבי. רבי נתן אומר: עד שיהיו שולים מקבלין. החלמא והגללין שטרפן זה בזה ועשה מהן פלים, אם רב מן הטמא - טמא, ואם רב מן הטהור - טהור, מחצה על מחצה; רבי אליעזר אומר: שורפין עליהן את התרומה ואין חבין עליהן על טמאת מקדש וקדשיו. אמר רבי יוסי: בא רבי יוחנן בן נורי אצל רבי חלפתא. אמר לו: מה אתה אומר בפיקה של מתכת. אמר לו: טמאה. אמר לו: אף אני אומר כן, אלא שעקיבה מטהר.

ג. קלוסטרין; רבי טרפון מטמא וחקמים מטהרין. וברוריא אומרת: שומטה מן הפתח זה ותולה בחברו בשבת, כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע, אמר: 'פה אמרה ברוריא. סמפוניא מצפה - טהורה. עשה בית קבול כנפים - טמאה, ואינו טמא אלא המשמש את הצרף. חליל המצפה - טהור, עשה בו בית קבול כוסות - טמא, ואין טמא אלא המשמש את הצרף. והכוסות שלו - טמאין, ואינן חברו לו. היתה מצופית של מתכת, כלי חברו למצבות, חצוצרת של פרקים - הרי זו טמאה. נתפרקה, העליונה טמאה והתחתונה טהורה. מסמר שהוא מוציא בו הפתילה, ומלקחים שהוא ממעך בו הפתילה - טמאין. מסמר שהוא מעלה

ומוריד בו קנה לבסיס - טהור. ורבי שמעון בן גמליאל מטהר. עשאו בבעץ ובקסטרון - חברו לטמאה ולהזאה. תקעו - חברו לטמאה ואין חברו להזאה. נוטל ונותן - אינו חברו, לא לטמאה ולא להזאה. הרחוש שנפרץ, ושנטל עוקצו - טהור, נשתירו בו אונקליות מכאן ומכאן - טמא, קטלא שחליות של אלמוג אחרות באונקליות של מתכת - הרי אלו טהורות, שאין עשויות אלא לחזוק. נתפרקה. כל אחת ואחת טהורה בפני עצמה. רבי אליעזר אומר: צינורא של כוס, טהורה בפני עצמה.

ד. כל הפרצופות טמאין ופרצוף הדקה - טהור. מנעל שלו של מתכת - הרי זה טמא טמא מת. כל החותמות טהורין, ואינו טמא אלא חותם של מתכת, שחותמין בו בלבד. קמיע של מתכת - הרי זה טמא טמא מת. נתפרק - התחתון טמא, והעליון - טהור. עור שכורף בו את הקמיע - טמא, פשטו - טהור. מטמא ומטהר אפלו עשרה פעמים. פסלין שהוא כותב עליו את הקמיע - טהור. ספת הימנו ונעשה חוליא לתכשיט - טמאה. אפסט שיש בו מתכת - הרי זה טמא טמא מת. כל תכשיטי בהמה, כגון השירים הנזמים והקטלאות והטבעות - טהורין, ואין טמא אלא זוג המשמיע קול לאדם. העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפחות הספרים, ולמטפחות התינוקות - טהורין. עשה לה הענבלין - טמאין. נטלו ענבליהן - טהורות. זוג של דלת - טהור, של בהמה - טמא. זוג של דלת שעשאו לבהמה - טהור, ושל בהמה שעשאו לדלת, אפלו חברו בקרקע ואפלו קבעו במסמר - טמאה.

ה. חזקת זגין הנמצאין בכל מקום - טהורין, חוץ מן הנמצאים בכרכין, מפני שרבן של דלתות הן. אמר לאמן: עשה לי שני זגין, אחד לדלת ואחד לבהמה, עשה לי שתי מחצלות: אחת לשכיבה ואחת לאהליו. עשה לי שני סדינין: אחד לצורות ואחד לאהליו - הרי אלו טמאין, עד שעשה שפירש. ורבי שמעון מטהר עד שעשה

שִׁפְרִישׁ. אָבֵל אֲמֵן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמְנִיחַ זָגִין לְבַהֲמָה, לְדִלְתוֹת וּמַחְצָלוֹת לְשֹׁכֵיבָה, וּמַחְצָלוֹת לְאֵהָלִין, סְדִינִין לְצוֹרוֹת, וּסְדִינִין לְאֵהָלִים, אִם רַב מִן הַטָּמֵא - טָמֵא, עַד שִׁפְרִישׁ לְטַהֲרָה. אִם רֹב מִן הַטְּהוֹר טְהוֹר עַד שִׁפְרִישׁ לְטָמֵא.

מִסְכַּת פְּלִים מְצִיעָא פָּרָק שְׁנִי

א. טְבַעַת שֶׁהוּא חוֹגֵר בַּה אֶת מִתְנִי, וּמְקַשֵּׁר בַּה בֵּין כְּתָפוֹ - טְהוֹרָה. וְאִין טָמֵא אֵלֵא טְבַעַת שֶׁל אֶצְבַּע בְּלִבָּד. טְבַעַת, בֵּין חֻקוּקָה וּבֵין שְׂאִינָה חֻקוּקָה - טָמֵאָה, וּמִצְפָּה - טְהוֹרָה. אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד מִתַּלְמִידֵי גָלִיל הָעֲלִיּוֹן לְפָנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שְׁמַעְתִּי שְׁחוּלְקִין בֵּין טְבַעַת לְטְבַעַת. אָמַר לוֹ: שְׂמָא לֹא שְׁמַעְתָּ אֵלֵא לְעִנְיֵן שַׁבָּת, שֶׁהֵיכָא בְּחֻקוּקָה - חֵיב, וְשְׂאִין חֻקוּקָה פְטוּר. מַחֲט, בֵּין נְקוּבָה וּבֵין שְׂאִין נְקוּבָה - טָמֵאָה, וּמִצְפָּה - טְהוֹרָה. עוֹד אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד מִתַּלְמִידֵי גָלִיל הָעֲלִיּוֹן לְפָנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שְׁמַעְתִּי שְׁחוּלְקִין בֵּין מַחֲט לְמַחֲט. אָמַר לוֹ: שְׂמָא לֹא שְׁמַעְתָּ אֵלֵא לְעִנְיֵן שַׁבָּת, שֶׁהֵיכָא בְּנְקוּבָה - חֵיב, וְשְׂאִין נְקוּבָה - פְטוּר.

ב. שֶׁלְשֶׁלֶת דּוֹסְקָאוֹת - הָרִי זוֹ טְהוֹרָה, וְשֶׁל מְשׁוּחָת - הָרִי זוֹ טָמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּמֶּתִיחַ בַּה אֶת אֵהָלִין. וְשֶׁל קוֹפְלָאוֹת וְשֶׁל שְׁאָר כָּל הַכְּלִים, הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא, וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטְּהוֹר - טְהוֹר. שֶׁלְשֶׁלֶת הַפְּסִיטוֹנוֹת - טָמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא עֲשׂוּיָה לְכַפִּיתָה שֶׁל בְּעָלֵי בְּתִים, אִם הִתְקִינָה לְשִׁמְרָה - טָמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אֶחָד חָחוּט, וְאֶחָד הַשְּׁלֶשֶׁלֶת, וְאֶחָד הַמְשִׁיחָה. הֵיוּ שְׁנַיִם אוֹ שֶׁקָּשַׁר חֲלוּזֵן בְּרֵאשֶׁה - טָמֵאָה.

ג. קָנָה מֵאֲזִנִּים שֶׁל סְרוּקוֹת יֵשׁ בּוֹ אוֹנְקָיוֹת וְאִין בּוֹ אוֹנְקָלוֹת, יֵשׁ בּוֹ אוֹנְקָלוֹת וְאִין בּוֹ אוֹנְקָיוֹת - טָמֵא. פָּרְשׁוּ - טְהוֹר, וּכְשֶׁהוּא מַחְבֵּן - חֲבוּר לְטָמֵאָה וְלֵהֲזָאָה. דְלוֹסְקַת הַנְּעוּל, וְכֵן קְלוֹסְטָרָא הַנְּעוּלָה - חֲבוּר לְטָמֵאָה וְאִין חֲבוּר לְהֲזָאָה. טוֹרְטִינֵי שִׁישׁ בַּה בֵּית קְבוּל מְעוֹת - טָמֵאָה, וְאִינוּ טָמֵא אֵלֵא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶךְ. הַכִּיפִים שֶׁלוֹ שֶׁל

מִתְכַּת, בֵּין מְקַבְלוֹת וּבֵין שְׂאִין מְקַבְלוֹת - טָמֵאָה. וְשֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית, מְקַבְלוֹת - טָמֵאוֹת. וְשְׂאִין מְקַבְלוֹת - טְהוֹרוֹת. חֲבָרָה לְקָנָה, וְקָנָה לְטוֹרְטִינֵי - כָּלוּ חֲבוּר אֶחָד. פִּיקְטוּ שִׁישׁ בַּה בֵּית קְבוּל שְׁמֵן - טָמֵאָה. בֵּית קְבוּל נֵר - טְהוֹרָה, וְאִינוּ מְטַמֵּא אֵלֵא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶךְ, תְּמִירוֹת שֶׁלָּה שֶׁל מִתְכַּת, בֵּין מְקַבְלוֹת בֵּין שְׂאִין מְקַבְלוֹת - טָמֵאוֹת, וְשֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית, מְקַבְלוֹת - טָמֵאוֹת. וְשְׂאִין מְקַבְלוֹת - טְהוֹרוֹת.

ד. מְנוּרָה שִׁישׁ בַּה בֵּית קְבוּל שְׁמֵן - טָמֵאָה. בֵּית קְבוּל נֵר - טְהוֹרָה. וְאִינוּ טָמֵא אֵלֵא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶךְ. וּמְסוּמֵר שֶׁהוּא תוֹלָה בּוֹ אֶת הַמְשַׁפְּכִים - טְהוֹר. וְהַמְשַׁפְּכִים טָמֵאִין, וְאִין חֲבוּר לוֹ. אֶקוּנְבִיאוֹת שְׁבַמְגָדִים, שְׁבַקְנוּפוֹת, וְהַסּוּפִין וְהַסְטִיּוֹן שֶׁלָּהֶם - הָרִי אֵלוֹ טְהוֹרִין, שְׂאִינֵן עֲשׂוּיּוֹת אֵלֵא לְגוּי. אֲנָקְלֵי שֶׁל שְׂדֵה - טָמֵאָה, וְאִם הֵיכָא בְּמִדְבָּרָה - טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִפְּנֵי מַה שֶׁל רוֹכְלִין שֶׁלְפָנָיו טָמֵאָה? מִפְּנֵי שֶׁהוּא תוֹלָה בַּה, וְשֶׁל אַחֲרָיו - טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא עֲשׂוּיָה לְשִׁמְרָה. כְּסוּי טְנֵי שֶׁל מִתְכַּת, שֶׁל בְּעָלֵי בְּתִים, רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל מְטַמֵּא וְחַכְמַיִם מְטַהֲרִין. וְשֶׁל עֵץ - טְהוֹר. הֵיכָא מְשַׁקֵּעַ עַד חֲצִי וְעַד שְׁלִישׁוֹ - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכִסּוּי קְבִיא, פְּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכִסּוּי קְמִטְרָא. וּמִפְּנֵי מַה דָּלַת שְׁבַמְגָדֵל שֶׁל רוֹפְאִים טָמֵאָה? מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן עָלֶיהָ אִיסְפְּלִנְיָאוֹת, וְתוֹלָה בַּה אֶת הַמְּסַפְּרִים. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְעַצֵּב עָלֶיהָ אֶת הַתֵּינוֹק. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, תְּהֵא טָמֵאָה מְדָרְס.

ה. וְאֵלוֹ הֵן גּוֹלְמֵי כְּלֵי מִתְכּוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרִין: כָּל שֶׁהוּא עֲתִיד לְשׁוּף, וּלְגַרֵר, וּלְכַרְכַּב, לְשַׁבֵּץ, וְלֵהֲקִישׁ בְּקוֹרְנָס. הֵיוּ מְחַסְרִים כֵּן, אוֹגֵן וְאֶזֶן וְיָד - טְהוֹרִים. מְחַסְרִים כְּסוּיֵן - טָמֵאִין. וְאֵלוֹ הֵן הִיתוּכִים: אֵלוֹ שֶׁחַחְנֻנֵי מְנַעַר בֵּהֵן אֶת הַקְּרָדָה. אֵלוֹ הֵן הַפְּרָכִין: אֵלוֹ הַקְּבוּעַ בְּקִירוֹם, גּוֹלַת חֲנוּנֵי שְׁכָלָה מְסַמְרִים, אֲפִילוֹ כָּלֶם שֶׁל עֵץ וְאַחַת שֶׁל מִתְכַּת -

עץ שהן טמאים: כל שהוא עתיד לשוף, לגרד לכרכב, לטול בטונס. היו מחסרים כן, אוגן, און ויד - טמאים. מחסרים חטיטה - טהורים. סאה שהוא עתיד לגוד מלמטה - טמאה. מלמעלה - טהורה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כלי עץ אין מקבלים טמאה עד שתגמר מלאכתה, וסאה - משיקשר בה את המשיחות כל גולמי כלי עץ טמאים חוץ משל פרשע, מפני שהם מחסרים שליקה. רבי יהודה אומר: העושה כלים מגפו של זית - טהורים, מפני שהן מחסרים שליקה, וממירים את מה שבהם.

מסכת כלים מציעא פרק שלישי

מ גא, הכידון¹, והניקון², והפגיון³, והקסדא⁴, והמגפים⁵, שנחלקו - הרי אלו טהורים. שריון⁶ שנחלק לארכו - טהור. לרחבו, אם משמש מעין מלאכתו ראשונה - טמא, ואם לאו - טהור. ומאימתי טהרתו? משבילה ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר ממנו רבו מלמעלה - טמא, רבו מלמטה - טהור. ספת הימנו⁷ ועשה חוליא לתכטיט - טמאה.

ב. מספרת של פרוקים⁸ - הרי זו טמאה בפני עצמה, וזו טמאה בפני עצמה. וכשהוא מחברם - חבור לטמאה ואין חבור להזאה. מספרת שנחלקה לשנים - רבי יהודה מטמא מפני שהוא כבתחלתו. בתחלה, חותך בה את הסבך ועכשיו חותך בה את הסבך; וחכמים מטהרים.

טמאה, ושל בעלי בתים, אפלו כלם של מתכת ואחת של עץ, שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: מסמר הגרוע - טהור, שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע. אומר רבי נתן: לא נחלקו רבן גמליאל וחכמים על תלוי מגרדות של אוליירין שהוא טהור, שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע, על מה נחלקו? על ספות של מתכת של בעלי בתים העשויה כמפה, שרבן גמליאל מטמא, מפני שעבדים מתגרדים בה. וחכמים מטהרים. אומר רבי יהודה: לא נחלקו רבן גמליאל וחכמים על טבלא שנחלק לשנים, ואחד מהן גדול כשנים בחברו, שהגדול טמא והקטן טהור, על מה נחלקו? על שאין אחד מהן גדול כשנים בחברו, שהשנים שוין, שרבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרים.

ו. מסמר שעקמו לו להיות פותח ונועל - טמא. התקינו לשמירה - טהור. התקינו למנועול או למחרים - טהור. נתנו בחרמש שלא ישמט, המסיט - טמא. ורבן שמעון בן גמליאל מטהר. נתנו ברחים של יד או ברחים של חמור - טמא. צינורות התופסות את הרחים מלמעלה - הרי אלו טהורות, שאין עשויות אלא לחזוק. הסדור והסדן של מתכת - טמאים. משקלות שנשתברו, אף על פי שמחזירין ושוקל בהן - טהורים. יחד מהן לחצאי ליטרין, שלישי ליטרין, רביעי ליטרין - טמאים. ואלו הן גולמי כלי

⁴ בובע נחשת שנותנים אנשי המלחמה על ראשם (שם כלים יא, ח).

⁵ בתי שוקים של ברזל שנושאין אנשי המלחמה (שם).

⁶ פאנצער בלע"ז.

⁷ הינו שלקח ממנו חלק.

⁸ מספרים עם שני חלקים, שיכולה להחלק לשנים.

¹ נשק העשוי כמות; "הרמח הקמן אשר הוא ביד המלכים ברכ העתים" (רמב"ם פרוש המשניות כלים יא, ח).

² הברזל שבתוך הרמח.

³ סכין שיש לו שתי פיות' (רבי עובדיה ברטנורא בכורות ה, ג)

ג. מכתב⁹ שנטל הכותב שלו, טמא מפני המוחק. נטל המוחק שלו, טמא מפני הכותב. נחלק לשנים ונשתירו בכותב עד שמגיע לקשרי אצבעותיו. ובמוחק, מלא פס ידו - טמא פחות מכן - טהור.

ד. מכחול¹⁰ שנטל הזכר שלו, אף על פי שהיה המקבל שלו מלא חלודה - טמא. נטל המקבל שלו, אם היה הזכר שלו מלא חלודה - טהור. מפני שהוא סורח את העין.

ה. זומא ליסטרין¹¹ שנטלה כפה - טמאה מפני מזלג. נטל מזלג - טמאה מפני כפה. נחלקה לשנים, אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה - טמאה. ואם לאו - טהורה. מרדה, נטל הרודה - טמא מפני הצנורת. נטל הצנורת - טמא מפני הרודה. נחלקה לשנים, אם משמשת מעין מלאכתה הראשונה - טמאה. ואם לאו - טהורה. מרדע שנחלק לשנים, ונשתיר בחרחור¹² עד שבעה טפחים, ובדרבן עד ארבעה טפחים - טמא. פחות מכן - טהור. ואם מתחלה עשאו לכן,

⁹ ראשו אחד חד כמחט לכתב על פנקס של שעוה, וראשו האחר עב וחלק למוחק בו הכתב הנחיק בשעוה ולהחליקה כדי שיהא ראוי לחזור ולכתב בו (רבי עובדיה ברטנורא פלים יג, ב).

¹⁰ ראשו אחד חד כעין זכרות לכהול בו את העין, וראשו האחר רחב לנקות בו את האזן (שם).

¹¹ ראשו אחד כף עשוי לקבל את הזחמא מן הקדורה ולהעבירה, וראשו האחר כעין מזלג להעלות הכשר (שם).

¹² חרחור - כלי עשוי כמין מרה שחופרים בו את הקרקע, וברזל שלו מחדד טפי להתד בו השרשים שלא יעכבו את הפחשה.

¹³ מגרפה. הוא אשר יניעו בו התכשיל בקדורה אצל בשולו ויקרא תרחת אשר יערכו בו הבנאים

אפלו פחות מכן - טמא. ובקדים, אף על פי שנטלה חסומה - טמאה.

ו. מגרפה שנטל פיה¹³ ונשתיר בה כמלא הסיט על פני כלה - טמאה. נטלה כלה. אמר רבי נתן בן יוסף בזו בית שמאי מטמאים ובית הלל מטהרין. האזמל של רוקני¹⁴ - האזמל טמא בפני עצמו. כשהוא מחברו - חברו לטמאה ואין חברו להזאה. מחט של מוכסין¹⁵ שנטל עקצה - טמאה משום חורה. נטלה חורה - טמאה מפני עקצה. נחלקה לשנים, אם משמשת מעין מלאכתן ראשונה - טמאה. ואם לאו - טהורה. הסיף והסכין שהעלו חלודה - טהורים. שפן והשחיון - חזרו לטמאתן ראשונה. שפופרת של זהבין, ושל זגגין, ושל נפחים, ושל עושי כלי זכוכית שנחלקה לארצה - טהורה. לרחבה, אם משמשת מעין מלאכתה ראשונה - טמאה, אם לאו - טהורה. פלבוס¹⁶ של ספרים¹⁷, ושל רופאים, ושל עושי כלי זכוכית, שנחלקה לשנים - טהורה. ושל

הטיט מגרפה על דרך הדמיון, ויודע מצורת זאת תרחת כאשר הושרה פפה ישאר הבית יד שלה דומה לקרנם. רמב"ם פרוש המשניות (פלים יג, ד).

¹⁴ רוקני - העין שהמפסלת קבועה בו קרוי רוקני. ואם נפל הברזל שפוסל ומחלק, ונשאר העין לבדו בלא הברזל, טהור (רבי עובדיה ברטנורא פלים יג, ד). וכתב ב'חסדי יוד': ברזל שנותנים הנגרים בתוך עין להחליק הנגרים.

¹⁵ הגר"א גרם: של מתנית.

¹⁶ צבת.

¹⁷ כעין כלי מלקט שהספרים לוקטים בו את השער.

והטס שעל גבי שנים - טהורין. השרתוע²⁴, והדוקרן²⁵, והמעדיר, והמלקוט של כוכסין, ושנטלה אחת משניהן ועשה של מתכת - הרי אלו טמאין. על כלן אמר רבי יהושע: דבר חדש חדשו הסופרים, ואין לי מה אשיב.

ט. מסרק של פשתן שנטלו שניו, אחת מביניהם - טהור. נטלה הימנו שן אחת - טהורה. רבי שמעון מטמא, מפני שהוא כותב בה. ואם התקינה להיות כותב בה - הכל מודים שהיא טמאה. ושל צמר שנטלק, בין לארכו ובין לרחבו - טמא. שן של זהב - מקבלת טמאה ומזין עליה במקומה, ויוצאין בה בשבת.

מסכת פלים מציעא פרק רביעי

א. כלי מתכות הבאות במדה, כגון: השדה, התבה, והמגדל, הבאין במדה - טמאין. פשוטי כלי מתכת, כגון: השלחן, והטבלא, והדלפקי²⁶ של מתכת - טמאים. ושעורן בטפח. כלל אמרו: כלי מתכת המחסר חטיפה²⁷ - טמא. המחסר לטישה - טהור. דברי רבי עקיבה. וחקמים אומרים: כלי מתכות שנתרועעו, אם משמשין מעין

²³ הפלי אשר יתחבר עליו הפשתן בעת הטויה.

²⁴ שפוד של ברזל (רש"י לתהלים קה, יח).

²⁵ קנים שמתפצלים מהם גנפים דוקרים, והיו עושים הקנים מעין והגנפים ממתכת.

²⁶ הדלפקי - כלי עץ שמשוימין בו צלוחיות ואשישות ואוכלין ומשקין, ומפוגו כשנוטלין ומשימין על השלחן (רבי עובדיה ברטנורא פלים כב, א).

²⁷ בלשון 'חטיבה' הינו שלא מעבד ולא חקוק עליו כלום.

נפחים שנטלקה לשנים - טמאה, מפני שהיא כתחלתו. בתחלה חותה בה את הגחלים, ועכשו חותה בה את הגחלים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: מפני שהוא כתחלתו, בתחלה מנקב בה את הגחלים ועכשו מנקב בה את הגחלים. דיוסטור¹⁸ - טמא. נחלק לשנים - טהור. דיופי¹⁹ - טמא. נחלק לשנים - טהור. המסרות והסניפין שבו - חביר לטמאה ולהזהה.

ז. המטריד²⁰ שנפרץ ונטל עוקצו - טהור. נחלק לשנים, ונשתיר בו טפח - טמא. חפי פותחת²¹ - טהורין. קבצן בפותחת - טמאים. שבגל²², אפלו קבצן בפותחת ונתן בדלת - טהורים.

ח. טבעת של מתכת וחותם שלה של אלמוג - טמאה. רבי נחמיה מטהר, שהיה רבי נחמיה אומר: בטבעת הולכין אחר חותמה. בעל - אחר סמולוניו. בקולב - אחר מסמרותיו. בסלם - אחר שליבותיו. בערסה - אחר שלשלותיו. רבי שמעון בן אליעזר אומר משום רבי יוסי: בסלם - אחר העומדים. ובקולב - אחר השלובין. ובמשפך - אחר הקערה. האימה²³, והחפוי,

¹⁸ דיוסטור - כלי שהוא בעל שני צדדים, הינו שני התיכות נפרדות ומחברות.

¹⁹ דיופי - כלי שהוא כעין קש שמיניקים בו ועשוי כעין האות ד, ומצד אחד שמים בתוף הפה, וקצהו השני בתוף המשקה.

²⁰ כעין חנית או מעדר.

²¹ 'שנים הקבועים בה' (רש"י שבת פא ע"א).

²² ושל גל - ואם הפותחת הזאת אינה של פלים, כגון של שדה ומגדל אלא של גל, (כמו טרוקי גלי כגון דלתות שערי הקצר אף על פי שתכרן בפותחת, הואיל וחבור זה בדלת היא, ודלת כגון מהקר לקרקע טהורין (רש"י שם).

מְלַאכְתָּן רַאשׁוֹנָה - טְמַאיִן. וְאִם לֹא - טְהוּרִין. כִּיצַד? דְּלֵי כַּדִּי לְמִלְאוֹת בּוֹ לְשִׁתּוֹת. הַמֵּיחַם - כַּדִּי לְהַחֵם בּוֹ לְשִׁתּוֹת. וְהַקִּיתוֹן - כַּדִּי לְשִׁמְשׁ בּוֹ אֶת הָאוּרְחִין. סִפֵּל - כַּדִּי לְהִדִּיחַ בּוֹ אַחַת מִרְגְּלֵי. נִקְבוּ קוּמְקָמִין - כַּדִּי לְקַבֵּל חֲמִין. מֵיחַם - כַּדִּי לְקַבֵּל סֻלְעִים. הַלְפָס - כַּדִּי לְקַבֵּל קִתּוֹנוֹת. קִתּוֹנוֹת - כַּדִּי לְקַבֵּל בּוֹ פְרוּטוֹת. מֵדוֹת הַיִּין וְהַשְּׂמֶן - שְׁעוּרָן בְּמִשְׁקִין. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בְּפְרוּטוֹת. נֵר - שְׁעוּרוֹ בְּשֶׁמֶן. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בְּפְרוּטוֹת.

ב. מִקָּל שְׁעֵשָׂה בְּרַאשׁוֹ מִסְמַר לְהִיּוֹת תּוֹפֵס בּוֹ בְּמִקּוֹם הַדִּישׁ - טְמֵא. וְאִם בְּשִׁבִיל שְׁלֵא תִהְיֶה הָאֶרֶץ אוֹכְלָתוֹ - טְהוּר. עֵשָׂה בְּרַאשׁוֹ לְהִיּוֹת מִכָּה בּוֹ - טְמֵא. לְנוּי - טְהוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַ צְדוֹק אָמַר: דוֹר אֶחָד - טְמֵא. וְשְׁנֵי דוֹרִין - טְהוּר. פְּרָגוּל²⁸ שְׁעֵשָׂה בְּרַאשׁוֹ מִסְמַר לְהִיּוֹת מִכָּה בּוֹ - טְמֵא. לְנוּי - טְהוּר.

ג. מִסְרַק²⁹ שֵׁישׁ בּוֹ דְרָכָן - הֵרִי זֶה טְמֵא. חוֹלֵץ שֶׁל נִגְרַל שֶׁהוּא מוֹצִיא בּוֹ אֶת הַמִּסְמָרִים³⁰ - טְמֵא. מֵינִיקַת שְׁעֵשָׂא לְתַחַת הַדְּלֵת, אִף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ - טְהוּרָה. הֵיטָה טְמֵאָה וְעֵשָׂא לְתַחַת הַדְּלֵת - טְמֵאָה, עַד שֶׁתִּטְהַר. וּמֵאִמְתִּי טְהוּרָתָה? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְשִׁיחֵבֵל. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מְשִׁיחֵבֵר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְשִׁיחֵבֵל וַיִּחְבֵּר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מְשִׁיחֵבֵל אוֹ מְשִׁיחֵבֵר. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: קִנְתוֹר שֶׁל בְּנָאִי³¹ - טְהוּר. שְׁלֵא נַעֲשֶׂה אֱלָא לְשִׁמְשׁ עִם

הַקֶּרֶקַע. כָּל כְּלֵי הַסֵּתֶת - טְמַאיִן. וְהַעֲרַעֲיִן³² עִמָּהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חוּץ מִן הַעֲרַעֲיִן. הָאֵמָה, וְהַמְחוּק³³ שֶׁל מִתְכַת - טְמַאיִן. וְהַמְצוּפִין³⁴ - טְהוּרִים. אֶפְרוּמְבִיא³⁵ - טְהוּרָה. עֵשָׂה בָּהּ שְׁלֵשֶׁת - טְמֵאָה. שְׁלֵשֶׁת שְׁעֵשָׂא אֶפְרוּמְבִיא - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכֹלֵנוֹס³⁶. שְׁלֹשָׁה דְבָרִים בְּסוּס: הַשִּׁיר, וְהַפְּרוּמְבִיא, וְהַכְּלוֹנוֹס. הַכְּלוֹנוֹס שֶׁל סוּס - טְמֵא בְּפְנֵי עֲצָמוֹ. הַמְשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת תְּפוּרוֹת בּוֹ - חֲבוּר. וְקִשּׁוּרוֹת - אֵינָן חֲבוּר. אֲנִדְרִטִין וְחִלּוּת שֶׁל צוּרָה, וְכָל שְׂאִינּוֹ יוֹצֵא מִשּׁוּם מִטְבַּע - הֵרִי אֵלּוֹ טְמַאיִן. אֲנִדְרִטִין שְׁעֵשָׂא בְּתוֹךְ הַבַּיִת. אִם לְנוּי - טְהוּר. וְאִם בְּשִׁבִיל שִׁיּוּא נּוֹתֵן עָלָיו אֶת הַכּוֹס וְהַקְּעֵרָה - טְמֵא. מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּדֹלִפְקִי. שְׁלֵשֶׁת נֵר - חֲבוּר עַל הַמְּסַרְק. אֵינָן שֵׁם מְסַרְק - חֲבוּר עַל הַטְּבַעַת. שְׁלֵשֶׁת דְּלֵי גְדוּל אֲרַבְעָה טְפָחִים, וְשֶׁל קָטָן וְשֶׁל עוֹלֵי רְגֵלִים - עֲשָׂרָה. קֶשֶׁר בּוֹ חֲבֵל אוֹ מְשִׁיחָה, בֵּין מְלַמְעֵלָה וּבֵין מְלַמְטָה, אֶפְלוּ מֵאָה אָמָה - כָּלוּ חֲבוּר.

ד. מִגְרָה שְׁעֵשָׂה שְׁנֵיהָ לְחוּר הַדְּלֵת, אִף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ - טְהוּרָה. הֵיטָה טְמֵאָה וְעֵשָׂה לְחוּרָה דְּלֵת - טְמֵאָה עַד שִׁיִּקְבַּעֲנָה בְּמִסְמַר. הַפְּכָה בֵּין מְלַמְעֵלָה וּבֵין מְלַמְטָה וּבֵין מִן הַצְּדָדִין - טְהוּרִים. כְּסוּי קְבִיא וּמִיחַם, כְּסוּי טְנִי וּבֵית הַדִּיּוֹ - טְמַאיִן, וְשֶׂאֵר כָּל הַכְּסוּיִן - טְהוּרִין.

ה. הַטְּבַעוֹת הַמְּקַבְלוֹת אֶת הַרְצוּעוֹת - הֵרִי אֵלּוֹ טְהוּרוֹת, שְׂאִינָן עֲשׂוּיוֹת אֱלָא לְנוּי. הַעֲשׂוּיוֹת לְהַכְּבִיד אֶת הַרְצוּעוֹת וְשֶׁהַרְצוּעוֹת

³² כְּלֵי שֶׁל סֵתֶת שְׁעָמוֹ הוּא מְשַׁבֵּר אֶת גּוֹשֵׁי הַעֶפֶר.

³³ אָמָה שְׁמוֹדְדִים בָּהּ, וּמַחֵק שְׁמוֹדְקִים בָּהּ אֶת גְּדֵשׁ הַמִּדְבָּר.

³⁴ הֵינּוּ שְׁעֵשׂוּיִים מוֹעִין וְרַק מוֹצִיִּים מִתְכַת.

³⁵ רָסָן שֶׁל בְּהֵמָה.

³⁶ בְּלוֹנוֹס הוּא רָסָן שְׁעוּשׂוּיִים לְסוּסִים.

²⁸ שׁוּט שֶׁל מִלְקוֹת.

²⁹ ה'חֲסָדִי דוּד' גּוֹרֵם "מַעֲדָר".

³⁰ לְנִגְרַל יֵשׁ מְכַשִּׁיר כְּעִיִן כְּלֵי שֶׁהוּא מְשִׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כַּדִּי לְחַלֵּץ וְלְהוֹצִיא אֶת הַמִּסְמָרִים מִהַנְּפָרִים.

³¹ שְׁכֵט וּמִטָּה שֶׁל כְּרִזָּל שֶׁבְּנָאִים הוֹתֵכִים בּוֹ אֶת

הַכֶּתֶלִי (רַבִּי עֻבְדִּיהַ בְּרַטְנִיָּרָא בְּלִים יד, ג).

תְּלוּיּוֹת בְּהֵן - טְמָאוֹת. בְּרוּל שְׁתַּחַת צְוָאר
 בְּהֵמָה וְשַׁעַל גִּבֵּי צְוָאר בְּהֵמָה - טְמָא. מִסְמַר
 שֶׁהוּא מְחַבֵּר בּו אֶת הַגְּלָגֶל שֶׁלֹּא יִשְׁמַט -
 טְמָאָה. וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר, בְּזֶה
 מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה לְחַכְמִים בְּכֶסֶף טְנִי שֶׁל
 מִתְּכַת שְׁעָשָׂה בּו מְרָאָה, נִשְׁבֵּר וּבָטֵל
 מִתְּשֻׁמִּישׁוֹ - טְהוֹר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: בֵּין
 כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ טְמָא. מְרָאָה שְׁנִטְשָׁטְשָׁה, אִם
 מְשֻׁמֶשֶׁת מַעֲיִן מְלֹאכְתָּהּ רֵאשׁוֹנָה - טְמָאָה.
 אִם לֹאוּ - טְהוֹרָה. נִשְׁבְּרָה, אִם מְרָאָה רוּב
 הַפָּנִים - טְמָאָה. וְאִם לֹאוּ - טְהוֹרָה.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּלִי מִתְּכַת שְׁנִטְמָא,
 וְנִשְׁבֵּר, וְהִתִּיכוּ - מְזָה עָלָיו בּוּ בְיוֹם, וְשׁוֹנָה
 עָלָיו בְּרַבִּיעִי, וְשְׁנִטְמָא, וְהִזָּה עָלָיו וְנִשְׁבֵּר
 וְהִתִּיכוּ - שׁוֹנָה וּמְזָה עָלָיו בּוּ בְיוֹם. רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵינן הִזָּאָה פְּחוֹת מִשְׁלִישִׁי
 וְשִׁבְעִי. רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
 כָּלִי מִתְּכַת שְׁנִטְמָא וְנִשְׁבֵּר וְהִתִּיכוּ, מְזָה
 עָלָיו בּוּ בְיוֹם, נִשְׁבֵּר וְהִתִּיכוּ, יִשְׁנָה עָלָיו בּוּ
 בְיוֹם; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵינן הִזָּאָה פְּחוֹת
 מִשְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי.

ז. מִפְּתַח שֶׁל רְכוּבָה שְׁנִשְׁבֵּר מִתּוֹךְ רְכוּבָתוֹ.
 רַבִּי מֵאִיר מְטַמָּא, וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. וְרַבֵּן
 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲלוּף הַדְּבָרִים.
 מְסַנֶּנֶת שֶׁל חֲרָדֵל שְׁנִחְלָקָה לְאֶרְכָּה - טְהוֹרָה.
 לְרַחְבָּה, אִם מְשֻׁמֶשֶׁת מַעֲיִן מְלֹאכְתָּהּ
 רֵאשׁוֹנָה - טְמָאָה. וְאִם לֹאוּ - טְהוֹרָה. אָמַר
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוּק: לֹא נִחְלָקוּ בֵּית
 שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל מְסַנֶּנֶת שֶׁל חֲרָדֵל
 שְׁנִפְרָצוּ בָּהּ שְׁלֵשָׁה נִקְבִּין מִלְּמַטָּה, זֶה בְּצַד
 זֶה שֶׁהִיא טְהוֹרָה, עַל מָה נִחְלָקוּ? עַל שְׁנַיִם,
 שְׁבִית שְׁמַאי מְטַמָּאִין וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין.
 קִיתוֹן שֶׁהוּא עֵתִיד לְטַפֵּחַ עַל פִּי וּלְעֵשׂוֹתוֹ
 כְּצִינּוֹר - טְהוֹר, עַד שִׁיטְפַח אֶת פִּי.

<p>5</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>8</p>	<p>עלות השחר 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:04 סו"ז תפלה - מג"א 10:03 נץ החמה 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א 9:40 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 שקיעה 4:42 צה"כ לשיטת ר"ת 5:55 בבלי: ברכות ב • ירושלמי: ערובין לב • תוספתא: כלים קמא ה נ"ך: קהלת ה-ו • רמב"ם: שכנים ג</p>
<p>6</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>עלות השחר 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:04 סו"ז תפלה - מג"א 10:03 נץ החמה 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א 9:40 סו"ז תפלה - גר"א 10:27 שקיעה 4:43 צה"כ לשיטת ר"ת 5:56 בבלי: ברכות ג • ירושלמי: ערובין לג • תוספתא: כלים קמא ו נ"ך: קהלת ז-ח • רמב"ם: שכנים ד</p>
<p>7</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>עשרה בטבת Fast of 10th of Teves</p> <p>עלות השחר 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:04 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 נץ החמה 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א 9:40 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 שקיעה 4:44 צה"כ לשיטת ר"ת 5:57 בבלי: ברכות ד • ירושלמי: ערובין לד • תוספתא: כלים קמא ז נ"ך: קהלת ט-י • רמב"ם: שכנים ה</p>
<p>8</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>עלות השחר 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 נץ החמה 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 שקיעה 4:45 צה"כ לשיטת ר"ת 5:58 בבלי: ברכות ה • ירושלמי: ערובין לה • תוספתא: כלים מציעא א נ"ך: קהלת יא-יב • רמב"ם: שכנים ו</p>
<p>9</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>עלות השחר 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 נץ החמה 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 שקיעה 4:46 צה"כ לשיטת ר"ת 5:59 בבלי: ברכות ו • ירושלמי: ערובין לו • תוספתא: כלים מציעא ב נ"ך: אסתר א-ב • רמב"ם: שכנים ז</p>
<p>10</p>	<p>שישי Friday</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>עלות השחר 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 נץ החמה 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 שקיעה 4:47 צה"כ לשיטת ר"ת 6:00 בבלי: ברכות ז • ירושלמי: ערובין לז • תוספתא: כלים מציעא ג נ"ך: אסתר ג-ד • רמב"ם: שכנים ח</p>
<p>11</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p>עלות השחר 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 נץ החמה 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:28 שקיעה 4:48 צה"כ לשיטת ר"ת 6:01 בבלי: ברכות ח • ירושלמי: ערובין לח • תוספתא: כלים מציעא ד נ"ך: אסתר ה-ו • רמב"ם: שכנים ט</p>

דולקת הנרות 4:30 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 6:01 Shabbos Ends

ווען א מענטש ווערט פארשעמט, זאל ער זיך רעכטן אויף א ישועה.
 (ספר המדות אות בושח סימן י"א)